

# **BANK SPÓŁDZIELCZY W LEŚNICY**

**Informacja o charakterze ilościowym i jakościowym dotycząca  
adekwatności kapitałowej  
Banku Spółdzielczego w Leśnicy  
podlegająca ujawnieniom  
na dzień 31.12.2017 roku**

**Strzelce Opolskie maj 2018 r.**

## Spis treści

<b>1. WPROWADZENIE .....</b>	<b>5</b>
1.1. Informacje ogólne o Banku .....	5
1.2. Podstawa sporządzenia informacji z zakresu Polityki informacyjnej.....	7
<b>2. CELE I STRATEGIE W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM .....</b>	<b>7</b>
2.1. Strategia, procesy i organizacja zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym ryzykiem koncentracji zaangażowań, ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, ryzykiem rezydualnym .....	12
2.1.1 Zarządzanie ryzykiem kredytowym.....	12
2.1.2. Zarządzanie ryzykiem koncentracji zaangażowań.....	15
2.1.3. Zarządzanie ryzykiem kredytowym ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie.....	15
2.1.4. Zarządzanie ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych.....	16
2.1.5. Zarządzanie ryzykiem rezydualnym.....	17
2.1.6. Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka kredytowego (w tym ryzyka koncentracji zaangażowań, ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych, ryzyka rezydualnego.....	17
2.1.7. Zasady polityki stosowania prawnych zabezpieczeń spłat ekspozycji kredytowych i ograniczania ryzyka kredytowego, w tym ryzyka koncentracji zaangażowań, ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych, ryzyka rezydualnego. ....	19
2.2. Ryzyko płynności.....	20
2.2.1. Strategia, procesy i organizacja zarządzania ryzykiem płynności .....	20
2.2.2 Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka płynności.....	22
2.2.3 Zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka płynności.....	24
2.3. Ryzyko stopy procentowej.....	25
2.3.1 Strategia, procesy i organizacja zarządzania ryzykiem stopy procentowej.....	25
2.3.2 Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka stopy procentowej.....	27
2.3.3 Zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka stopy procentowej.....	28
2.4. Ryzyko operacyjne.....	28
2.4.1 Strategia, procesy i organizacja zarządzania ryzykiem operacyjnym .....	28
2.4.2 Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka operacyjnego .....	31
2.4.3 Zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka operacyjnego .....	32
2.5. Ryzyko walutowe .....	32
2.5.1 Strategia, procesy i organizacja zarządzania ryzykiem walutowym .....	32
2.5.2 Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka walutowego.....	34
2.5.3 Zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka walutowego.....	34
2.6. Ryzyko braku zgodności .....	35

2.6.1 Strategie, procesy i organizacja zarządzania ryzykiem braku zgodności .....	35
2.6.2 Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka braku zgodności .....	37
2.6.3 Zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka braku zgodności .	38
2.7. Ryzyko kapitałowe .....	39
2.7.1. Strategie, procesy i organizacja zarządzania ryzykiem kapitałowym.....	39
2.7.2.Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka kapitałowego .....	40
2.7.3 Zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka kapitałowego.....	40
2.8. Ryzyko biznesowe .....	41
2.8.1 Strategie, procesy i organizacja zarządzania ryzykiem biznesowym .....	42
2.8.2. Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka biznesowego .....	43
2.8.3 Zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka biznesowego.....	45
2.9 Ogólny profil ryzyka Banku, zawierający kluczowe wskaźniki dotyczące ryzyka .....	46
2.10. Informacja w zakresie art. 435 ust. 2 Rozporządzenia .....	48
3. ZAKRES STOSOWANIA – Art. 436 ROZPORZĄDZENIA .....	48
4. FUNDUSZE WŁASNE .....	48
5. WYMOGI KAPITAŁOWE .....	63
6. EKSPozyCJA NA RYZYKO KREDYTOWE KONTRAHENTA .....	68
7. BUFORY KAPITAŁOWE .....	68
8. WSKAŹNIK GLOBALNEGO ZNACZENIA SYSTEMOWEGO .....	69
9. KOREKTY Z TYTUŁU RYZYKA KREDYTOWEGO .....	69
10. AKTYWA WOLNE OD OBCIĄŻEŃ .....	81
11. KORZYSTANIE Z ECAI.....	82
12. EKSPozyCJA NA RYZYKO RYNKOWE.....	82
13. RYZYKO OPERACYJNE.....	82
14. EKSPozyCJE W PAPIERACH KAPITAŁOWYCH NIEUWZGLĘDNIONYCH W PORTFELU HANDLOWYM.....	86
15. EKSPozyCJA NA RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ PRZYPISANE POZYCJOM NIEUWZGLĘDNIONYM W PORTFELU HANDLOWYM.....	87
16. EKSPozyCJA NA POZYCJE SEKURYTYZACYJNE.....	89
17. POLITYKA W ZAKRESIE WYNAGRODZEŃ .....	89
18. DŹWIGNIA FINANSOWA .....	91
19. STOSOWANIE METODY IRB W ODNIESIENIU DO RYZYKA KREDYTOWEGO .....	96
20. STOSOWANIE TECHNIKI OGRANICZANIA RYZYKA KREDYTOWEGO.....	96
21. STOSOWANE METODY ZAAWANSOWANEGO POMIARU W ODNIESIENIU DO RYZYKA OPERACYJNEGO .....	98
22. STOSOWANIE WEWNĘTRZNYCH MODELI POMIARU RYZYKA RYNKOWEGO .....	98

<b>23. WYMOGI INFORMACYJNE ZGODNIE Z ART. 111A UST. 4 USTAWY PRAWO BANKOWE</b> .....	<b>98</b>
<b>23.1 Opis systemu zarządzania, w tym systemu zarządzania ryzykiem</b> .....	<b>98</b>
<b>23.2 Opis systemu kontroli wewnętrznej</b> .....	<b>99</b>
<b>23.3 Informacje dotyczące polityki wynagradzania</b> .....	<b>101</b>
<b>23.4 Informacja o spełnianiu przez członków Rady Nadzorczej Banku i Zarządu Banku wymogów określonych w art. 22aa ustawy Prawo bankowe.</b> .....	<b>101</b>
<b>24. INFORMACJA O WYNIKACH OCENY ADEKWATNOŚCI ZAKRESU OGŁASZANYCH INFORMACJI DO SKALI I PROFILU RYZYKA BANKU.</b> .....	<b>101</b>
<b>25. OŚWIADCZENIE ZARZĄDU O ZAKRESIE UJAWNIEŃ....</b>	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>

## **1. WPROWADZENIE**

Bank Spółdzielczy w Leśnicy z siedzibą w Strzelcach Opolskich, ul. Gogolińska 2, prezentuje informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej wg stanu na dzień 31.12.2017 roku.

Bank Spółdzielczy w Leśnicy informuje:

- 1) stosuje Polskie standardy rachunkowości zatem wszystkie dodatkowe informacje podlegające ujawnianiu w myśl międzynarodowych standardów rachunkowości nie dotyczą Banku;
- 2) Bank nie posiada portfela handlowego oraz nie przeprowadza sekurytyzacji;
- 3) Bank nie stosuje zaawansowanych metod pomiaru ryzyka;
- 4) Bank nie posiada podmiotów zależnych w związku z powyższym nie dokonywał konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych;
- 5) Bank nie prezentuje rozkładu geograficznego ekspozycji oraz rozkładu na ważne obszary geograficzne, zgodnie z art. 442 lit. D i lit. h CRR działa na rynku lokalnym, gdyż zgodnie ze Statutem Banku prowadzi on działalność wyłącznie w Polsce i nie posiada ekspozycji wobec kontrahentów zlokalizowanych poza Polską;
- 6) Bank ujawnia informacje, które go dotyczą z zachowaniem zasad proporcjonalności.

### **1.1. Informacje ogólne o Banku**

Bank Spółdzielczy w Leśnicy powstał 15.04.1950 r., przyjmując nazwę Gminna Kasa Spółdzielcza w Leśnicy z odpowiedzialnością udziałami. Powyższe stwierdzono na podstawie protokołu Zgromadzenia Założycielskiego Spółdzielni. Bank w obecnym stanie prawnym jako Spółdzielnia został wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego przez Sąd Rejonowy w Opolu, pod numerem KRS 0000067776 nadanym w dniu 03 grudnia 2001 roku. Bankowi nadano numer statystyczny REGON: 000504806 oraz numer identyfikacji podatkowej NIP: 7560005172.

W 2017 roku Bank Spółdzielczy w Leśnicy prowadził działalność w ramach struktury organizacyjnej:

- 1) Centrala w Strzelcach Opolskich, 47-100 Strzelce Opolskie, ul. Gogolińska 2;
- 2) Oddział w Strzelcach Opolskich, 47-100 Strzelce Opolskie, ul. Gogolińska 2;
- 3) Oddział w Leśnicy, 47-150 Leśnica, Plac Narutowicza 9;
- 4) Oddział w Ujeździe, 47-143 Ujazd, ul. 3-go Maja 14;
- 5) Oddział w Dobrodzieniu, 46-380 Dobrodzień, ul. Oleska 12;
- 6) Oddział w Ozimku, 46-040 Ozimek, ul. Wyzwolenia 4;
- 7) Oddział w Głuchołazach, 48-340 Głuchołazy, ul. Prymasa Stefana Wyszyńskiego 6;
- 8) Oddział w Opolu, 45-072 Opole, ul. Reymonta 30;
- 9) Filia w Zdieszowicach, 47-330 Zdieszowice, ul. Fabryczna 24;
- 10) Filia w Chrzastowicach, 46-053 Chrzastowice, ul. Ozimska 37a;
- 11) Filia w Izbicko, 47-180 Izbicko, ul. Powstańców Śląskich 8;
- 12) Filia w Jemielnica, 47-133 Jemielnica, ul. Strzelecka 50B;
- 13) Filia w Pawonkowie, 42-772 Pawonków, ul. Zawadzkiego 9;
- 14) Filia w Krapkowicach, 47-300 Krapkowice, ul. Drzymały 2;
- 15) Filia w Prudniku, 48-200 Prudnik, ul. Ratuszowa 2A;
- 16) Filia w Głuchołazach, 48-340 Głuchołazy, Rynek 34;
- 17) Punkt Kasowy w Głuchołazach, 48-340 Głuchołazy, ul. Wieniawskiego 1.

W 2017 roku Bank Spółdzielczy w Leśnicy kontynuował działalność w placówkach, które funkcjonowały już w 2016 r. W trakcie roku dokonano przekształcenia Filii w Opolu w Oddział.

Bank zrzeszony jest w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. w Warszawie na mocy umowy zrzeszenia z dnia 27.03.2002 r.

W dniu 31 grudnia 2015 r. Bank Spółdzielczy w Leśnicy przystąpił do Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS oraz podpisał Umowę Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Depozyty zgromadzone w Banku objęte są gwarancją Bankowego Funduszu Gwarancyjnego.

Dodatkowo zabezpieczeniem akcji depozytowej jest podpisana przez Bank Umowa Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Podstawą prawną prowadzonej przez Bank działalności były:

- 1) Ustawa Prawo Bankowe z dnia 29.08.1997 r. (tekst jednolity Dz.U. z 2017 r., poz.1876);
- 2) Ustawa Prawo Spółdzielcze z dnia 16.09.1982 r. (tekst jednolity Dz.U. z 2017 r., poz. 1560);
- 3) Ustawa z dnia 07.12.2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających ( Dz.U. z 2016 r., poz. 1826);
- 4) Ustawa z dnia 10.06.2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji ( Dz.U. z 2017 r. poz. 1937);
- 5) Statut Banku Spółdzielczego w Leśnicy, którego nowy tekst uchwalono uchwałą Zebrania Przedstawicieli z dnia 25.04.2017 r. Statut ten został zarejestrowany w KRS przez Sąd Rejonowy w Opolu postanowieniem z dnia 30.05.2017 r.

Zakres przedmiotowy prowadzonej działalności bankowej obejmował:

- 1) przyjmowanie wkładów pieniężnych płatnych na żądanie lub z nadejściem oznaczonego terminu oraz prowadzenie rachunków tych wkładów;
- 2) prowadzenie innych rachunków bankowych;
- 3) udzielanie kredytów;
- 4) udzielanie i potwierdzanie gwarancji bankowych;
- 5) przeprowadzanie bankowych rozliczeń pieniężnych;
- 6) operacje czekowe i wekslowe;
- 7) wydawanie kart płatniczych oraz wykonywanie operacji przy ich użyciu;
- 8) nabywanie i zbywanie wierzytelności pieniężnych;
- 9) przechowywanie przedmiotów i papierów wartościowych oraz udostępnianie skrytek sejfowych;
- 10) udzielanie i potwierdzania poręczeń;
- 11) prowadzenie skupu i sprzedaży wartości dewizowych;
- 12) pośredniczenie w dokonywaniu przekazów pieniężnych oraz rozliczeń w obrocie dewizowym. Przekazy pieniężne dokonywane są za pośrednictwem Banku Zrzeszającego.

Bank Spółdzielczy w Leśnicy na dzień 31.12.2016 roku nie posiadał udziałów w podmiotach zależnych nie objętych konsolidacją.

## **1.2. Podstawa sporządzenia informacji z zakresu Polityki informacyjnej**

Niniejszy dokument stanowi realizację postanowień Polityki Informacyjnej Banku Spółdzielczego w Leśnicy oraz zapisów:

1. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26.06.2013 r., zwanego dalej Rozporządzeniem w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych;
2. Rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r. ustanawiające wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013;
3. Ustawy Prawo bankowe;
4. Ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym;
5. Rekomendacji M, dotycząca zarządzania ryzykiem operacyjnym w bankach stanowiąca załącznik do uchwały nr 8/2013 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 8 stycznia 2013 r.;
6. Rekomendacji P, dotycząca zarządzania ryzykiem płynności finansowej banków Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 10 marca 2015 r.

Bank dokonuje ujawnienia informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących profilu ryzyka, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji zawartych w niniejszym dokumencie zwanym dalej „Informacja o charakterze ilościowym i jakościowym dotyczące adekwatności kapitałowej Banku Spółdzielczego w Leśnicy podlegająca ujawnieniom na dzień 31.12.2017 roku.”

Bank prezentuje wszystkie poniższe informacje na podstawie danych w ujęciu indywidualnym.

Informację objęte wymogami Rozporządzenia prezentowane są za okres od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2017 r.

Bank w zakresie ujawnianych informacji nie uznał informacji za nieistotne, zastrzeżone lub poufne od ujawnienia których by odstąpił.

Informacje ilościowe wyrażone są w tysiącach złotych ( o ile nie wskazano inaczej).

Bank nie sporządza skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

## **2. CELE I STRATEGIE W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM**

W Banku funkcjonuje zorganizowany proces zarządzania ryzykiem, w którym uczestniczą organy Banku, komórki organizacyjne oraz pracownicy. Zarządzanie ryzykiem jest zorganizowane w sposób umożliwiający zapobieganie konfliktom interesów pomiędzy pracownikami, czy też komórkami organizacyjnymi Banku.

W procesie zarządzania ryzykiem strategiczne cele określa Rada Nadzorcza, która ocenia skuteczność działań Zarządu Banku, mających na celu zapewnienie efektywności procesu zarządzania ryzykiem.

W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą następujące organy, jednostki i komórki organizacyjne, do podstawowych ich zadań należą:

### **1. Rada Nadzorcza:**

- 1) zatwierdza strategię działania Banku oraz zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania,

obejmujące między innymi: specyfikę i profil działalności, możliwy do zaakceptowania ogólny poziom ryzyka Banku, założenia polityki w zakresie ryzyka:

- 2) zatwierdza procedury dotyczące procesów szacowania kapitału wewnętrznego, planowania i zarządzania kapitałowego;
- 3) zatwierdza strukturę organizacyjną Banku dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka;
- 4) sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowania ryzyka ze strategią i planem finansowym Banku;
- 5) zapewnia wybór członków Zarządu posiadających odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji;
- 6) sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem występującym w działalności Banku oraz ocenia adekwatność i skuteczność tego systemu, głównie poprzez zapoznawanie się informacjami dotyczącymi oceny narażenia Banku na poszczególne rodzaje ryzyka i na ich podstawie dokonuje oceny stopnia efektywności i adekwatności zarządzania ryzykiem;
- 7) ocenia, czy działania Zarządu w zakresie kontroli nad działalnością Banku są skuteczne.

## **2. Zarząd Banku:**

- 1) odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację pisemnych strategii oraz procedur dotyczących identyfikacji, pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka w zakresie:
  - a) systemu zarządzania ryzykiem;
  - b) systemu kontroli wewnętrznej;
  - c) szacowania kapitału wewnętrznego, zarządzania i planowania kapitałowego;
  - d) dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego;
- 2) odpowiada za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej, procesu szacowania kapitału wewnętrznego, dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz za nadzór nad efektywnością tych procesów;
- 3) odpowiada za właściwe ustalenie całkowitego wymaganego poziomu kapitału na pokrycie wszystkich istotnych rodzajów ryzyka i jego jakościową ocenę;
- 4) wprowadza zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka;
- 5) wprowadza podział zadań realizowanych w Banku, który zapewnia niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej skutkującej podejmowaniem ryzyka przez Bank;
- 6) zatwierdza rodzaje limitów wewnętrznych oraz ich wysokość dostosowaną do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku;
- 7) odpowiada za przejrzystość działań Banku, a w szczególności za:
  - a) ujawnienie informacji na temat działalności Banku, pozwalających na ocenę skuteczności działania Rady Nadzorczej i Zarządu w zakresie zarządzania Bankiem, monitorowania bezpieczeństwa działalności i na ocenę sytuacji finansowej Banku;
  - b) zapewnienie zgodności działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa;
  - c) zapewnienie, iż Bank prowadzi politykę służącą zarządzaniu wszystkimi istotnymi rodzajami ryzyka w swojej działalności i posiada procedury w tym zakresie;



- 8) uwzględnia rezultaty kontroli prowadzonych przez komórkę audytu wewnętrznego oraz biegłych rewidentów, przy podejmowaniu decyzji w ramach zarządzania Bankiem.
3. **Zespół ds. analiz i ryzyka**, sporządza analizy narażenia Banku na poszczególne rodzaje ryzyka, opracowuje propozycję wielkości limitów ograniczających ryzyko w Banku dla Zarządu Banku i Rady Nadzorczej oraz opracowuje projekty regulacji wewnętrznych pod kątem poszczególnych rodzajów ryzyka.
  4. **Stanowisko analityka kredytowego**, opiniuje transakcje obciążone ryzykiem kredytowym oraz opiniuje wyniki przeglądu i klasyfikacji zaangażowań, z wyłączeniem ekspozycji zaklasyfikowanych do grupy ryzyka „zagrożone”, w przypadku których Bank prowadzi postępowanie windykacyjne.
  5. **Zespół ds. restrukturyzacji i windykacji kredytów**, opracowuje projekty regulacji wewnętrznych dotyczących windykacji i restrukturyzacji wierzytelności Banku, przeprowadza i monitoruje procesy restrukturyzacyjne i windykacyjne należności Banku oraz monitoruje obowiązki kredytobiorcy, posiadającego ekspozycje kredytowe w grupie „zagrożone”, wynikające z umowy kredytu.
  6. **Stanowiska ds. kredytów i stanowiska ds. obsługi klienta**, odpowiadają za sprzedaż produktów bankowych oraz monitorowanie obowiązków kredytobiorcy wynikających z umowy kredytowej.
  7. **Dział Ekonomiczny**, wylicza wymogi kapitałowe, monitoruje i sporządza analizy narażenia Banku na poszczególne ryzyka zgodnie z przyjętymi procedurami oraz przygotowuje propozycje usprawniania procesu zarządzania ryzykiem, wykonuje działalność operacyjną uwzględniającą przestrzeganie dopuszczalnych poziomów ryzyka płynności, stopy procentowej, walutowego.
  8. **Stanowisko kontroli wewnętrznej** nadzoruje metodykę zarządzania ryzykiem w Banku oraz dokonuje przeglądów poprawności realizacji procesu zarządzania tym ryzykiem.
  9. **Pozostałe komórki organizacyjne i jednostki organizacyjne** Banku zobowiązane są do przestrzegania zasad zarządzania i kontroli poszczególnych rodzajów ryzyka zgodnie z obowiązującymi uregulowaniami oraz uczestniczą w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko oraz w raportowaniu tych zdarzeń.

## Struktura zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Leśnicy

<b>Rada Nadzorcza</b>	<u>POZIOM NADZORCZY STRATEGICZNY</u>
<b>Zarząd Banku</b>	<u>POZIOM ZARZĄDCZY</u>
<b>Stanowisko kontroli wewnętrznej</b>	<u>POZIOM NADZORCZY</u>
<b>Zespół ds. analiz i ryzyka</b>	<u>POZIOM WSPARCIA METODYCZNEGO I ANALITYCZNEGO</u>
<b>Jednostki i komórki organizacyjne Banku</b>	<u>POZIOM OPERACYJNY</u>

Na proces zarządzania ryzykiem bankowym składają się następujące czynności:

- 1) identyfikacja ryzyka polegająca na określeniu źródeł ryzyka, zarówno aktualnych, jak i potencjalnych, które wynikają z bieżącej i planowanej działalności Banku;
- 2) pomiar ryzyka;
- 3) zarządzanie ryzykiem polegające na podejmowaniu decyzji dotyczących akceptowanego poziomu ryzyka, planowaniu działań, wydawaniu rekomendacji i zaleceń, tworzeniu procedur i narzędzi wspomagających;
- 4) monitorowanie polegające na stałym nadzorowaniu poziomu ryzyka w oparciu o przyjęte metody pomiaru ryzyka;
- 5) raportowanie obejmujące cykliczne informowanie kierownictwa o skali narażenia na ryzyko i podjętych działaniach.

## Schemat zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Leśnicy



Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się zgodnie ze Strategią zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, zwana dalej Strategią, przygotowaną przez Zarząd i zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą Banku, która podlega corocznemu przeglądowi zarządczemu i weryfikacji. Przegląd i weryfikacja dokonywana jest również w przypadku występowania znaczących zmian wewnątrz lub w otoczeniu Banku. Strategia zawiera cele strategiczne dotyczące zarządzania poszczególnymi ryzykami.

Na podstawie Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka opracowywane są polityki zarządzania ryzykami, definiujące apetyt na ryzyko, rozumiany jako maksymalny, akceptowalny poziom ryzyka jaki Bank może ponosić (do każdego z ryzyk uznanego za istotne). Akceptowalny poziom ryzyka ustalony jest przez Zarząd Banku oraz zatwierdzony przez Radę Nadzorczą.

W Banku funkcjonują polityki w zakresie zarządzania ryzykiem istotnym, a także polityka handlową, wyznaczającą zadania w zakresie działalności handlowej. Polityka zarządzania ryzykiem kredytowym, płynności, operacyjnym, kadrowym, rynkowym, braku zgodności, kapitału, inwestycyjnym, handlowym zatwierdzone zostają przez Radę Nadzorczą.

Przestrzeganie akceptowanego poziomu ryzyka, podlega monitorowaniu oraz raportowaniu przez komórki organizacyjne Banku dokonujące pomiaru ryzyk występujących w Banku, zgodnie z przedmiotowymi regulacjami.

Zarządzanie ryzykiem realizowane jest na podstawie pisemnych i zatwierdzonych przez Zarząd wewnętrznych regulacji, które określają sposób identyfikacji, pomiaru, monitorowania i raportowania poszczególnych rodzajów ryzyka, uznanych przez Bank za istotne.

Do ryzyk istotnych w swojej działalności Bank zalicza:

- 1) ryzyko kredytowe (w tym ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych i ryzyko ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie);
  - 2) ryzyko koncentracji zaangażowań;
  - 3) ryzyko płynności;
  - 4) ryzyko stopy procentowej;
  - 5) ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej;
  - 6) ryzyko walutowe;
  - 7) ryzyko operacyjne;
  - 8) ryzyko kapitałowe;
  - 9) ryzyko biznesowe;
  - 10) ryzyko braku zgodności;
- oraz inne ryzyka jeżeli, według oceny Banku winny podlegać jako ryzyko istotne odrębnemu zarządzaniu na podstawie regulacji wewnętrznych.

W Banku funkcjonuje Zespół do spraw analiz i ryzyka, który na dzień 31.12.2017 roku w szczególności obejmował swoim zakresem działania monitorowanie ryzyk istotnych.

Do zadań Zespołu ds. analiz i ryzyka, w ramach zarządzania ryzykiem należy, przede wszystkim:

- 1) okresowa ocena stosowanych w Banku zasad zarządzania ryzykiem oraz proponowanie ewentualnych zmian;
- 2) weryfikacja zastosowanych metod pomiaru ryzyka;
- 3) zbieranie danych z systemu księgowego oraz danych pomocniczych z pozostałej dokumentacji Banku, służących za podstawę przy analizie ryzyka;

- 4) monitorowanie przestrzegania limitów dotyczących ryzyka oraz okresowe weryfikowanie adekwatności ustanowionych limitów;
- 5) sporządzanie okresowych raportów dotyczących ryzyka;
- 6) przedkładanie raportów z zakresu oceny ryzyka na posiedzenia Zarządu Banku i Rady Nadzorczej;
- 7) ocena oprocentowania produktów bankowych na tle kształtowania się stóp rynkowych oraz oferty konkurencyjnych banków na lokalnym rynku finansowym.

Ryzyko operacyjne było analizowane i monitorowane przez Kierownika Zespołu Organizacyjno-Administracyjnego i Relacji z Udziałowcami, który sporządzał informację dotyczącą powyższego ryzyka na posiedzenia Zarządu Banku i Rady Nadzorczej.

### **2.1. Strategia, procesy i organizacja zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym ryzykiem koncentracji zaangażowań, ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, ryzykiem rezydualnym**

Ryzyko kredytowe to ryzyko poniesienia straty finansowej spowodowanej brakiem zdolności klienta do obsługi długu albo odmową wypełnienia zobowiązań wynikających z umowy wobec Banku. Ryzyko kredytowe dotyczy wszystkich aktywów bilansowych, do których Bank ma tytuł prawny oraz pozycji pozabilansowych. Z uwagi na możliwość poniesienia przez Bank relatywnie dużych strat, ryzyko kredytowe istotnie wpływa na działalność Banku.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym jest utrzymywanie stabilnego i zrównoważonego pod względem jakości i wartości portfela kredytowego równocześnie cechującego się wysoką dochodowością oraz bezpieczeństwem rozumianym jako minimalizacja ryzyka wystąpienia kredytów zagrożonych.

Podstawowymi celami polityki kredytowej są:

- 1) racjonalne zarządzanie ryzykiem portfela kredytowego;
- 2) wzrost portfela kredytowego przy utrzymaniu jego relatywnie wysokiej dochodowości i minimalizacji wskaźnika kredytów w sytuacji nieregularnej;
- 3) zapewnienie zgodności procedur i produktów kredytowych ze zmianami w powszechnie obowiązujących przepisach prawa.

W celu zapewnienia odpowiedniej do profilu ryzyka Banku jakości aktywów kredytowych, Bank zarządza:

- 1) ryzykiem kredytowym;
- 2) ryzykiem koncentracji zaangażowań;
- 3) ryzykiem kredytowym ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie;
- 4) ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych.

Głównym dokumentem, stanowiącym ramowe zasady prowadzenia polityki zarządzania ryzykiem kredytowym jest Polityka zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku Spółdzielczym w Leśnicy przyjęta na 2017 rok, zwana dalej Polityką kredytową.

Polityka kredytowa, jak również istniejący system kompetencji kredytowych oraz szczegółowe wewnętrzne regulacje dotyczące poszczególnych obszarów działalności kredytowej, w tym segmentów klientów i produktów, stanowią kompleksowy system zarządzania ryzykiem kredytowym.

#### **2.1.1 Zarządzanie ryzykiem kredytowym**

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem kredytowym, ocenia jego adekwatność i skuteczność oraz nadzoruje realizację założeń Strategii działania Banku i jej zgodność ze Strategią, Polityką kredytową i planem finansowym Banku.

Zarząd Banku odpowiadający za opracowanie i wdrożenie polityki zarządzania ryzykiem

kredytowym, w tym za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania tym ryzykiem, monitorowanie skuteczności systemu oraz zatwierdzenie procedur i limitów ograniczających ryzyko kredytowe.

Zespół ds. analiz i ryzyka opracowujący projekty strategii i polityk, metodyk dotyczących zarządzania ryzykiem kredytowym oraz limitów ograniczających ryzyko kredytowe, w tym ryzyko koncentracji zaangażowań, a także odpowiedzialny jest za monitorowanie i zarządzanie ryzykiem kredytowym w Banku.

Stanowisko analityka kredytowego współpracujące z Zespołem ds. analiz i ryzyka przy opracowaniu założeń Polityki kredytowej.

Stanowisko kontroli wewnętrznej kontrolujące i oceniające sprawność działania systemu zarządzania ryzykiem kredytowym, dokonujące regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem kredytowym, obowiązujących w Banku.

Pozostali pracownicy Banku mający obowiązek przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem kredytowym, obowiązujących w Banku w formie wewnętrznych strategii, polityk, instrukcji, regulaminów i metodyk, uczestniczący w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko kredytowe oraz w raportowaniu tych zdarzeń.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku obejmuje:

- 1) identyfikację czynników ryzyka kredytowego;
- 2) ocenę oraz ustalenie dopuszczalnych norm ryzyka kredytowego (limity);
- 3) monitorowanie, pomiar i raportowanie ryzyka;
- 4) wdrażanie technik redukcji ryzyka;
- 5) zarządzanie ryzykiem rezydualnym;
- 6) wyliczenie wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego;
- 7) kontrolę zarządzania ryzykiem kredytowym.

Zgodnie z obowiązującą w Banku „Instrukcją zarządzania ryzykiem kredytowym” Bank identyfikuje i mierzy ryzyko kredytowe w dwóch aspektach.

Ryzyko pojedynczej transakcji zależy od wysokości możliwej straty (równej maksymalnej wartości ekspozycji kredytowej) prawdopodobieństwa jej wystąpienia.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczego kredytu polega na:

- 1) badaniu wiarygodności i zdolności kredytowej przed udzieleniem kredytu oraz prawidłowym zabezpieczeniu ekspozycji kredytowej, zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku;
- 2) ograniczaniu wysokości kredytu, poprzez jednostkowe limity zaangażowani;
- 3) badaniu terminowości spłaty kredytu, bieżący monitoring kredytowy;
- 4) dokonywaniu okresowych przeglądów ekspozycji kredytowych oraz tworzeniu rezerw celowych;
- 5) prawidłowym prowadzeniu windykacji i nadzoru nad kredytami zagrożonymi;
- 6) kontroli działalności kredytowej.

Zasady zarządzania ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczej transakcji kredytowej obejmują procedury kredytowe, w szczególności:

- 1) regulacje produktowe, dotyczące udzielenia kredytu lub innych produktów obarczonych ryzykiem kredytowym;
- 2) regulacje dotyczące przyjmowanych zabezpieczeń wierzytelności Banku oraz ich monitoring;
- 3) metodyki oceny zdolności kredytowej;
- 4) procedurę klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenia rezerw na należności;
- 5) monitoringu sytuacji ekonomiczno-finansowej klientów instytucjonalnych;
- 6) system kontroli wewnętrznej procesu zarządzania ryzykiem kredytowym;

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym pojedynczej transakcji kredytobiorcy obejmuje:

- 1) stosowanie metodyki oceny zdolności kredytowej;

- 2) bieżący monitoring;
- 3) przegląd ekspozycji kredytowych i tworzenie rezerw celowych;
- 4) windykację i nadzór nad kredytami zagrożonymi;
- 5) kontrolę procesu kredytowego w odniesieniu do transakcji zawartych z danym kredytobiorcą.

Ryzyko łączne portfela kredytowego zależne jest od wysokości pojedynczych kredytów, prawdopodobieństwa ich niespłacenia i współzależności między poszczególnymi kredytami lub kredytobiorcami. Im mniejsza jest ta wzajemna zależność tym mniejsze jest ryzyko wystąpienia sytuacji, w której czynniki powodujące niespłacenie jednego kredytu będą również wpływały na niespłacenie innych, zwiększając w ten sposób łączne ryzyko kredytowe ( np. z tej samej branży).

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do łącznego zaangażowania kredytowego przeprowadzane jest za pomocą:

- 1) dywersyfikacji oraz monitorowania i raportowania ryzyka kredytowego z tytułu koncentracji, związanego ze zbyt dużym zaangażowaniem Banku:
  - a) wobec pojedynczych podmiotów oraz podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie,
  - b) w ten sam sektor gospodarczy,
  - c) w ten sam rejon geograficzny,
  - d) wobec tego samego produktu,
  - e) w ten sam rodzaj zabezpieczenia,
- 2) monitorowania i raportowania jakości portfela (badanie szkodowości kredytów w poszczególnych segmentach klientów, branżach, regionach itp.);
- 3) monitorowania i raportowania adekwatności dokonywanych odpisów i wielkości tworzonych rezerw na należności zagrożone w porównaniu do ich poziomu i wielkości wyniku finansowego;
- 4) analizy migracji ekspozycji pomiędzy poszczególnymi kategoriami ryzyka;
- 5) monitorowania ekspozycji zagrożonych, ich struktury, czynników ryzyka;
- 6) monitorowania kredytów udzielanych „osobom wewnętrznym”;
- 7) przedsięwzięć organizacyjno-kadrowych, polegających w szczególności na:
  - a) organizacji bezpiecznych systemów podejmowania decyzji kredytowych,
  - b) rozdzieleniu funkcji operacyjnych od oceny ryzyka,
  - c) prawidłowym przepływie informacji,
  - d) odpowiednim doborze i szkoleniu kadr,
  - e) nadzorze nad działalnością kredytową,
  - f) organizacji odpowiedniego systemu kontroli i audytu.

Jako ekspozycję przeterminowaną, Bank uznaje każdą należność z tytułu kapitału lub odsetek nie spłaconą w terminie.

Ekspozycjami zagrożonymi są należności poniżej standardu, wątpliwe i stracone zgodnie z kryteriami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków z dnia 16.12.2008 r. (Dz.U. 2015 r., poz. 2066).

Bank dokonuje klasyfikacji ekspozycji kredytowych do odpowiednich kategorii ryzyka, stosując dwa kryteria:

- 1) kryterium terminowości – terminowość spłaty kapitału lub odsetek;
- 2) kryterium ekonomiczne – badanie sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika (kredytobiorcy, poręczyciela).

Przeglądów oraz klasyfikacji ekspozycji kredytowych Bank dokonuje zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów zmieniające Rozporządzenie w sprawie zasad tworzenia

rezerw na ryzyko związane z działalnością banków z dnia 12.10.2017 r. (Dz.U. 2017 r., poz. 1965).

Rezerwy celowe tworzone są na ryzyko związane z działalnością Banku w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do:

- 1) kategorii "normalne" – w zakresie ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych;
- 2) kategorii "pod obserwacją";
- 3) grupy "zagrożone" – w tym do kategorii "poniżej standardu", "wątpliwe" lub „stracone”.

Wysokość tworzonych rezerw związana jest bezpośrednio z kategorią ryzyka, do której została zaklasyfikowana ekspozycja oraz z jakością przyjętych zabezpieczeń prawnych ekspozycji.

Na pokrycie ryzyka związanego z działalnością kredytową, Bank dokonuje odpisów na rezerwy celowe, tworzone w ścisłej korelacji z rozpoznanym ryzykiem tj. na pokrycie straty związanej z określonymi należnościami lub ich grupami w oparciu o ocenę możliwości jej wystąpienia.

Bank zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów zmieniające Rozporządzenie w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków z dnia 12.10.2017 r. tworzy odpisy aktualizujące na należności odnoszące się do wartości odsetek kredytowych wg. zasad tworzenia rezerw celowych na należności kredytowe.

Rezerwa na ryzyko ogólne tworzona jest zgodnie z art. 130 ustawy Prawo bankowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 1876). Rezerwa tworzona jest w ciężar kosztów, na pokrycie niezidentyfikowanego ryzyka związanego z prowadzeniem działalności bankowej. Tworzenie i rozwiązywanie rezerwy dokonywane jest na podstawie oceny ryzyka, uwzględniającej w szczególności wielkość należności oraz udzielonych zobowiązań pozabilansowych.

### **2.1.2. Zarządzanie ryzykiem koncentracji zaangażowań**

Celem strategicznym w zakresie ryzyka koncentracji jest:

- 1) dywersyfikacja i zminimalizowanie poziomu ryzyka;
- 2) przestrzeganie limitów koncentracji wierzytelności;
- 3) ustalanie i przestrzeganie wewnętrznych limitów koncentracji zaangażowań Banku, w szczególności w odniesieniu do: grup klientów, produktów, branż i prawnych zabezpieczeń spłat ekspozycji kredytowych.

Bank zarządza ryzykiem koncentracji zaangażowań zarówno na poziomie jednostkowym, jak i całego portfela aktywów. W odniesieniu do portfela kredytowego Bank stosuje i monitoruje limity zaangażowania, w szczególności w odniesieniu do grupy klientów, produktów, branż, regionów, zabezpieczeń i walut. W przypadku wykorzystania limitu na poziomie ustalonym przez Bank, podejmowane są działania w celu ograniczenia poziomu koncentracji zaangażowań. Wybór instrumentów zarządzania ryzykiem koncentracji zaangażowań, mających na celu dywersyfikację tego ryzyka, uzależniony jest od zidentyfikowanego poziomu ryzyka kredytowego, przy zachowaniu zasady proporcjonalności względem profilu ryzyka Banku.

Zasady klasyfikacji ryzyka koncentracji zaangażowań pod względem istotności, Bank ustala w oparciu o procedurę szacowania i oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego.

W 2017 r. w Banku nie wystąpiła konieczność utworzenia dodatkowego wymogu kapitałowego z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań.

### **2.1.3. Zarządzanie ryzykiem kredytowym ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie**

Celem strategicznym w zakresie ryzyka kredytowego ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie jest zapewnienie bezpiecznej działalności Banku poprzez stałe monitorowanie, pomiar i ocenę:

- 1) poziomu zaangażowania Banku w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie,

- 2) jakości portfela kredytowego w grupie tych ekspozycji,
- 3) wartości ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w sytuacji zagrożonej,
- 4) wartości i jakości indywidualnie istotnych ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, w tym również w sytuacji zagrożonej,
- 5) stopienia wykorzystania limitów koncentracji łącznego zaangażowania zabezpieczonego hipotekami,
- 6) wahania cen na rynku nieruchomości, prognozy kształtowania się rynkowych cen nieruchomości oraz ich wpływ na ryzyko kredytowe ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- 7) wartości nieruchomości, w tym: rodzaj nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie, rodzaj hipoteki, miejsce Banku w kolejności zaspokajania się z hipoteki, prawomocność wpisu, ubezpieczenie nieruchomości,
- 8) poziomu wskaźnika LtV.

Bank wdrożył system limitów wewnętrznych z tytułu poszczególnych rodzajów ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, uwzględniających zaangażowanie:

- 1) wobec pojedynczych podmiotów oraz powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie zgodnie z art. 71 ust. 1 pkt 1 i 2 Ustawy Prawo Bankowe,
- 2) w ten sam sektor gospodarczy,
- 3) w kredyty mieszkaniowe i hipoteczne dla osób fizycznych, zabezpieczone nieruchomościami mieszkalnymi,
- 4) w ten sam region geograficzny,
- 5) w ten sam instrument finansowy, w tym z uwzględnieniem średniego wskaźnika LTV,
- 6) według długości okresu umowy, w tym z uwagi na średni okres kredytowania w obszarze kredytów mieszkaniowych.

Zaangażowanie Banku w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie przekracza 20% portfela kredytowego, w związku z tym ryzyko kredytowe tych ekspozycji uznaje się za istotne i może mieć znaczący wpływ na kondycję finansową Banku.

#### **2.1.4. Zarządzanie ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych**

Polityka zarządzania ryzykiem kredytowym obejmująca zarządzanie ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, zwana dalej Polityką, określa kluczowe zasady zarządzania tym ryzykiem obowiązujące w Banku Spółdzielczym w Leśnicy.

Kluczowe zasady Polityki zostały opracowane z uwzględnieniem Rekomendacji T Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych. Polityka obowiązuje na wszystkich poziomach zarządzania oraz we wszystkich jednostkach organizacyjnych Banku uczestniczących w procesie zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych.

Podstawowym celem Polityki jest zapewnienie bezpiecznej i efektywnej działalności Banku w obszarze detalicznych ekspozycji kredytowych w długoterminowej perspektywie, z uwzględnieniem wrażliwości na zmiany warunków otoczenia oraz oddziaływania na poziom ryzyka, poprzez właściwy dobór klientów. Polityka stanowi także narzędzie wspierające realizację celów biznesowych Banku określonych w strategii działania Banku.

W celu ograniczenia ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych, w Banku funkcjonuje system wewnętrznych limitów ostrożnościowych. Monitorowany jest poziom zaangażowania w detaliczne ekspozycje oraz jakość portfela kredytowego w grupie tych ekspozycji.



### **2.1.5. Zarządzanie ryzykiem rezydualnym**

Ryzyko rezydualne jest to ryzyko wynikające z mniejszej niż założona przez Bank skuteczności stosowanych w Banku technik ograniczania ryzyka kredytowego. Inaczej ujmując ryzyko rezydualne to ryzyko związane ze stosowaniem przez Bank technik redukcji ryzyka kredytowego, które mogą być mniej efektywne niż oczekiwano.

Celem zarządzania ryzykiem rezydualnym jest monitorowanie tego ryzyka, zapewnienie skuteczności technik redukcji ryzyka kredytowego oraz ograniczanie ryzyka związanego ze stosowaniem prawnych zabezpieczeń spłat ekspozycji kredytowych.

Czynniki ryzyka rezydualnego można podzielić na zewnętrzne i wewnętrzne.

Czynniki zewnętrzne wynikają ze zmian otoczenia Banku i dotyczą w szczególności:

- 1) zmian przepisów prawnych;
- 2) pogorszenia się sytuacji majątkowej klientów;
- 3) utrata wartości zabezpieczeń;
- 4) nie przestrzeganie umów dotyczących ustanowienia zabezpieczeń przez klientów;
- 5) oszustwa.

Czynniki wewnętrzne ryzyka rezydualnego dotyczą w głównej mierze niedostosowania lub nie przestrzegania wewnętrznych regulacji Banku dotyczących ustanawiania i monitorowania zabezpieczeń kredytowych, a w szczególności:

- 1) brak zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami prawa zewnętrznego;
- 2) błędy formalno-prawne przy zawieraniu umów ustanawiania zabezpieczeń;
- 3) brak monitoringu zabezpieczeń;
- 4) ograniczenia kadrowe.

### **2.1.6. Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka kredytowego (w tym ryzyka koncentracji zaangażowań, ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych, ryzyka rezydualnego.**

Podstawowa analiza ryzyka kredytowego jest przeprowadzana raz w miesiącu, po zakończeniu miesiąca wraz z analizą ogólnego poziomu ryzyka, w odniesieniu do realizacji planu podstawowych wskaźników charakteryzujących ryzyko (apetyt na ryzyko). Miesięcznej analizie poddawane są w szczególności takie elementy jak: struktura portfela kredytowego, struktura i dynamika kredytów zagrożonych, wynik z tytułu rezerw celowych. W Banku dokonuje się pomiaru i oceny ryzyka portfela kredytowego i profilu ryzyka kredytowego w cyklach kwartalnych na podstawie raportu sporządzonego przez Zespół ds. analiz i ryzyka.

Dane do sporządzenia raportu pozyskuje się z:

- 1) systemu operacyjnego;
- 2) informacji przekazywanych przez jednostki i komórki organizacyjne Banku;
- 3) systemu DEF3000/cIRM;
- 4) systemu sprawozdawczego.

Zarząd Banku może wyznaczyć również indywidualny zakres sporządzania analiz w miarę potrzeb pojawiających się w działalności Banku. Raporty zawierają zestawienia liczbowe, ich interpretację wraz z rekomendacją dalszych działań. Raporty oceny ryzyka przedkładane są do zaopiniowania Zarządowi Banku.

Analiza kwartalna przeprowadzana jest według stanu na ostatni dzień kwartału i przygotowana w terminach określonych w Instrukcji system informacji zarządczej. Wyniki pomiarów zestawiane są w celach porównawczych z poprzednim kwartałem. Zarząd

Banku przedkłada informacje Radzie Nadzorczej zgodnie z zapisami Instrukcji system informacji zarządczej. Każda sytuacja pogorszenia się jakości portfela kredytowego jest na bieżąco sygnalizowana nadzorującemu członkowi Zarządu.

Badanie ryzyka łącznego portfela kredytowego w Banku obejmuje analizę:

- 1) ilościową i wartościową portfela;
- 2) dywersyfikacji portfela kredytowego;
- 3) jakościową portfela;
- 4) zaangażowania kredytowego osób powiązanych z Bankiem;
- 5) struktury rezerw celowych i stosowanych pomniejszeń;
- 6) wskaźnikową;
- 7) dużych zaangażowań;
- 8) stanu kredytów preferencyjnych z dopłatami ARiMR;
- 9) poziomu limitów i wskaźników ustalonych dla ryzyka kredytowego;
- 10) poziomu usług finansowych z zgodnie z Regulaminem zawierania transakcji kredytowych z osobami i pomiotami, o których mowa w art. 79 i 79 a Prawa bankowego;
- 11) portfela detalicznych ekspozycji kredytowych;
- 12) ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie;
- 13) wrażliwości Banku na wystąpienie sytuacji skrajnej.

W celu dywersyfikacji ryzyka kredytowego Bank wprowadza odpowiednie do skali i złożoności działalności limity wewnętrzne ograniczające jego poziom. Przyjęte rodzaje limitów wewnętrznych oraz ich wysokość zatwierdza Zarząd Banku. Wysokość limitów jest dostosowana do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku, zatwierdzonego w ramach założeń do planu ekonomiczno-finansowego. Wysokość limitów koncentracji jest weryfikowana co najmniej raz w roku w terminie do 30 czerwca następnego roku. Przy weryfikacji limitu bierze się pod uwagę następujące założenia:

- 1) sporządzana jest analiza historyczna wykonania limitów w oparciu o zestawienie wykonania limitów z ostatnich 4 kwartałów przed dniem weryfikacji;
- 2) na podstawie wykonania limitów ocenia się stopień dostosowania ww. limitów do skali działalności Banku;
- 3) w przypadku przekroczenia pasma wahań, o którym mowa wyżej Zespół ds. analiz i ryzyka proponuje zmianę limitu, uwzględniając również planowany rozwój działalności kredytowej.

Do monitorowania ustalonych limitów zaangażowań jest zobowiązany Zespół ds. analiz i ryzyka. W przypadku stwierdzenia, że wykorzystanie limitów kształtuje się na poziomie powyżej 90%:

- 1) Zespół ds. analiz i ryzyka przeprowadza ponowną analizę poziomu ryzyka kredytowego i przedstawia wnioski Zarządowi Banku;
- 2) w uzasadnionych przypadkach Zarząd może ustalić nowe limity zaangażowań w oparciu o dane historyczne oraz prognozę rozwoju akcji kredytowej.

Procedura wyznaczania limitów na ryzyko wynikające z zaangażowań wobec podmiotów z tej samej branży, sektora gospodarczego, prowadzących tę samą działalność lub prowadzących obrót podobnymi towarami przebiega w sposób następujący:

- 1) w Polityce kredytowej Bank ustala kierunki rozwoju działalności kredytowej, w tym określa branże, w które zamierza inwestować. Kierunki rozwoju branż na terenie działania Banku są ustalane w oparciu o:

- a) informacje zawarte w dokumentach jednostek samorządu terytorialnego, dotyczących planowanego rozwoju regionalnego,
  - b) plany rozwoju gospodarczego,
  - c) strategię rozwoju regionalnego,
  - d) informacje prasowe oraz zawarte w innych mediach dotyczące planowanych inwestycji na terenie działania Banku,
  - e) informacje uzyskane od klientów na temat planowanego rozwoju ich działalności;
- 2) Bank analizuje ryzyko branż w oparciu o:
- a) informacje o ryzyku branż dostarczane przez Bank Zrzeszający,
  - b) analizy opracowane przez np. Ministerstwo Finansów, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Ministerstwo Gospodarki dotyczące ryzyka branż,
  - c) analizy kształtowania się ryzyka danej branży na terenie działania Banku,
  - d) analizy sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorców z danej branży na podstawie wyników monitoringu rocznego – analiza sygnałów ostrzegawczych – zgodnie z Instrukcją monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń;
- 3) na podstawie aktualnego i historycznego kształtowania się zaangażowań w poszczególne branże Bank dokonuje zestawienia w podziale na branże. W przypadku wzrostu ryzyka Zespół ds. analiz i ryzyka proponuje działania, mające na celu ograniczenie zaangażowań w daną branżę;
- 4) weryfikację limitów zaangażowań wobec podmiotów z tej samej branży na podstawie danych historycznych sporządza i przedstawia do zatwierdzenia Zarządowi – Zespół ds. analiz i ryzyka.

Procedura wyznaczania limitów na ryzyko wynikające z zaangażowań zabezpieczonych tym samym rodzajem zabezpieczenia przebiega w sposób następujący:

- 1) w Polityce kredytowej Bank ustala najbardziej korzystne zabezpieczenia, biorąc pod uwagę:
  - a) możliwości pomniejszania podstawy tworzenia rezerw,
  - b) możliwość pomniejszania wag ryzyka,
  - c) możliwości upłynnienia przejętych zabezpieczeń rzeczywistych,
  - d) możliwość wyegzekwowania zabezpieczeń nierzeczywistych (poręczeń, gwarancji, ubezpieczeń);
- 2) Bank analizuje ryzyko zabezpieczeń w oparciu o analizy ryzyka rezydualnego na podstawie analizy skuteczności zabezpieczeń w ujęciu historycznym;
- 3) weryfikację limitów zaangażowań w ekspozycje zabezpieczone tym samym rodzajem zabezpieczenia sporządza i przedstawia do zatwierdzenia Zarządowi – Zespół ds. analiz i ryzyka.

### **2.1.7. Zasady polityki stosowania prawnych zabezpieczeń spłat ekspozycji kredytowych i ograniczania ryzyka kredytowego, w tym ryzyka koncentracji zaangażowań, ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych, ryzyka rezydualnego.**

Bank stosuje standardowe formy zabezpieczeń: poręczenie według prawa cywilnego lub według prawa wekslowego oraz przystąpienie do długu, zastaw rejestrowy, przewłaszczenie rzeczy ruchomych, blokada środków pieniężnych, kaucja, cesja wierzytelności, hipoteka na nieruchomościach, gwarancja, ubezpieczenie kredytu, pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym. Przy wyborze prawnych zabezpieczeń spłat ekspozycji kredytowych Bank kieruje się rodzajem i wielkością kredytu, okresem kredytowania oraz oceną ryzyka kredytowego transakcji i innych zagrożeń. Bank podejmując decyzję o zaangażowaniu

kredytowym dąży do uzyskania pełnego zabezpieczenia o jak najwyższej jakości przez cały okres kredytowania. Jakość zabezpieczeń Bank ocenia według ich płynności, aktualnej wartości rynkowej, wpływu na poziom tworzonych rezerw celowych oraz możliwość zmniejszania wymogów z tytułu ryzyka kredytowego.

Prawne zabezpieczenie wiarygodności Banku stanowi potencjalne źródło spłaty tej wiarygodności. Z tego względu wartość rynkowa przyjętych zabezpieczeń jest systematycznie aktualizowana przez pracowników Banku, w ramach prowadzonego monitoringu oraz adekwatna do poziomu ryzyka transakcji kredytowej.

Bank Spółdzielczy w Leśnicy stosuje techniki redukcji ryzyka kredytowego poprzez pomniejszenie podstawy tworzenia rezerw celowych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z działalnością banków.

W celach ostrożnościowych Bank nie dokonywał redukcji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego.

## **2.2. Ryzyko płynności**

Ryzyko płynności jest to ryzyko możliwości i zagrożenia utraty zdolności do terminowego wywiązywania się z bieżących i przyszłych zobowiązań bilansowych i pozabilansowych w terminie ich wymagalności bez ponoszenia nadmiernych kosztów.

Głównym dokumentem, stanowiącym ramowe zasady zarządzania ryzykiem płynności jest Polityka zarządzania ryzykiem płynności w Banku Spółdzielczym w Leśnicy przyjęta na 2017 rok, zwana dalej Polityką.

Polityka, jak również istniejący system kompetencji oraz szczegółowe wewnętrzne regulacje dotyczące poszczególnych obszarów działalności w zakresie płynności, stanowią kompleksowy system zarządzania ryzykiem płynności.

### **2.2.1. Strategia, procesy i organizacja zarządzania ryzykiem płynności**

Celem strategicznym Banku w zakresie zarządzania płynnością jest pełne zabezpieczenie jego płynności, minimalizacja ryzyka utraty płynności przez Bank w przyszłości oraz optymalne zarządzanie nadwyżkami środków finansowych. Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem płynności obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów, ze szczególnym uwzględnieniem aktywów długoterminowych;
- 2) podejmowanie działań (w tym działań marketingowych) w celu utrzymania odpowiedniej do skali działalności stabilnej bazy depozytowej;
- 3) utrzymanie nadzorczych miar płynności, w tym miar określonych w Rozporządzeniu.

Cele szczegółowe zawarte są w Polityce zarządzania ryzykiem płynności oraz w Polityce handlowej, stanowiącej uszczegółowienie Strategii Banku oraz Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Podstawowym celem zarządzania płynnością finansową Banku jest dążenie do wzrostu stabilnych źródeł finansowania, w szczególności depozytów osób fizycznych oraz utrzymanie bezpiecznego poziomu wszystkich wskaźników płynnościowych, w szczególności nadzorczych miar płynności oraz płynności krótkoterminowej i długoterminowej zgodnie

z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. i Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. oraz Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wymogu pokrycia wpływów netto dla instytucji kredytowych.

Przyjmuje się płynność w następujących horyzontach czasowych uwzględniających specyfikę działalności Banku:

- 1) płynność śróddzienna – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie najbliższego dnia;
- 2) płynność bieżąca – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 7 kolejnych dni;
- 3) płynność krótkoterminowa – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie do 1 miesiąca;
- 4) płynność średnioterminowa – zapewnienie wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 1 miesiąca i do 3 miesięcy oraz od 3 miesięcy do 12 miesięcy;
- 5) płynność długoterminowa – monitorowanie możliwości wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy i do 3 lat włącznie, od 3 lat do 5 lat włącznie, powyżej 5 lat.

W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą następujące organy, jednostki i komórki organizacyjne:

1. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie ryzyka płynności, ze Strategią i planem finansowym Banku dokonuje okresowej oceny w tym zakresie. Rada Nadzorcza nadzoruje system zarządzania ryzykiem oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność.
2. Zarząd Banku odpowiada za opracowanie i wdrożenie strategii zarządzania ryzykiem, w tym za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem. Zatwierdza procedury i limity ograniczające ryzyko płynności oraz plany awaryjne na wypadek utraty płynności Banku. Zarząd Banku przekazuje Radzie Nadzorczej okresowe informacje, przedstawiające w sposób rzetelny, czytelny i syntetyczny, rodzaje i wielkość ryzyka występującego w działalności Banku.
3. Zespół ds. analiz i ryzyka koordynuje działania w zakresie identyfikacji, pomiaru, limitowania, monitorowania i raportowania ryzyka, sporządza analizy narażenia Banku na ryzyko płynności zgodnie z przyjętymi przez Bank procedurami oraz przygotowuje propozycje usprawniania procesu zarządzania ryzykiem.
4. Stanowisko kontroli wewnętrznej ma za zadanie kontrolę i ocenę sprawności działania systemu zarządzania ryzykiem oraz dokonywanie regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem, obowiązujących w Banku.

Bank w zakresie zarządzania płynnością dąży do utrzymania płynności, w tym płynności bieżącej na poziomie umożliwiającym terminowe wywiązywanie się z bieżących i przyszłych zobowiązań bilansowych i pozabilansowych w terminie ich wymagalności bez ponoszenia nadmiernych kosztów.

Bank utrzymuje płynność kierując się realizacją następujących celów operacyjnych:

- 1) zachowanie zdolności do rozliczeń płatności poprzez rachunek bieżący w Banku Zrzeszającym;
- 2) utrzymywanie pożądanego poziomu aktywów płynnych pozwalającego na regulowanie krótko i średnioterminowych potrzeb płynnościowych Banku.

Czynnikami wewnętrznymi, nad którymi Bank sprawuje kontrolę w procesie zarządzania płynnością są:

- 1) struktura bilansu oraz pozycji pozabilansowych;
- 2) wewnętrzne regulacje i procedury zarządzania ryzykiem płynności;
- 3) polityka cenowa i oferta dotycząca produktów.

Płynność Banku uzależniona jest ponadto od szeregu czynników zewnętrznych, będących poza kontrolą Banku między innymi takich jak polityka pieniężna Banku Centralnego oraz sytuacja gospodarcza kraju.

Bank zakłada systematyczny wzrost poziomu środków pozyskiwanych od osób fizycznych i podmiotów gospodarczych. Rozwój akcji kredytowej uzależniony jest bowiem ściśle od poziomu stabilnej bazy depozytowej w Banku.

Nadwyżki środków finansowych lokowane są przede wszystkim w bony pieniężne NBP z zachowaniem obowiązujących limitów ryzyka oraz z uwzględnieniem wymogów kapitałowych na ryzyko w lokaty terminowe w Banku Zrzeszającym.

Aktywizacja działalności depozytowej prowadzona jest głównie poprzez działania poza cenowe:

- 1) intensyfikacja sprzedaży przez nowe kanały dystrybucji produktów depozytowych;
- 2) zaoferowanie depozytu sezonowego;
- 3) wsparcie sprzedaży określonych produktów działaniami marketingowymi.

Rozwój akcji kredytowej skorelowany jest ze stabilnym wzrostem bazy depozytowej.

System limitów w Banku w zakresie ryzyka płynności obejmuje limity, które utrzymują całościowe narażenie Banku na ryzyko płynności na poziomie zgodnym ze strategią Banku, w tym: wewnętrzne limity, ustalone w miarę potrzeb lub w wyniku wykonywania postanowień regulacji wyższego rzędu, obowiązujące w ramach danej komórki organizacyjnej Banku, ograniczające ekspozycję Banku na ryzyko płynności w zakresie czynności operacyjnych prowadzonych przez pracowników tej komórki organizacyjnej.

### **2.2.2 Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka płynności**

W ramach systemu zarządzania ryzykiem płynności Bank prowadzi monitoring i pomiar płynności finansowej zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami, tj. poprzez:

- 1) codzienną ocenę płynności bieżącej;
- 2) miesięczną analizę zaangażowania kredytowego wg rodzajów podmiotów gospodarczych;
- 3) miesięczną analizę należności kredytowych wg struktury rodzajowej kredytów;
- 4) miesięczną analizę portfela kredytowego;
- 5) miesięczną analizę pozycji pozabilansowych;
- 6) miesięczne badanie stabilności bazy depozytowej;
- 7) miesięczną analizę luki i luki urealnionej płynności;
- 8) miesięczną analizę wymagalności depozytów i kredytów;
- 9) miesięczne planowanie przepływów środków pieniężnych;
- 10) miesięczne zestawienie wskaźników określających płynność;
- 11) miesięczne zestawienie depozytów klientów, których zaangażowanie przekracza 2 % obliża depozytów ogółem;
- 12) miesięczna analiza koncentracji dużych zaangażowań depozytowych;
- 13) raport zrywalności/odnawialności depozytów;
- 14) codzienną ocenę płynności natychmiastowej;

- 15) codzienną ocenę wskaźnika płynności krótkoterminowej LCR;
- 16) kwartalną ocenę wskaźnika stabilnego finansowania NSFR;
- 17) kwartalną ocenę wskaźnika dźwigni finansowej LR;
- 18) rocznie ocenę realizacji Polityki zarządzania ryzykiem płynności.

Dodatkowo w ramach obowiązujących wewnętrznych procedur awaryjnych przygotowano zestawienia oszacowanego wypływu środków oraz oszacowanych możliwości pozyskania dodatkowych funduszy na wypadek kryzysu płynności wewnątrz Banku.

Bank dokonuje analizy sytuacji szokowej w postaci gwałtownego odpływu depozytów oraz dokonuje analizy scenariuszy progresywnej skali dynamiki wypływu środków w sytuacji kryzysowej.

Rada Nadzorcza Banku sprawuje nadzór nad:

- 1) zgodnością strategii i polityki Banku w zakresie zarządzania ryzykiem płynności, ze Strategią działania Banku i planem finansowym, dokonuje okresowej oceny w tym zakresie;
- 2) wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem płynności oraz ocenia adekwatność i skuteczność tego procesu.

W okresach kwartalnych Rada Nadzorcza otrzymuje informację dotyczącą aktualnego i przewidywanego poziomu płynności, ze wskazaniem ewentualnych zagrożeń.

Zarząd Banku odpowiada za zorganizowanie skutecznego procesu zarządzania ryzykiem płynności oraz monitorowanie efektywności jego działania, w tym wskazanie osób i jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za realizację poszczególnych elementów systemu zarządzania płynnością.

Do zadań Zarządu Banku należy w szczególności:

- 1) wdrożenie strategii i polityki zarządzania ryzykiem płynności;
- 2) opracowanie struktury organizacyjnej Banku odpowiadającej profilowi działania Banku;
- 3) wprowadzenie jednolitej definicji płynności oraz opracowanie zasad i procedur identyfikacji, pomiaru, redukcji i monitorowania ryzyka płynności;
- 4) zatwierdzanie limitów ograniczających ryzyko płynności oraz planów awaryjnych na wypadek utraty płynności Banku;
- 5) przekazywanie Radzie Nadzorczej Banku kwartalnej informacji, przedstawiającej w sposób rzetelny, czytelny i syntetyczny, rodzaje i wielkość ryzyka płynności występującego w działalności Banku.

Pomiaru, prognozowania i monitorowania płynności finansowej Banku dokonuje Zespół przy wykorzystaniu systemów informatycznych oraz danych sprawozdawczych. Zespół sporządza analizy narażenia Banku na ryzyko płynności zgodnie z przyjętymi przez Bank procedurami oraz przygotowuje propozycje usprawnienia procesu zarządzania ryzykiem. W okresach miesięcznych Zespół przedkłada Zarządowi Banku raport dotyczący ryzyka płynności finansowej wraz z wnioskami.

Monitorowanie ryzyka płynności powinno umożliwić przede wszystkim prawidłowe zagospodarowanie środków płynnych oraz ustalenie prawidłowej struktury aktywów i pasywów. Do pomiaru, monitorowania i zarządzania płynnością finansową Banku wykorzystuje się dane zawarte w:

- 1) miesięcznej sprawozdawczości obowiązkowej Banku;
- 2) miesięcznej informacji o wybranych składnikach aktywów/pasywów Banku, sporządzanych dla potrzeb NBP;
- 3) systemie def3000/cIRM;

- 4) systemie finansowo-księgowym Defbank;
- 5) zestawieniach sesji rozliczeniowej Elixir.

Zespół monitoruje każdego dnia roboczego wpływy i wypływy środków z rachunku bieżącego Banku w Banku Zrzeszającym, zasilenia i odprowadzenia gotówki oraz kształtowanie się depozytów Banku Zrzeszającego i Banku.

Nadzór nad płynnością dzienną sprawuje Dyrektor ds. ekonomicznych. W sytuacjach zagrożenia poziomu płynności Dyrektor ds. ekonomicznych informuje Prezesa, Wiceprezesa lub Członka Zarządu o powstałej sytuacji celem podjęcia decyzji zapewniających wykonanie wszystkich bieżących zobowiązań Banku.

### **2.2.3 Zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka płynności**

Badanie ryzyka płynności wspomagane jest systemem limitów, zarówno wewnętrznych jak i zewnętrznych. Limity zewnętrzne to nadzorcze miary płynności oraz wskaźnik pokrycia wypływów netto (LCR). Rodzaje limitów i ich poziom jest ściśle uzależniony od wyznaczonych strategicznych celów oraz bieżącej sytuacji Banku i jego otoczenia. Banku ustala limity, które utrzymują całościowe narażenie Banku na ryzyko płynności na poziomie zgodnym z Strategią zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, Polityką zarządzania płynnością i ogólną Strategią Banku.

W Banku określono limity w następujących obszarach:

- 1) aktywa płynne;
- 2) udział kredytów bilansowych w aktywach ogółem;
- 3) zapas gotówki w kasach (średni stan);
- 4) rachunek bieżący i lokaty Overnight w Banku Zrzeszającym;
- 5) lokaty w Banku Zrzeszającym;
- 6) udział kredytów zagrożonych w obliżu kredytów bilansowych;
- 7) łączne zaangażowanie pozabilansowe;
- 8) łączna wartość depozytów dużych;
- 9) wartość jednostek uczestnictwa;
- 10) zaangażowanie w zakup papierów wartościowych;
- 11) depozyty otrzymane od innych podmiotów finansowych;
- 12) stosunek wielkości kredytów netto do depozytów;
- 13) wartość zaangażowania w kredyty brutto o terminie zapadalności powyżej 10 lat;
- 14) luki płynności urealnionej w przedziałach czasowych:
  - a) do 1 dnia
  - b) 2 dni do 7 dni,
  - c) 7 dni do 1 miesiąca,
  - d) 1 miesiąc do 3 miesięcy,
  - e) 3 miesiące do 6 miesięcy,
  - f) 6 miesięcy do 1 roku,
  - g) 1 rok do 2 lat,
  - h) 2 lata do 5 lat,
  - i) 5 lat do 10 lat,
  - j) 10 lat do 20 lat,
  - k) powyżej 20 lat.

Limity wewnętrzne podlegają okresowej weryfikacji w celu stwierdzenia ich przydatności w działalności operacyjnej. Polityka Banku w zakresie limitów ostrożnościowych w zakresie płynności jednoznacznie uznaje nadrzędność norm Komisji Nadzoru Finansowego oraz Rozporządzenia w stosunku do wewnętrznych limitów Banku. Wszelkie zmiany w przepisach



wyższego rzędu skutkować będą dostosowaniem wewnętrznych limitów płynnościowych w Banku. Nadzór nad zgodnością w tym zakresie sprawuje Zespół ds. analiz i ryzyka. Bank posiada plan awaryjny utrzymania płynności, który opracowany został na wypadek, gdyby rozwiązania normalnie stosowane w bieżącym zarządzaniu płynnością okazały się nieskuteczne.

### **2.3. Ryzyko stopy procentowej**

Ryzyko stopy procentowej to ryzyko negatywnego wpływu zmian stopy procentowej na aktualny i przyszły wynik finansowy Banku oraz jego kapitał, wynikające z wrażliwości stawek oprocentowania aktywów i pasywów Banku na zmianę rynkowych stóp procentowych.

Głównym dokumentem, stanowiącym ramowe zasady zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest Polityka zarządzania ryzykiem rynkowym w Banku Spółdzielczym w Leśnicy przyjęta na 2016 rok, zwana dalej Polityką.

Polityka, jak również istniejący system kompetencji oraz szczegółowe wewnętrzne regulacje dotyczące poszczególnych obszarów działalności w zakresie ryzyka stopy procentowej, stanowią kompleksowy system zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

#### **2.3.1 Strategia, procesy i organizacja zarządzania ryzykiem stopy procentowej**

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest maksymalizacja marży odsetkowej w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych oraz ograniczenie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez doskonalenie narzędzi pomiaru.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej ma na celu utrzymanie zmienności wyniku finansowego (wynik odsetkowy i wynik operacji finansowych/fundusz z aktualizacji wyceny) oraz bilansowej wartości zaktualizowanej kapitału wynikającej ze zmian stóp procentowych, w granicach nie zagrożających realizacji planu finansowego i adekwatności kapitałowej Banku.

Profil ryzyka stopy procentowej określa możliwe do zaakceptowania przez Bank narażenia na ryzyko, w zakresie czterech wyodrębnionych kategorii ryzyka stopy procentowej.

- 1) ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania – ryzyko niedopasowania terminów zmian oprocentowania aktywów i pasywów odsetkowych, z uwzględnieniem pozycji pozabilansowych;
- 2) ryzyko bazowe – ryzyko wynikające z niedoskonałego powiązania (korelacji) stawek bazowych ( rynkowych i podstawowych NBP) instrumentów oparcia, instrumentów które wyznaczone jest oprocentowanie produktów / instrumentów generujących przychody / koszty odsetkowe, w przypadku gdy ich przeszacowanie następuje w tych samych okresach;
- 3) ryzyko opcji klienta – ryzyko wynikające z wpisanych w produkty oferowane przez Bank praw klienta do wcześniejszej spłaty należności (kredytu) lub wycofania zobowiązań (depozytu);
- 4) ryzyko krzywej dochodowości – ryzyko polegające na zmianie relacji pomiędzy stopami procentowymi danego rynku lub indeksu odnoszącymi się do różnych terminów przeszacowania ( ryzykiem szczególności powyżej 1 roku), które może przyczynić się do nasilenia efektu niedopasowania terminów przeszacowania.

Rada Nadzorcza:

- 1) sprawuje nadzór nad zgodnością strategii i polityki Banku w zakresie ryzyka stopy procentowej ze Strategią działania Banku i planem finansowym;
- 2) sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem stopy procentowej oraz ocenia adekwatność i skuteczność tego procesu;

- 3) zatwierdza wielkość możliwego do zaakceptowania poziomu ryzyka stopy procentowej;
- 4) dokonuje w okresach kwartalnych oceny poziomu ryzyka stopy procentowej na podstawie informacji przedstawionej przez Zarząd Banku.

Zarząd Banku odpowiada za zorganizowanie skutecznego procesu zarządzania ryzykiem stopy procentowej oraz nadzór nad efektywnością tego procesu, wprowadzając, w razie potrzeby, niezbędne korekty i udoskonalenia. Zaawansowanie procesu zarządzania ryzykiem jest współmierne z wielkością ryzyka oraz złożonością produktów Banku;

Do zadań Zarządu Banku należy w szczególności:

- 1) stworzenie przejrzystej struktury zarządzania zapewniającej wyraźne określenie osób odpowiedzialnych za zarządzanie ryzykiem stopy procentowej;
- 2) odpowiada za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację strategii, polityk oraz regulaminów i instrukcji w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej;
- 3) zapewnia zasoby niezbędne do skutecznego zarządzania ryzykiem;
- 4) wprowadza limity ograniczające ryzyko stopy procentowej;
- 5) akceptacja protokołów Zespołu ds. analiz i ryzyka w zakresie ryzyka i podejmowanie decyzji operacyjnych;
- 6) przekazywanie Radzie Nadzorczej w okresach kwartalnych informacji dotyczącej poziomu ryzyka stopy procentowej w Banku. W razie wzrostu poziomu narażenia Banku na ryzyko wystąpienia strat z tytułu ryzyka stopy procentowej, Rada Nadzorcza informowana jest na bieżąco o podejmowanych działaniach.

Do zadań Zespołu ds. analiz i ryzyka, w ramach zarządzania ryzykiem stopy procentowej należy, w szczególności:

- 1) okresowa ocena stosowanych w Banku zasad zarządzania ryzykiem stopy procentowej oraz proponowanie ewentualnych zmian;
- 2) weryfikacja zastosowanych metod pomiaru ryzyka stopy procentowej;
- 3) monitorowanie przestrzegania limitów dotyczących ryzyka stopy procentowej oraz okresowe weryfikowanie adekwatności ustanowionych limitów;
- 4) sporządzanie miesięcznych raportów dotyczących ryzyka stopy procentowej;
- 5) przedkładanie raportów z zakresu oceny ryzyka stopy procentowej na posiedzenia Zarządu Banku.

Dział Ekonomiczny ustala wymóg kapitałowy na ryzyko stopy procentowej zgodnie z procedurą oceny adekwatności kapitałowej, wykonuje działalność operacyjną uwzględniającą przestrzeganie dopuszczalnego poziomu tego ryzyka.

Stanowisko kontroli wewnętrznej:

- 1) opiniuje system zarządzania Bankiem, w tym skuteczność zarządzania ryzykiem stopy procentowej w działalności Banku;
- 2) przeprowadza czynności audytowe w komórkach/zespołach organizacyjnych Banku uczestniczących w procesie zarządzania ryzykiem, w celu dokonania oceny zgodności działania kontrolowanych komórek/zespołów z obowiązującymi regulacjami zewnętrznymi i wewnętrznymi;
- 3) dokonuje oceny zgodności i realizacji procesu zarządzania ryzykiem stopy procentowej z przepisami wewnętrznymi Banku;
- 4) proponuje wprowadzenie usprawnień procesu zarządzania ryzykiem.

### **2.3.2 Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka stopy procentowej**

Ryzyko stopy procentowej monitorowane jest poprzez analizę ryzyka luki terminów przeszacowania, luki ryzyka bazowego i profilu stopy procentowej bilansu Banku. Pomiar ryzyka odbywa się w cyklach miesięcznych i jest prezentowany na posiedzeniach Zarządu Banku i Rady Nadzorczej.

W celu prawidłowego monitoringu ryzyka stopy procentowej, Bank prowadzi ponadto analizy symulacyjne, z uwzględnieniem scenariusza szokowego.

Raport z oceny zakresu ryzyka stopy procentowej w portfelu bankowym co miesiąc przygotowuje Zespół ds. analiz i ryzyka i przekazuje go Zarządowi Banku.

Raport zawiera:

- 1) analizę struktury bilansu z dokładną charakterystyką struktury, wielkości aktyw i pasywów wrażliwych i niewrażliwych na zmianę stopy procentowej, jak również w rozbiciu dla oprocentowania stałego i zmiennego;
- 2) analizę niedopasowania ( luki ) terminów przeszacowania, zawierającą zestawienie luki w odniesieniu do miesiąca poprzedniego łącznie z charakterystyką wielkości dla poszczególnych przedziałów czasowych;
- 3) analizę luki ryzyka bazowego, prezentującą wielkości bilansu oprocentowane według stawki WIBOR, redyskonta, WIBID, papiery wartościowe, jednostki uczestnictwa, stawki zależnej od decyzji Zarządu Banku. Porównanie następuje w odniesieniu do poprzedniego miesiąca;
- 4) analizę krzywej dochodowości – prognoza zmian wyniku odsetkowego, zawiera: analizę stopy redyskonta, WIBORU, WIBIDU, za ostatnie 12 miesięcy, określa założenia jakie są przyjmowane do wyliczenia zmian dochodu odsetkowego, analizę zmiany oprocentowania przy obecnym stanie aktywów i pasywów na wynik Banku, propozycje w zakresie ograniczenia wpływu zmian oprocentowania na wynik;
- 5) prognozę przychodów, kosztów i dochodu odsetkowego, zawiera prezentację zmiany wyniku na koniec miesiąca bieżącego zannualizowany wynik na koniec roku, określa wielkości aktyw przychodowych, pasywów kosztowych, przychodów z odsetek/aktywa przychodowe, koszty z tytułu odsetek/pasywa kosztowe, porównanie do miesiąca poprzedniego;
- 6) analizę limitów narażenia Banku na ryzyko stopy procentowej, tabelaryczne zestawienie zawierające: zakres luki niedopasowania, dopuszczalny limit luki, wykonanie kwotowe i procentowe, określenie stopnia realizacji limitu. Część opisowa prezentuje i analizuje przyczyny ewentualnych przekroczeń.

Informacja dot. ryzyka stopy przedkładany jest Zarządowi Banku przez członka Zarządu nadzorującego ryzyka na najbliższym posiedzeniu Zarządu Banku, nie później niż do końca miesiąca następującego po okresie, którego dotyczy analiza.

Protokół zawiera:

- 1) określenie tematyki obejmującej: wszystkie analizowane ryzyka, informacje finansowe przygotowywane przez Dział Ekonomiczny, realizację planu finansowego, raportami dotyczącymi systemów informatycznych;
- 2) ustalenia, wnioski dotyczące sposobu usprawnienia procesu zarządzania ryzykiem, weryfikacji przyczyn powstania ewentualnych przekroczeń limitów, podjęcia działań zaradczych.

Rada Nadzorcza informację o ryzyku stopy procentowej w portfelu bankowym otrzymuje w cyklach kwartalnych. Powyższa informacja zawiera:

- 1) prezentacje profilu wszystkich ryzyk, zestawienie struktury i wielkości depozytów, kredyty w podziale podmiotowym i przedmiotowym, pozycje bilansowe i pozabilansowe, wskaźniki określające ryzyko, określenie wielkości sumy bilansowej, struktura bilansu w podziale na pozycje wrażliwe i niewrażliwe na zmianę stopy procentowej, prezentacja stabilności bazy depozytowej, określenie wielkości pozycji walutowych. Powyższe prezentowane jest w formie opisowej i tabelarycznej w odniesieniu do poprzedniego kwartału lub do okresów dłuższych;
- 2) wielkość funduszy Banku oraz wielkości utworzonych wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych ryzyk.

### **2.3.3 Zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka stopy procentowej**

System limitów w Banku w zakresie ryzyka stopy procentowej obejmuje limity, które utrzymują całościowe narażenie Banku na ryzyko na poziomie zgodnym ze strategią Banku, w tym wewnętrzne limity, ustalane w miarę potrzeb lub w wyniku wykonywania postanowień regulacji wyższego rzędu.

Ustalanie wewnętrznych limitów ma na celu ograniczanie ryzyka stopy procentowej w Banku. Analizy poziomu realizacji poszczególnych limitów i propozycje ewentualnych zmian ich wysokości sporządzane są przez Zespół ds. analiz i ryzyka i przedstawiane Zarządowi Banku. Szczegółowe zasady ustalania i aktualizacji wewnętrznych limitów oraz ich wysokość ustala Zarząd. Wysokość limitów jest dostosowana do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku oraz skali i specyfiki działalności Banku przy jednoczesnym uwzględnieniu zmian warunków rynkowych.

Do pomiaru ryzyka stopy procentowej wykorzystywane są następujące rodzaje limitów:

- 1) limit udziału aktywów /pasywów walutowych w sumie bilansowej Banku;
- 2) limity ryzyka przeszacowania - limity luki niedopasowania;
- 3) ryzyko opcji klienta - limit wykorzystania ryzyka opcji.

Bank przeprowadza testy warunków skrajnych ryzyka stopy procentowej w portfelu bankowym.

Wyniki testów pozwalają na oszacowanie: wpływu niekorzystnych, szokowych zmian parametrów rynkowych, innych czynników mających wpływ na wartość portfela bankowego, osiągnięte wyniki finansowe oraz fundusze Banku. Dodatkowo Bank wykorzystuje wyniki testów warunków skrajnych w procesie ICAAP w celu określenia dodatkowego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka stopy procentowej.

Na dzień 31.12.2017 r. dokonano oceny wpływu na wynik finansowy Banku i stwierdzono, że przy stanie aktywów i pasywów wielkość zmiany wyniku odsetkowego nie przekroczy 15 % sumy funduszy podstawowych i uzupełniających Banku.

## **2.4. Ryzyko operacyjne**

Ryzyko operacyjne - jest to możliwość poniesienia strat powstałych w wyniku niewłaściwych lub wadliwie przebiegających procesów wewnętrznych, działań ludzi, funkcjonowania systemów, strat wynikających z przyczyn zewnętrznych. Ryzyko operacyjne obejmuje ryzyko prawne, nie obejmuje ryzyka reputacji i ryzyka strategicznego, które związane jest z ryzykiem biznesowym.

### **2.4.1 Strategia, procesy i organizacja zarządzania ryzykiem operacyjnym**

Bank opracował strategię i zasady polityki w zakresie ryzyka operacyjnego, dostosowane do profilu ryzyka.

Założenia strategiczne zostały ujęte w następujących dokumentach:

- 1) „Strategia Banku Spółdzielczego w Leśnicy na lata 2017-2019”;
- 2) „Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka”;
- 3) „Polityka zarządzania ryzykiem operacyjnym”;
- 4) „Instrukcja zarządzania ryzykiem operacyjnym”.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym jest ograniczenie możliwości wystąpienia nieoczekiwanych strat powstałych w wyniku niewłaściwych lub wadliwie przebiegających procesów wewnętrznych, działań ludzi, funkcjonowania systemów poprzez wdrożenie skutecznego i adekwatnego do aktualnego profilu ryzyka procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym a także poprzez wdrożenie skutecznego systemu monitorowania i kontroli wewnętrznej.

System zarządzania ryzykiem operacyjnym tworzą: regulacje wewnętrzne opisujące ten system, struktura organizacyjna, narzędzia informatyczne wspomagające realizację procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz informacje o incydentach i zdarzeniach zaistniałych w obszarze wymienionego ryzyka.

W procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku biorą udział następujący uczestnicy :

1. Rada Nadzorcza Banku:

- 1) zatwierdza docelowy profil ryzyka operacyjnego oraz tolerancję / apetyt na ryzyko, zawarte w strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym;
- 2) zapewnia, że Członkowie Zarządu posiadają odpowiednią wiedzę i kwalifikacje, zapewniające realizację strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym;
- 3) dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń Strategii w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku. W tym celu Zarząd Banku okresowo – nie rzadziej niż raz w roku - przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat skali i rodzajów ryzyka operacyjnego, na które narażony jest Bank, prawdopodobieństwa jego występowania, jego skutków i metod zarządzania ryzykiem operacyjnym;
- 4) sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem, jego kontrolą oraz ocenia jej adekwatność i skuteczność.

2. Zarząd Banku:

- 1) podejmuje decyzje dotyczące organizacji właściwego i skutecznego procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym;
- 2) odpowiada za opracowanie i wdrożenie pisemnej strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym, a także za opracowanie systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, jego wdrożenie, zapewnienie jego spójności ze strategią zarządzania tym ryzykiem oraz właściwe funkcjonowanie tego systemu w Banku, w tym – jeśli to konieczne – wprowadzanie niezbędnych korekt w celu usprawnienia tego systemu;
- 3) dokonuje regularnych przeglądów strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym i systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym zasad zarządzania tym ryzykiem, zgodnie z odpowiednimi regulacjami wewnętrznymi a gdy zajdzie taka potrzeba powoduje weryfikację i aktualizację strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym i systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym;
- 4) odpowiada za zorganizowanie skutecznego procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz monitorowanie efektywności jego działania, w tym wskazanie osób i jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za realizację poszczególnych elementów systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym;

- 5) nadzoruje i ocenia czy na poszczególnych szczeblach prowadzi się, identyfikację, ocenę, monitorowanie i kontrolę ryzyka oraz czy kierownictwo każdego szczebla efektywnie zarządza ryzykiem operacyjnym;
  - 6) nadzoruje realizację przyjętych zasad oraz poziom narażenia Banku na ryzyko operacyjne;
  - 7) okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat profilu ryzyka operacyjnego, na które narażony jest Bank.
3. Zespół Organizacyjno –Administracyjny i Relacji z Udziałowcami –
- 1) pełni funkcję jednostki ds. zarządzania ryzykiem operacyjnym w obszarze identyfikacji, pomiaru i monitorowania ryzyka (koordynuje proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku);
  - 2) przygotowuje projekt strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym;
  - 3) prowadzi „Rejestr zdarzeń ryzyka operacyjnego” dla całości Banku, a także „Rejestr zewnętrznych zdarzeń ryzyka operacyjnego” zgodnie z zasadami niniejszej Instrukcji;
  - 4) odpowiada za wdrożenie przyjętych metod identyfikacji oceny zagrożeń związanych z ryzykiem operacyjnym dla wszystkich obszarów działalności Banku;
  - 5) odpowiada za standardowe analizy i raporty oraz inne informacje z zakresu ryzyka operacyjnego, wskazane przez Radę Nadzorczą, Zarząd Banku, a także sprawozdania wynikające z obowiązku informacyjnego wobec uprawnionych instytucji zewnętrznych;
  - 6) prowadzi analizy profilu i monitorowanie poziomu ryzyka operacyjnego Banku;
  - 7) sprawuje nadzór nad opracowaniem, a także wdrożeniem metod redukcji ryzyka operacyjnego lub przyjętych działań zabezpieczających;
  - 8) nadzoruje terminowość audytu prawidłowość raportowania przez jednostki / komórki organizacyjne informacji w zakresie ryzyka operacyjnego;
  - 9) inicjuje wprowadzanie oraz rozwijanie narzędzi wspomagających zarządzanie ryzykiem operacyjnym w tym w szczególności monitoruje poprawność i aktualność funkcjonalności systemu AZRO;
  - 10) przygotowuje informację sprawozdawczą związaną z ryzykiem operacyjnym na potrzeby Zarządu Banku;
  - 11) dba o zachowanie adekwatności niniejszych Zasad względem skali i rodzaju działalności Banku.
4. Stanowisko kontroli wewnętrznej:
- 1) kontroluje i ocenia sprawność działania systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym;
  - 2) dokonuje regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem, obowiązujących w Banku;
  - 3) nie pełni bezpośrednio funkcji zarządzania ryzykiem, natomiast dostarcza obiektywnej oceny efektywności, adekwatności i skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania oraz jakości przeprowadzanych operacji bankowych.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmuje identyfikację, pomiar, limitowanie, monitorowanie, kontrola, raportowanie oraz redukowanie tego ryzyka i jest realizowany w sposób ciągły.

W Banku, w celu umożliwienia dokładnego rozpoznania profilu ryzyka operacyjnego obowiązuje klasyfikacja obszaru ryzyka operacyjnego. Najwyższym poziomem klasyfikacji są kategorie ryzyka operacyjnego, a najniższym opisy przykładowych incydentów i zdarzeń. Klasyfikacja jest wspólna dla wszystkich jednostek i komórek organizacyjnych Banku.

## 2.4.2 Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka operacyjnego

Identyfikacja ryzyka operacyjnego dla wszystkich istotnych obszarów działalności Banku odbywa się na poziomie jednostek oraz komórek organizacyjnych rzeczywistego dokonywana jest poprzez: określenie źródeł rzeczywistego czynników powstawania ryzyka, identyfikację zdarzeń operacyjnych (incydentów) oraz wyjaśnienie przyczyn tych zdarzeń, identyfikację, analizę zagrożeń dla poszczególnych zasobów.

Pomiar ryzyka operacyjnego dokonywany jest w trzech ujęciach:

- 1) statystycznym – na podstawie danych wewnętrznych o incydentach; oblicza się prawdopodobieństwo wystąpienia oraz skalę strat operacyjnych;
- 2) jakościowo-ilościowym – dokonuje się pomiaru kluczowych wskaźników ryzyka operacyjnego;
- 3) zgodności z normami zewnętrznymi – oblicza się wymogi kapitałowe na ryzyko operacyjne.

Pomiar ryzyka operacyjnego prowadzony jest z wykorzystaniem:

- 1) zgromadzonych danych o incydentach i zdarzeniach operacyjnych według powstałych strat:
  - a) bezpośrednich - uwidocznionych w bazie danych systemu AZRO;
  - b) pośrednich – przy wykorzystaniu „Zestawienia kluczowych wskaźników ryzyka operacyjnego”;
- 2) wyników audytu wewnętrznego;
- 3) wyników kontroli wewnętrznej funkcjonalnej;
- 4) wyników samooceny ryzyka operacyjnego;
- 5) raportu zdarzeń ryzyka operacyjnego.

System monitorowania ryzyka operacyjnego Banku obejmuje:

- 1) zdarzenia operacyjne, ich źródła – na podstawie rejestru zdarzeń ryzyka operacyjnego;
- 2) skuteczności działań mitygujących (odwracających, naprawczych) i innych metod ograniczania ryzyka – na podstawie rejestru zdarzeń wewnętrznych ryzyka operacyjnego;
- 3) czynniki otoczenia gospodarczego – na podstawie rejestru zewnętrznych zdarzeń ryzyka operacyjnego;
- 4) wykonanie limitów przyjętych w Strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym;
- 5) analizę wskaźników KRI;
- 6) czynniki kontroli oraz skuteczność działań kontrolnych – na podstawie wyników (sprawozdań) kontroli wewnętrznej (funkcjonalnej) oraz audytu wewnętrznego;
- 7) czynniki transferu ryzyka – na podstawie rejestru zdarzeń ryzyka operacyjnego.

W procesie monitoringu ryzyka uczestniczą Zespół Organizacyjno-Administracyjny i Relacji z Udziałowcami i Zarząd Banku. System raportowania poziomu ryzyka operacyjnego Banku obejmuje raportowanie cykliczne oraz raportowanie bieżące.

Kwartalne raporty dokumentujące poziom ryzyka operacyjnego otrzymuje Zarząd Banku. Rada Nadzorcza otrzymuje raporty półroczne. W raportach tych prezentowane są analizy strat operacyjnych wraz z dokładnymi opisami przyczyn strat istotnych. Raport zawiera również informację na temat aktualnej wartości wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego.

W celu umożliwienia Zarządowi Banku podjęcia działań zaradczych w sytuacjach powstania istotnej straty operacyjnej, Zarząd Banku otrzymuje informacje na temat dużych strat w trybie bieżącym.

Raporty z obszaru ryzyka operacyjnego są istotnym elementem informacji zarządczej Banku pozwalającym na identyfikację zagrożeń operacyjnych i podejmowanie prewencyjnych działań

ograniczających ryzyko operacyjne. Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku jest wspierany przez system informatyczny AZRO.

### **2.4.3 Zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka operacyjnego**

W Banku zdefiniowane są metody ograniczania ryzyka operacyjnego oraz łagodzenia skutków zrealizowania tego ryzyka.

Do podstawowych metod ograniczania ryzyka operacyjnego należą:

- 1) modyfikacja wewnętrznych regulacji z punktu widzenia redukcji ryzyka operacyjnego do poziomu akceptowanego;
- 2) rozszerzone monitorowanie ryzyka operacyjnego w sytuacjach stwarzających realne zagrożenie przekroczenia wartości progowych akceptowanego poziomu ryzyka operacyjnego;
- 3) zabezpieczenia fizyczne ludzi, pomieszczeń, sprzętu, dokumentów i informacji.

Do podstawowych metod łagodzenia skutków zrealizowania ryzyka operacyjnego należą:

- 1) zabezpieczenia finansowe (ubezpieczenia);
- 2) zabezpieczenia fizyczne ludzi, pomieszczeń, sprzętu, dokumentów i informacji;
- 3) plany awaryjne.

Bank dąży do ograniczenia ryzyka operacyjnego poprzez wprowadzenie zasad bezpieczeństwa systemów informatycznych obejmujących:

- 1) umowy outsourcingowe i współpracy w zakresie konserwacji i aktualizacji oprogramowania i sprzętu z zewnętrznymi firmami IT (Asseco Poland S.A.);
- 2) zabezpieczenia fizyczne newralgicznych punktów systemu bankowego (serwerownie), monitoring elektroniczny, zasady dostępu do sprzętu i pomieszczeń;
- 3) wielostopniowe zabezpieczenia programistyczne jak system kont użytkowników na serwerze zabezpieczony hasłami dostępu;
- 4) system kontroli dostępu do systemu księgowego, obsługi pracowników i ich uprawnień w systemie księgowym;
- 5) procedury nadawania i modyfikacji uprawnień dla pracowników Banku i pracowników zewnętrznych firm IT;
- 6) zabezpieczenia sieci komputerowej przez system zapory (firewall) oraz kontroli dostępu do Internetu, systemy antywirusowe i zapory na stacjach roboczych.

## **2.5. Ryzyko walutowe**

Zarządzanie ryzykiem walutowym polega m.in. na zawieraniu transakcji o takiej strukturze oraz warunkach, które w najbardziej efektywny sposób zabezpieczają Bank przed potencjalnymi stratami z tytułu zmian kursów walutowych minimalizując związane z nim ryzyko.

Głównym dokumentem, stanowiącym ramowe zasady zarządzania ryzykiem walutowym jest Polityka zarządzania ryzykiem rynkowym w Banku Spółdzielczym w Leśnicy przyjęta na 2017 rok, zwana dalej Polityką.

Polityka, jak również istniejący system kompetencji oraz szczegółowe wewnętrzne regulacje dotyczące poszczególnych obszarów działalności w zakresie ryzyka walutowego, stanowią kompleksowy system zarządzania ryzykiem walutowym.

### **2.5.1 Strategia, procesy i organizacja zarządzania ryzykiem walutowym**

Bank przeprowadza następujące operacje w walutach obcych:

- 1) skup i sprzedaż walut;



- 2) rozliczenia w obrocie dewizowym w kraju i za granicą;
- 3) operacje gotówkowe i bezgotówkowe z rachunków bankowych bieżących i terminowych osób fizycznych i klientów instytucjonalnych;
- 4) rozliczenia w obrocie dewizowym na rachunkach w Banku Zrzeszającym oraz zakładanie lokat bankowych w walutach.

Biorąc pod uwagę skalę działalności dewizowej w odniesieniu do sumy bilansowej Banku, monitorowanie ryzyka walutowego prowadzone jest metodami uproszczonymi, określonymi w procedurach wewnętrznych, ponieważ ryzyko walutowe w ocenie Banku utrzymuje się na niskim poziomie.

Obowiązujące regulacje nadzorcze nakładają na Bank konieczność utrzymywania wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe w sytuacji posiadania otwartej pozycji walutowej całkowitej w wysokości przekraczającej 2 % funduszy własnych.

Podstawowym celem Banku jest utrzymywanie na niskim poziomie regulacyjnego wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe.

W ramach struktury organizacyjnej w procesie zarządzania ryzykiem walutowym biorą udział następujące organy i komórki Banku, do zadań których należy między innymi:

1. Rada Nadzorcza
  - 1) akceptuje i dokonuje okresowego przeglądu poziomu podejmowanego ryzyka oraz systemu zarządzania ryzykiem w Banku;
  - 2) zapoznaje się okresowo z oceną systemu kontroli ryzyka rynkowego w Banku oraz przestrzegania limitów ekspozycji na ryzyko rynkowe;
  - 3) sprawuje ogólny i stały nadzór nad realizacją strategii zarządzania ryzykiem.
2. Zarząd Banku:
  - 1) zatwierdza strukturę organizacyjną;
  - 2) zatwierdza limity ryzyka walutowego;
  - 3) w okresach miesięcznych kontroluje poziom podejmowanego ryzyka walutowego;
  - 4) w okresach miesięcznych dokonuje oceny adekwatności systemu zarządzania ryzykiem walutowym oraz wielkości limitów ryzyka w kontekście przyjętych celów finansowych Banku;
  - 5) przedkłada informacje dla potrzeb Rady Nadzorczej w okresach kwartalnych.
3. Dyrektor ds. Ekonomicznych:
  - 1) bieżąco zarządza ryzykiem walutowym występującym w Banku;
  - 2) sprawuje bieżącą kontrolę nad przestrzeganiem limitów pozycji walutowych zatwierdzonych przez Zarząd, a w przypadku ich przekroczenia podejmuje działania w celu przywrócenia limitów do odpowiedniego poziomu;
  - 2) kontroluje poprawność rozliczania i księgowania transakcji w walutach;
  - 3) podejmuje decyzje o sprzedaży waluty oraz lokuje nadwyżki środków finansowych na rachunkach lokat terminowych w walucie.
4. Dział Ekonomiczny:
  - 1) przygotowuje i analizuje codzienne raporty dotyczące wyników pomiarów ryzyka walutowego w zakresie wielkości otwartej pozycji walutowej i obliczenia wymogu kapitałowego zgodnie z obowiązującymi w Banku procedurami;
  - 2) rozlicza operacje walutowe uznające i obciążające rachunek Banku w Banku Zrzeszającym;
  - 3) dokonuje analizy zgodności stanu sald na rachunkach Banku poprzez:
    - a) kontrolę bilansu walutowego,

- b) weryfikację zgodności stanów rachunków, z podziałem na poszczególne waluty, z wyciągami z rachunków otrzymanymi z Banku obsługującego, w którym rachunki są umiejscowione,
  - c) sprawdza na bieżąco prawidłowość podanych na wyciągu operacji i wskazanego salda, a w przypadku ich niezgodności informuje Bank Zrzeszający w terminie 14 dni od daty otrzymania wyciągu,
  - 4) sporządza sprawozdawczość miesięczną w zakresie pozycji walutowych zgodnie z wymogami NBP;
  - 5) wczytuje tabele kursowe przesyłane przez Bank Zrzeszający do systemu księgowego Banku.
5. Zespół ds. analiz i ryzyka:
- 1) przygotowuje i analizuje codzienne raporty dotyczące wyników pomiarów ryzyka walutowego w zakresie stanu gotówki w kasach walutowych Banku;
  - 2) sporządza w okresach miesięcznych i przedkłada Zarządowi Banku:
    - a) informację dotyczącą pozycji walutowych oraz wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego,
    - b) informację dotyczącą pomiaru, monitorowania ryzyka walutowego i kontroli przestrzegania ustalonych limitów.
6. Kierownictwo jednostek organizacyjnych Banku:
- 1) kontroluje przestrzeganie limitów dla poszczególnych walut w kasach;
  - 2) podejmuje decyzje o odprowadzeniu lub zasileniu w walutę;
  - 3) podejmuje decyzję o zastosowaniu odmiennego od obowiązującego kursu waluty zgodnie z odrębnymi uregulowaniami.

### **2.5.2 Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka walutowego**

Pomiar ryzyka walutowego ma na celu określenie poziomu ryzyka oraz wpływu operacji obciążonych ryzykiem na sytuację finansową Banku. Ocena ryzyka walutowego metoda podstawową jest dokonywana w oparciu o zestawienie pozycji walutowych Banku, sporządzane przez Zespół ds. analiz i ryzyka, według stanu na koniec każdego dnia roboczego.

Dla potrzeb badania poziomu ryzyka walutowego Zespół przeprowadza miesięczną analizę w oparciu o dane:

- 1) pozycja walutowa – wartości w walutach oryginalnych;
- 2) struktura walutowa depozytów ( wartości w walucie oryginalnej);
- 3) zestawienie wymogu kapitałowego oraz całkowitej pozycji walutowej Banku.

Dział Ekonomiczny sporządza zestawienie transakcji dokonywanych w walucie na koniec dnia operacyjnego przez pracowników wykonujących te transakcje. Transakcje te wykonywane są zgodnie z obowiązującymi w Banku regulacjami oraz wymogami Banku Zrzeszającego i za jego pośrednictwem.

### **2.5.3 Zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka walutowego**

Poziom ekspozycji na ryzyko walutowe ogranicza obowiązujący w Banku system limitów zewnętrznych i wewnętrznych. Normę zewnętrzną dopuszczalnego ryzyka walutowego w działalności banków, rozumianą jako wielkość pozycji walutowej netto, której przekroczenie skutkuje koniecznością obliczenia wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka walutowego, określają obowiązujące w tym zakresie uregulowania nadzorcze, w tym w szczególności Rozporządzenie.

Normę zewnętrzną dopuszczalnego ryzyka walutowego stanowią przede wszystkim: łączny współczynnik kapitałowy Banku, poziom funduszy własnych i/lub kapitału wewnętrznego Banku. Wewnętrzne normy dopuszczalnej ekspozycji na ryzyko walutowe stanowią limity wewnętrzne, ustalane w oparciu o wielkość możliwego do zaakceptowania ryzyka walutowego określana przez Radę Nadzorczą.

W celu zagwarantowania utrzymania narażenia Banku na ryzyko w granicach tolerancji ustalonej przez Radę Nadzorczą, Zarząd Banku określa limity dla ryzyka walutowego i wprowadza je do Instrukcji zarządzania ryzykiem walutowym.

Do pomiaru ryzyka walutowego wykorzystywane są następujące rodzaje limitów:

- 1) limit na pozycję walutową całkowitą w wysokości wg. kursu średniego NBP na dzień sprawozdawczy;
- 2) limit udziału średniej całkowitej pozycji walutowej w funduszach własnych Banku ;
- 3) limit dopuszczalnej straty z tytułu niekorzystnych zmian kursów walut ustalony przy założeniu zmiany kursu walut o 30%.

Bank w ramach prowadzonej działalności operacyjnej dąży do minimalizacji ryzyka walutowego poprzez utrzymanie wartości pozycji walutowej całkowitej na poziomie adekwatnym do skali prowadzonej działalności dewizowej, równocześnie niższym od przyjętego limitu. Osiągnięta wysokość pozycji walutowej na dzień 31.12.2017 r. spowodowała, że Bank nie miał obowiązku naliczenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego, ponieważ nie przekraczała 2 % funduszy własnych. Obszar ryzyka walutowego cechował się dużą stabilnością.

Bank w celu ustalenia wpływu niekorzystnych zmian kursów walut na wynik finansowy, przeprowadza testy warunków skrajnych w obszarze ryzyka walutowego, zakładając zmiany kursu walut. Na dzień 31.12.2017 r. wyniki testów skrajnych nie przekraczają wielkości ustalonego limitu dopuszczalnej straty z tytułu niekorzystnych zmian kursów walut.

## **2.6. Ryzyko braku zgodności**

Ryzyko braku zgodności jest to ryzyko rozumiane jako skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania.

Głównym dokumentem, stanowiącym ramowe zasady zarządzania ryzykiem braku zgodności jest Polityka zarządzania zgodnością i ryzykiem braku zgodności w Banku Spółdzielczym w Leśnicy przyjęta na 2017 rok, zwana dalej Polityką.

Polityka, jak również istniejący system kompetencji oraz szczegółowe wewnętrzne regulacje dotyczące poszczególnych obszarów działalności w zakresie ryzyka braku zgodności, stanowią kompleksowy system zarządzania ryzykiem braku zgodności.

### **2.6.1 Strategie, procesy i organizacja zarządzania ryzykiem braku zgodności**

Bank posiada sformalizowane zasady zarządzania ryzykiem braku zgodności zawarte w Polityce oraz w Instrukcji zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku Spółdzielczym w Leśnicy.

Celem zarządzania ryzykiem braku zgodności jest w szczególności:

- 1) ograniczenia strat ponoszonych z tytułu realizacji tego ryzyka ;
- 2) zapewnienie zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami zewnętrznymi;

- 3) minimalizowanie negatywnych skutków nieprzestrzegania regulacji zewnętrznych, wewnętrznych raz przyjętych standardów postępowania;
- 4) dostosowanie narzędzi informatycznych do zmieniających się przepisów zewnętrznych i wewnętrznych;
- 5) wprowadzenie zasad zarządzania łaodem korporacyjnym w oparciu o regulację Komisji Nadzoru Finansowego oraz wytyczne Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego.

W procesie zarządzania ryzykiem braku zgodności uczestniczą:

Rada Nadzorcza:

- 1) sprawuje nadzór nad zarządzaniem ryzykiem braku zgodności;
- 2) zatwierdza założenia polityki w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- 3) ocenia stopień efektywności zarządzania tym ryzykiem w Banku.

Zarząd Banku:

- 1) odpowiada za efektywne zarządzanie ryzykiem braku zgodności;
- 2) nadzoruje opracowanie, wprowadzenie i aktualizację regulacji w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- 3) odpowiada za ustanowienie stałej i efektywnie działającej jednostki ds. zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku.

Jednostka ds. zarządzania ryzykiem braku zgodności :

- 1) prowadzi rejestr regulacji wewnętrznych Banku;
- 2) prowadzi rejestr umów dotyczących zlecenia czynności podmiotom zewnętrznym;
- 3) prowadzi rejestr spraw sądowych;
- 4) monitoruje i prowadzi ewidencję incydentów naruszenia norm zgodności;
- 5) współpracuje z komórkami wewnętrznymi Banku w zakresie oceny i monitorowania ryzyka braku zgodności;
- 6) współpracuje z Radcą Prawnym Banku;
- 7) współpracuje z Bankiem Zrzeszającym oraz innymi podmiotami zewnętrznymi w zakresie wynikającym z konieczności zapewnienia zgodności;
- 8) raportuje na temat poziomu ryzyka braku zgodności do Zarządu Banku i Rady Nadzorczej;
- 9) zapewnia zgodność obowiązujących w Banku regulacji wewnętrznych z przepisami prawa;
- 10) dokonuje oceny potencjalnych skutki naruszenia przepisów i regulacji wewnętrznych;
- 11) dba o przeprowadzenie szkoleń dla pracowników z zakresu przestrzegania obowiązujących w Banku norm prawnych, standardów postępowania.

Zespół ds. analiz i ryzyka wylicza wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka braku zgodności zgodnie z obowiązującymi uregulowaniami.

Stanowisko kontroli wewnętrznej:

- 1) przeprowadza kontrolę jakości kontroli bieżącej i następnej w zakresie zgodności;
- 2) przeprowadza audyt zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- 3) prezentuje Radzie Nadzorczej i Zarządowi sprawozdania z przeprowadzonych kontroli wewnętrznego.

Wszyscy pracownicy Banku:

- 1) bieżące śledzenie zmian w regulacjach dotyczących wykonywanych zagadnień;
- 2) przestrzeganie przepisów wewnętrznych i zewnętrznych – zgłaszanie niespójności;
- 3) przeprowadzanie rzetelnej kontroli bieżącej oraz następnej – przeprowadzanej przez kierownictwo jednostek i komórek organizacyjnych.

## 2.6.2 Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka braku zgodności

Do podstawowych zadań w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności należą:

- 1) prowadzenie rejestru regulacji wewnętrznych Banku;
- 2) prowadzenie rejestru umów dotyczących zlecenia czynności podmiotom zewnętrznym;
- 3) prowadzenie rejestru spraw sądowych;
- 4) monitorowanie i prowadzenie ewidencji incydentów naruszenia norm zgodności;
- 5) współpraca z komórkami wewnętrznymi Banku z zakresie oceny i monitorowania ryzyka braku zgodności;
- 6) współpraca z Radcą Prawnym Banku;
- 7) współpraca z Bankiem Zrzeszającym oraz innymi podmiotami zewnętrznymi w zakresie wynikającym z konieczności zapewnienia zgodności;
- 8) raportowanie na temat poziomu ryzyka braku zgodności do Zarządu Banku i Rady Nadzorczej;
- 9) zapewnienie zgodność obowiązujących w Banku regulacji wewnętrznych z przepisami prawa;
- 10) ocena potencjalnych skutki naruszenia przepisów i regulacji wewnętrznych;
- 11) dbałość o przeprowadzenie szkoleń dla pracowników z zakresu przestrzegania obowiązujących w Banku norm prawnych, standardów postępowania.

Dokonyje się oceny poziomu ryzyka z punktu widzenia skuteczności funkcjonowania mechanizmów kontrolnych i innych działań zabezpieczających poprzez ocenę:

- 1) występujących naruszeń polityki zarządzania ryzykiem braku zgodności, w ramach danego procesu;
- 2) zarejestrowanych istotnych zdarzeń ryzyka operacyjnego;
- 3) ustaleń kontroli wewnętrznych i zewnętrznych;
- 4) zapisów rejestru skarg i uwag klientów;
- 5) zapisów rejestru transakcji podejrzanych dotyczących „prania pieniędzy”;
- 6) wykonania zaplanowanych szkoleń dotyczących przestrzegania zasad wprowadzonych przez regulacje wewnętrzne i zewnętrzne;
- 7) wyników oceny kontroli wewnętrznej, dotyczących zastrzeżeń co do skuteczności działań kontrolnych lub stwierdzenia nieprawidłowości;
- 8) wyników ostatniej oceny nadzorczej dotyczącej jakości zarządzania danym obszarem;
- 9) ustaleń wielkości skutków finansowych występujących incydentów w danym okresie;
- 10) rejestru pracowników, analiza przyczyn odejścia pracowników.

Skutki finansowe są wyliczane kwotowo, natomiast skutki niefinansowe ujmowane są w formie opisowej.

Monitorowanie ryzyka braku zgodności odbywa się w oparciu o informacje otrzymane z jednostek i komórek organizacyjnych Banku.

Raportowanie skutków nieprzestrzegania wewnętrznych regulacji oraz wyników monitorowania czynników ryzyka, składających się na ryzyko braku zgodności odbywa się w cyklach półrocznych do Zarządu, w cyklach rocznych do Rady Nadzorczej.

Raporty ryzyka zawierają:

- 1) opis profilu ryzyka;
- 2) analizę i ocenę skali występowania czynników ryzyka;
- 3) wnioski;
- 4) propozycje podjęcia działań w celu ograniczenia ryzyka braku zgodności.

### **2.6.3 Zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka braku zgodności**

Bank dąży do minimalizowania skutków nieprzestrzegania zewnętrznych i wewnętrznych regulacji prawnych, poprzez stałe aktualizowanie procedur bankowych, wsparcie informatyczne, szkolenia i kontrolę ich przestrzegania.

Wszyscy pracownicy Banku są zobowiązani do przestrzegania przepisów wewnętrznych oraz przyjętych standardów postępowania.

Decyzje o ograniczaniu ryzyka braku zgodności bezpośrednio kształtują profil ryzyka braku zgodności. W Banku zdefiniowane są metody ograniczania ryzyka braku zgodności oraz łagodzenia skutków zrealizowania tego ryzyka.

W celu minimalizowania ryzyka braku zgodności w Banku podejmowane są działania o charakterze:

- 1) organizacyjnym;
- 2) proceduralnym;
- 3) kontrolnym.

Działania o charakterze organizacyjnym to przede wszystkim wdrożenie zasad pomiaru, limitowania oraz monitorowania ryzyka braku zgodności. W tym celu Zarząd zapewnia odpowiednią do skali i złożoności działalności, zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą strukturę organizacyjną dostosowaną do zadań związanych z zarządzaniem ryzykiem braku zgodności. Zatwierdzona struktura organizacyjna powinna zapewniać unikanie konfliktów interesów, w tym konfliktów związanych z powiązaniem personalnymi. Zasady zarządzania konfliktem interesów zawarte są w Instrukcji zarządzania ryzykiem braku zgodności.

Działania o charakterze proceduralnym to opracowanie i wdrożenie odpowiednich regulacji wewnętrznych, przeprowadzenie szkoleń wśród pracowników oraz wprowadzenie mechanizmów kontrolnych.

Działania o charakterze kontrolnym to ujęcie w procedurach kontroli funkcjonalnej (bieżącej i następnej) oraz w procedurach audytu wewnętrznego zadań związanych z zarządzaniem ryzykiem braku zgodności.

Wymienione wyżej działania służą realizacji wyznaczonych zamierzeń:

- 1) opracowanie i wdrożenie regulacji wewnętrznych dostosowanych do zmieniających się regulacji zewnętrznych;
- 2) zapewnienie skutecznej kontroli zgodności;
- 3) doskonalenie procedur zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- 4) organizacja szkoleń dla pracowników oraz członków Rady Nadzorczej w zakresie przestrzegania regulacji wewnętrznych oraz przyjętych standardów postępowania;
- 5) wdrożenie mechanizmów kontrolnych w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- 6) realizacja zaleceń audytu, zaleceń po kontroli KNF / po BION;
- 7) dostosowanie narzędzi informatycznych do zmian przepisów.

W celu ograniczania ryzyka braku zgodności w Banku podejmowane są następujące działania:

- 1) korzystanie z pomocy Banku Zrzeszającego lub z wzorców przyjętych przez Zrzeszenie, przy opracowywaniu regulacji wewnętrznych;
- 2) przydzielenie zadań w zakresie analizy ryzyka braku zgodności odpowiednim komórkom organizacyjnym Banku;
- 3) dokonywanie przeglądów regulacji wewnętrznych po powzięciu wiadomości o przyjętych i wchodzących w życie zmianach prawnych;

- 4) współpraca z dostawcami systemów informatycznych;
- 5) identyfikacja ryzyka wynikającego z umów i zasięganie opinii Radcy Prawnego w zakresie regulacji wewnętrznych, w tym wzorów umów;
- 6) identyfikacja ryzyka niekorzystnego rozstrzygnięcia sporów sądowych i tworzenie rezerw na pokrycie rezultatów niekorzystnego dla Banku rozstrzygnięcia;
- 7) szkolenia pracowników;
- 8) kontrola przestrzegania wewnętrznych regulacji Banku.

## **2.7. Ryzyko kapitałowe**

Ryzyko kapitałowe to ryzyko wynikające z niedostosowania wielkości funduszy własnych do skali i złożoności działalności prowadzonej przez Bank lub ryzyko ewentualnych problemów w pozyskaniu dodatkowego kapitału, w szczególności gdy proces ten musi być przeprowadzony szybko lub w okresie niesprzyjających warunków rynkowych.

### **2.7.1. Strategie, procesy i organizacja zarządzania ryzykiem kapitałowym**

Podstawowym celem strategicznym w zakresie adekwatności kapitałowej jest budowa odpowiednich funduszy własnych, zapewniających bezpieczeństwo zgromadzonych depozytów, przy osiągnięciu planowanego poziomu rentowności prowadzonej działalności.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie adekwatnością kapitałową obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) zwiększanie wysokości funduszy własnych;
- 2) zapewnienie odpowiedniego poziomu kapitałów: Tier I, Tier podstawowy i Tier II;
- 3) odpowiednie kształtowanie struktury bilansu Banku w celu utrzymania planowanego poziomu wymogów kapitałowych, dostosowanych do wymagań Rozporządzenia 575/2013 UE;
- 4) zarządzanie ryzykiem bankowym.

Cele szczegółowe zawarte są w Polityce zarządzania kapitałem, stanowiącej uszczegółwienie Strategii.

Zarządzanie kapitałem w Banku obejmuje proces alokacji kapitału oraz proces monitorowania realizacji przyjętych założeń.

W zarządzaniu kapitałem mają zastosowanie przepisy zewnętrzne, tj. Rozporządzenie, Ustawa Prawo Bankowe, Uchwały KNF oraz przepisy wewnętrzne.

Przepisy wewnętrzne Banku są weryfikowane pod względem merytorycznej zgodności z profilem działalności Banku i kierunkiem jego rozwoju oraz w celu ich dostosowania do zmian profilu ryzyka Banku i otoczenia gospodarczego, w którym Bank działa.

Polityka zarządzania kapitałem w Banku jest uaktualniana nie rzadziej, niż raz w roku.

Za prawidłowe funkcjonowanie systemu zarządzania kapitałem odpowiadają:

- 1) Rada Nadzorcza Banku – w zakresie sprawowania nadzoru nad adekwatnością systemu zarządzania kapitałem w Banku;
- 2) Zarząd Banku – w zakresie wdrożenia efektywnego systemu zarządzania kapitałem na poziomie adekwatnym do skali i zakresu działalności Banku, poprzez przejęcie i wdrożenie struktur, procedur i narzędzi niezbędnych do aktywnego zarządzania kapitałem. Jest także odpowiedzialny za projektowanie polityki w zakresie zarządzania kapitałem oraz okresowe analizowanie i weryfikowanie pozycji Banku w zakresie adekwatności kapitałowej;

- 3) Zespół ds. analiz i ryzyka – w zakresie monitorowania poziomu adekwatności kapitałowej Banku.

### **2.7.2. Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka kapitałowego**

System informacji zarządczej w ramach ryzyka kapitałowego obejmuje:

- 1) miesięcznie – raport dotyczący pomiaru, monitorowania, raportowania o kontrolowania poziomu ryzyka, sporządzany przez Zespół ds. analiz i ryzyka, przekazywany na posiedzenie Zarządu;
- 2) kwartalnie – analiza adekwatności kapitałowej, sporządzana przez Zespół ds. analiz i ryzyka, przekazywana na posiedzenie Rady Nadzorczej ;
- 3) rocznie – informacja z przeprowadzonych kapitałowych testów warunków skrajnych oraz informacja z realizacji Polityki kapitałowej, sporządzana przez Zespół ds. analiz i ryzyka przekazywana na posiedzenie Zarządu i Rady Nadzorczej.

Raport z zarządzania ryzykami i adekwatnością kapitałową, przedkładany kwartalnie Radzie Nadzorczej, zawiera syntetyczną informację na temat poziomu ryzyka kapitałowego, na które narażony jest Bank, prawdopodobieństwa jego wystąpienia, wykorzystania limitów wewnętrznych oraz jakości i skuteczności przyjętych metod zarządzania tym ryzykiem.

### **2.7.3 Zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka kapitałowego**

Alokacja kapitałów Banku na poszczególne ryzyka odbywa się zgodnie z Rozporządzeniem oraz wewnętrznymi przepisami Banku, tj. wewnętrznym procesem oceny adekwatności kapitałowej. Alokacja kapitału na wszystkie istotne rodzaje ryzyka ma na celu zapewnienie właściwego procesu zarządzania ryzykiem oraz wskazanie poziomu ryzyka wyrażonego w postaci limitów na poszczególne jego rodzaje.

W Banku funkcjonują następujące limity wewnętrzne odnośnie alokacji funduszy własnych na poszczególne rodzaje ryzyka:

- 1) kredytowe/kapitały;
- 2) operacyjne/kapitały;
- 3) koncentracji/kapitały;
- 4) stopy procentowej/kapitały;
- 5) płynności/kapitały;
- 6) kapitałowe/kapitały;
- 7) wyniku finansowego/kapitały;
- 8) pozostałe ryzyka/kapitały.

Wysokość tych limitów wyznacza akceptowalny apetyt na ryzyko zatwierdzany przez Radę Nadzorczą Banku poprzez zatwierdzenie Polityki zarządzania kapitałem.

Proces szacowania wysokości kapitału niezbędnego do pokrycia wszystkich istotnych rodzajów ryzyka odbywa się w następujących etapach:

- 1) określenie całkowitego kapitału regulacyjnego – w miesięcznych okresach sprawozdawczych;
- 2) ocena istotności ryzyk bankowych nie w pełni ujętych w kapitale regulacyjnym oraz pozostałych ryzyk, na które narażony jest Bank - w kwartalnych okresach sprawozdawczych;



- 3) oszacowanie poziomu kapitału wewnętrznego - w kwartalnych okresach sprawozdawczych.

Przyjmuje się, że Bank będzie prowadził działalność w sposób zapewniający zachowanie ogólnych limitów ryzyka wyrażonych w postaci następujących wskaźników:

- 1) łączny współczynnik kapitałowy na koniec miesięcznych okresów sprawozdawczych powinien kształtować się na poziomie wyższym lub równym 13,25%;
- 2) współczynnik kapitału Tier I na koniec miesięcznych okresów sprawozdawczych powinien osiągnąć wartość na poziomie wyższym lub równym 10,25%;
- 3) łączna wartość funduszy własnych w kwartalnych okresach sprawozdawczych wyższa o co najmniej 15 % od oszacowanego kapitału wewnętrznego;
- 4) oszacowana przez Bank kwota niezbędna do pokrycia wszystkich istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności bankowej – kapitał wewnętrzny, będzie na koniec poszczególnych kwartałów stanowiła maksymalnie 88% łącznej wartości funduszy własnych.

Limity kapitału wewnętrznego alokowanego na poszczególne rodzaje ryzyka, przyjmowane w rocznych planach finansowych opracowywane i monitorowane są przez wskazane stanowiska/zespoły/działy. Wykorzystanie limitów ryzyka dotyczących adekwatności kapitałowej w ramach kapitału wewnętrznego raportowane jest Zarządowi Banku.

W przypadku przekroczenia limitów Dział Ekonomiczny przy współpracy z Zespołem ds. analiz i ryzyka przeprowadzi szczegółową analizę zaistniałej sytuacji i przedstawi stosowne wnioski Zarządowi Banku. Jeżeli jest to uzasadnione potencjalnymi wymiernymi korzyściami dla Banku, analiza będzie zawierała propozycje podwyższenia limitu pod warunkiem, że nie spowoduje to spadku wewnętrznego współczynnika wypłacalności poniżej 8%. Analiza przyczyn odchylenia powinna być przeprowadzona w okresie 30 dni po zakończeniu okresu sprawozdawczego.

Dział Ekonomiczny we współpracy z Zespołem ds. analiz i ryzyka powinien przygotować propozycję działań ograniczających ekspozycję na ryzyko lub plan zwiększenia funduszy. Podwyższenie limitu alokacji kapitału wewnętrznego zatwierdza Rada Nadzorcza Banku.

## **2.8. Ryzyko biznesowe**

Ryzyko biznesowe to ryzyko nie osiągnięcia założonych i koniecznych celów ekonomicznych z powodu niepowodzenia w rywalizacji rynkowej. Ryzyko to może przejawiać się w obszarze: wyniku finansowego, strategicznym i otoczenia, w tym zmian regulacyjnych i warunków konkurencji.

Ryzyko wyniku finansowego to ryzyko wynikające z niewłaściwej dywersyfikacji zysku lub niezdolności Banku do utrzymania rentowności na poziomie wynikającym z zatwierdzonego przez Radę Nadzorczą planu finansowego.

Ryzyko strategiczne to ryzyko związane z możliwością wystąpienia negatywnych konsekwencji finansowych spowodowanych błędnymi decyzjami, decyzjami podjętymi na podstawie niewłaściwej oceny lub niepodjęciem właściwych decyzji dotyczących kierunku rozwoju strategicznego Banku.

Ryzyko otoczenia ekonomicznego to ryzyko zmiany warunków ekonomiczno-społecznych mających niekorzystny wpływ na podmiot (cykliczności).

Ryzyko regulacyjne to ryzyko zmiany prawnych warunków prowadzenia działalności.

Ryzyko konkurencji to ryzyko zmian rynkowych (warunków konkurowania) mających niekorzystny wpływ na podmiot.

## 2.8.1 Strategie, procesy i organizacja zarządzania ryzykiem biznesowym

Cele w zakresie ryzyka biznesowego są realizowane poprzez przyjęcie odpowiednich kierunków działania:

- 1) zapewnienie prawidłowej identyfikacji, monitoringu, organizacji i kontroli wewnętrznej w zakresie ryzyka biznesowego;
- 2) analiza charakteru działalności i produktów oraz struktury klientów i portfela produktów;
- 3) budowa strategii w oparciu o weryfikację swojej pozycji konkurencyjnej, podstawowych zmian w strukturze rynku oraz strategii konkurencyjnych innych podmiotów obecnych na rynku;
- 4) opracowanie strategii i planów finansowych dostosowanych do możliwości Banku;
- 5) obserwacja zmian w otoczeniu regulacyjnym, polityce gospodarczej rządu i zmian technologicznych pod kątem potencjalnego wpływu na ryzyko osiągnięcia celów strategicznych;
- 6) tworzenie odpowiednich zasobów technicznych i przygotowanie wyspecjalizowanego personelu.

Akceptowalny poziom ryzyka biznesowego został określony w Strategii działania Banku oraz w planie finansowym.

Zarządzanie ryzykiem biznesowym to:

- 1) analiza otoczenia między innymi: gospodarczego, regulacyjnego, konkurencyjnego, demograficznego, stanowiąca podstawę budowy założeń do planu finansowego oraz założeń testów warunków skrajnych;
- 2) sporządzenie planu wieloletniego (Strategii działania) i planu rocznego;
- 3) analiza spójności planu i polityk w zakresie zarządzania ryzykami ze Strategią;
- 4) przeprowadzenie testów warunków skrajnych w zakresie ryzyka biznesowego, opartych na analizie zmienności otoczenia makro i mikroekonomicznego Banku;
- 5) weryfikacja planowanych działań Banku w celu realizacji zakładanego wyniku finansowego, w tym ewentualna korekta planu;
- 6) ocena ryzyka biznesowego, tj. monitorowanie realizacji planu, odchyłeń od realizacji planu oraz ocena ich przyczyn.

Rada Nadzorcza:

- 1) dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd Banku założeń Strategii i planów finansowych w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem;
- 2) sprawuje nadzór nad kontrolą systemu zarządzania ryzykiem oraz ocenia jej adekwatność i skuteczność.

Zarząd Banku:

- 1) opracowuje i wdraża Strategię Banku, zapewnia warunki jej realizacji oraz sprawuje nadzór nad jej realizacją;
- 2) zapewnia możliwie wysokie standardy jakości obsługi klienta oraz produktów bankowych;
- 3) organizuje system planowania, zapewnia efektywność procesów planistycznych jak również zgodność planowania operacyjnego z ogólną Strategią Banku, a także przyjmuje plany i sprawuje nadzór nad ich realizacją;
- 4) organizuje oraz formalizuje przebiegające w Banku procesy, zapewniając ich profesjonalną realizację w sposób bezpieczny i zgodny z przepisami prawa;

- 5) okresowo informuje Radę Nadzorczą o sytuacji finansowej i ekonomicznej Banku oraz o sprawach ważnych z punktu widzenia działalności Banku.

Zespół ds. analiz i ryzyka opracowuje założenia do planów ekonomiczno-finansowych Banku. Koordynuje sporządzanie oraz monitorowanie realizacji tych planów przez wszystkie jednostki i komórki organizacyjne. Przygotowuje w okresach półrocznych informację dotyczącą zmian w strukturze rynku, strategii konkurowania oraz zmian w otoczeniu regulacyjnym.

Dyrektor ds. ekonomicznych we współpracy z działem ekonomicznym sporządza informacje z zakresu gospodarki finansowej Banku oraz informacje o sytuacji ekonomiczno-finansowej Banku na potrzeby Zarządu Banku i Rady Nadzorczej. Dokonuje weryfikacji Polityki i zasad prowadzenia rachunkowości.

Stanowisko kontroli wewnętrznej dokonuje kontroli zgodności działania poszczególnych jednostek i komórek organizacyjnych z przyjętą polityką, planami, procedurami, przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Przeprowadza ocenę procesu zarządzania, monitorowania i pomiaru ryzyka biznesowego.

Pozostałe jednostki organizacyjne zobowiązane są do:

- 1) realizacji celów strategicznych Banku oraz wynikających z nich planów i polityk;
- 2) pozyskiwania nowych oraz współpraca z dotychczasowymi klientami w zakresie sprzedaży produktów i usług bankowych;
- 3) kształtowania poprawnych realizacji z klientami;
- 4) realizacji planów cząstkowych.

Ryzykiem biznesowym w zakresie wyniku finansowego Bank zarządza opracowując plan finansowy, który uwzględnia wpływ warunków makroekonomicznych na poziom ryzyka oraz adekwatność kapitałową w okresie planowanym. Założenia planów finansowych powinny być spójne z założeniami Strategii. Bank prowadzi swoją działalność w oparciu o plan finansowy, który jest jednym z podstawowych instrumentów zarządzania Bankiem, określającym cele i środki jego realizacji oraz zawierającym projekcję finansową dotyczącą między innymi bilansu i rachunku zysków i strat. Roczny plan finansowy stanowi podstawę prowadzenia gospodarki finansowej Banku i wyznacza poziom wyniku finansowego jaki przyjęto do realizacji.

Poziom ryzyka strategicznego jest oceniany w kontekście jakości procesu podejmowania decyzji biznesowych oraz ich realizacji jak również charakteru rozwiązań zastosowanych przy konkretnych decyzjach w zestawieniu ze specyfiką Banku i profilem jego ryzyka oraz warunkami zewnętrznymi, w jakich działa. Bank określa jasne i zrozumiałe mierniki celów oraz zapewnia ich odpowiedni monitoring, polegający na rocznej ocenie realizacji założeń Strategii działania Banku oraz spójności z planem finansowym.

Bank dokonuje przeglądu otoczenia, w którym funkcjonuje i swojej pozycji rynkowej. W szczególności weryfikuje swoją pozycję konkurencyjną, podstawowe zmiany w strukturze rynku (klienci, produkty i konkurenci) oraz strategię konkurowania innych podmiotów obecnych na rynku.

## **2.8.2. Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka biznesowego**

Elementem niezbędnym w procesie planowania jest ocena realizacji przyjętego planu ze szczególnym uwzględnieniem poziomu osiągniętego wyniku finansowego.

Analiza w powyższym obszarze następuje na podstawie:

- 1) miesięcznej informacji dotyczącej ogólnej sytuacji finansowej Banku i stopnia wykonania podstawowych wielkości planu finansowego, sporządzanej przez Dyrektora ds. ekonomicznych, prezentowanej na posiedzeniu Zarządu Banku w terminie określonym w Instrukcji opracowywania i monitorowania planu finansowego Banku Spółdzielczego w Leśnicy;
- 2) miesięcznej tabeli wyników finansowych z podziałem na placówki, sporządzanej przez Dział ekonomiczny i przekazywanej na posiedzenie Zarządu Banku, przygotowanej w formie tabelarycznej obejmującej wielkość: depozytów z podziałem na terminowe i bieżące, kredytów z uwzględnieniem kredytów zaległych, dochodów i kosztów, wyniku finansowego, kapitałów, sumy bilansowej, ilości etatów, współczynnika wypłacalności, udziału kredytów w depozytach, lokat w Banku Zrzeszającym, dłużnych papierów i certyfikatów inwestycyjnych, rezerwy obowiązkowej, rezerw celowych;
- 3) kwartalnej informacji o stopniu realizacji planu finansowego dla głównych pozycji rachunku zysków i strat, sporządzanej przez Dyrektora ds. ekonomicznych do końca miesiąca następującego po zakończeniu kwartału, przekazywanej na posiedzenie Zarządu Banku;
- 4) kwartalnej informacji z uwzględnieniem realizacji założeń planu finansowego z podziałem na placówki, sporządzanej przez Zespół ds. analiz i ryzyka, na podstawie załącznika do Instrukcji opracowywania i monitorowania planu finansowego, przekazywanej na posiedzenie Zarządu Banku;
- 5) kwartalnej oceny jednostek organizacyjnych Banku, sporządzanej przez Stanowisko kontroli wewnętrznej, na podstawie procedury Zasady i ocena jednostek organizacyjnych, przekazywanej na posiedzenie Zarządu Banku;
- 6) kwartalnej informacji o kosztach poniesionych przez Bank w wyniku niekorzystnych rozstrzygnięć spraw sądowych, sporządzanej w formie opisowej przez Dyrektora ds. ekonomicznych, przekazywanej na posiedzenie Zarządu Banku.

Bank określa jasne i zrozumiałe mierniki celów oraz zapewnia ich odpowiedni monitoring, polegający na rocznej ocenie realizacji założeń Strategii działania Banku oraz spójności z planem finansowym. Informację opisową obejmującą poprzedni rok przygotowuje Zespół ds. analiz i ryzyka we współpracy z Wiceprezesami Zarządu w terminach określonych w Instrukcji opracowywania i monitorowania planu finansowego Banku Spółdzielczego w Leśnicy. Informacja dotycząca stopnia realizacji Strategii Banku jest prezentowana na posiedzeniu Zarządu Banku, a następnie na posiedzeniu Rady Nadzorczej. Sporządzana informacja o stopniu realizacji Strategii jest warunkiem ewentualnych, odpowiednich działań korygujących. Korygowanie działalności Banku poprzez aktualizację Strategii wymaga akceptacji Rady Nadzorczej.

Bank dokonuje przeglądu otoczenia, w którym funkcjonuje i swojej pozycji rynkowej. W szczególności weryfikuje swoją pozycję konkurencyjną, podstawowe zmiany w strukturze rynku (klienci, produkty i konkurenci) oraz strategię konkurowania innych podmiotów obecnych na rynku. W procesie analizy ryzyka biznesowego w aspekcie analizy otoczenia ekonomicznego i konkurencji Bank korzysta z informacji przygotowywanych przez Bank Zrzeszający i publikowanych w wewnętrznym serwisie ekonomicznym w zakresie:

- 1) dziennych informacji dotyczących wydarzeń ekonomiczno-finansowych oraz rynków: walutowego, stopy procentowej, akcji, pieniężnego papierów wartościowych;
- 2) tygodniowych informacji dotyczących danych makroekonomicznych z kraju, ze świata, rynków: finansowych, walutowych, towarowych, kapitałowych;

- 3) miesięczne informacji dotyczących sektora: bankowego, usług faktoringowych, usług leasingowych, usług maklerskich oraz rynku nieruchomości i rynku rolnego.

Dodatkowo Bank analizuje wszystkie informacje sporządzane przez Bank Zrzeszający w zakresie wyników ekonomicznych i oceny ekonomiczno-finansowej Banku także na tle innych banków spółdzielczych.

W procesie analizy ryzyka regulacyjnego Bank wykorzystuje informację sporządzaną przez Bank Zrzeszający dotyczącą zmian w prawie z zakresu działalności banków spółdzielczych i Banku Zrzeszającego. Na podstawie powyższych informacji Zespół ds. analiz i ryzyka w okresach półrocznych przygotowuje zbiorczą informację dotyczącą zmian w strukturze rynku, strategii konkurowania oraz zmian w otoczeniu regulacyjnym. Informacja ta w formie opisowej prezentowana jest na posiedzeniu Zarządu Banku oraz na posiedzeniu Rady Nadzorczej.

Przeprowadzanie testów warunków skrajnych w zakresie ryzyka biznesowego ma na celu ocenę:

- 1) zmienności, niepewności otoczenia, w którym działa Bank;
- 2) wpływu ww. zmian na wynik finansowy Banku, a co za tym idzie na budowę funduszy własnych;
- 3) możliwości realnej odbudowy funduszy własnych, tj. ich coroczny wzrost minimum o wskaźnik inflacji.

Sprawozdanie roczne sporządzane przez Bank podlega kontroli przeprowadzanej przez biegłego rewidenta, który stwierdza, czy sprawozdanie:

- 1) przedstawia rzetelnie i jasno informacje istotne dla oceny sytuacji majątkowej i finansowej Banku, w tym także jego wyniku finansowego;
- 2) zostało sporządzone zgodnie z wymagającymi zastosowania zasadami rachunkowości oraz na podstawie prowadzonych ksiąg rachunkowych;
- 3) jest zgodne z wpływającymi na treść sprawozdania finansowego przepisami prawa i postanowieniami Statutu Banku.

Biegły rewident po zakończeniu badania sprawozdania finansowego dokonuje prezentacji swojej opinii i raportu z badania na posiedzeniu Rady Nadzorczej w okresie przed prezentacją tego sprawozdania na Zebraniu Przedstawicieli.

### **2.8.3 Zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka biznesowego**

W celu zmniejszenia zagrożeń płynących z narażenia na ryzyko biznesowe Bank prowadzi następujące działania:

- 1) stosowany jest odpowiedni system planowania strategicznego oraz pomiaru i nadzorowania postępów Strategii;
- 2) proces planowania finansowego, pomiaru wyników o nadzoru nad wykonaniem planów finansowych oraz marketingowych zapewnia spójność pomiędzy tymi planami a planami strategicznymi;
- 3) ocenia się narażenie Banku na przyszłą wielkość ryzyka poprzez ocenę wyników testowania warunków skrajnych;
- 4) dokonuje się oceny istotności ryzyka biznesowego i w razie potrzeby alokuje odpowiednie fundusze własne na pokrycie istotnych strat z tytułu tego ryzyka;
- 5) zapewnia się odpowiednie szkolenia dla kadry uczestniczącej w zarządzaniu ryzykiem biznesowym.

## 2.9 Ogólny profil ryzyka Banku, zawierający kluczowe wskaźniki dotyczące ryzyka

	Założenia Strategii na 2017 rok	Wykonanie na 31.12.2017 rok	% wykonania Strategii
<b>Ryzyko kredytowe:</b>			
<b>Udział kredytów w sumie bilansowej</b>	79%	57,94%	73,34
<b>Relacja należności zagrożonych do sumy funduszy własnych</b>	37,00%	37,65%	101,76
<b>Udział kredytów zagrożonych w kredytach ogółem</b>	5%	4,75%	95,00
<b>Limit optymalny wskaźnika LtV (zabezpieczenie na nieruchomości mieszkalnej)</b>	80%	80%	100,00
<b>Limit optymalny wskaźnika LtV (zabezpieczenie na nieruchomości komercyjnej)</b>	75%	75%	100,00
<b>Ryzyko płynności</b>			
<b>M1</b>	25.000	52 910	211,64
<b>M2</b>	1,50	1,60	106,67
<b>M3</b>	2,00	2,40	120,00
<b>M4</b>	1,20	1,29	107,50
<b>LCR</b>	150%	288,93%	192,62
<b>NCFR</b>	Obserwacja/ sprawozdanie	Obserwacja/ sprawozdanie	
<b>Ryzyko stopy procentowej</b>			
<b>Wynik z tytułu odsetek</b>	10.859	11.338	104,41

<b>Marża odsetkowa</b>	4,00%	2,76%	91,52
<b>Udział aktywów oprocentowanych w sumie bilansowej</b>	94%	93,35%	103,19
<b>Udział pasywów oprocentowanych w sumie bilansowej</b>	60%	55,91%	71,68
<b>Ryzyko operacyjne:</b>			
<b>Koszty ryzyka operacyjnego netto nie wyższe niż % Funduszy własnych Banku</b>	2,00%	0,51%	25,50
<b>Nakłady na informatykę (tys. zł.-roczne obciążenie wyniku finansowego)</b>	110,00	204,00	185,45
<b>Wskaźnik rotacji kadr</b>	2%	3,60%	180,00
<b>Ryzyko walutowe</b>			
<b>Skala działalności walutowej jako % aktywów</b>	5,00%	3,02%	58,40
<b>Pozycja walutowa całkowita (tys. zł.)</b>	600,00	-179,00	84,83

#### Limity alokacji kapitału na poszczególne ryzyka

<b>rodzaj ryzyka</b>	<b>wysokość wymogu kapitałowego w tys. zł</b>	<b>wysokość wymogu ( % funduszy własnych )</b>	<b>wysokość limitu ( % funduszy własnych )</b>	<b>poziom realizacji limitu (w %)</b>
<b>ryzyko kredytowe</b>	13 782,00	42,93%	68,00%	63,13%
<b>ryzyko walutowe</b>	0,00	0,00%	1,00%	0,00%
<b>ryzyko operacyjne</b>	2 257,00	7,03%	13,00%	54,08%
<b>ryzyko stopy procentowej</b>	833,00	2,60%	4,00%	65,00%
<b>ryzyko płynności</b>	0,00	0,00%	1,00%	0,00%
<b>pozostałe ryzyka</b>	0,00	0,00%	1,00%	0,00%

Poziom ryzyka utrzymywany był w 2017 roku w ramach akceptowalnego przez Radę Nadzorczą

poziomu ryzyka, a profil tego ryzyka nie uległ zmianie. Kształtowanie się funduszy własnych i wymogów kapitałowych spowodowało, że Bank zachował w zasadzie wyznaczone wewnętrzne limity alokacji kapitału na poszczególne rodzaje ryzyka.

Bank w 2017 r. podjął szereg działań w celu zapewnienia prowadzenia działalności na bezpiecznym poziomie wynikającym z przyjętych i zaakceptowanych przez Radę Nadzorczą założeń i określonych celów w Strategii działania Banku, Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, poszczególnych Politykach w obszarze ryzyk oraz założeniach do planu finansowego.

## **2.10. Informacja w zakresie art. 435 ust. 2 Rozporządzenia**

W zakresie zasad zarządzania:

1. Członkowie Zarządu pełnią po jednym stanowisku dyrektorskim. Przez stanowisko dyrektorskie należy rozumieć stanowisko zajmowane w organie Banku, odpowiednio Zarządzie albo Radzie Nadzorczej lub organach innych podmiotów.
2. Członków Zarządu powołuje, zgodnie z przepisami prawa, Rada Nadzorcza, działając zgodnie ze Statutem Banku Spółdzielczego w Leśnicy, biorąc pod uwagę wyniki oceny wstępnej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji kandydata.
3. Oceny następczej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji Członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza w okresach rocznych.
4. Członków Rady Nadzorczej powołuje Zebranie Przedstawicieli zgodnie ze Statutem Banku Spółdzielczego w Leśnicy, biorąc pod uwagę kwalifikacje, doświadczenie i reputację kandydata.
5. Oceny następczej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji Członków Rady Nadzorczej dokonuje Zebranie Przedstawicieli w okresach rocznych.
6. Z uwagi na skalę działania, Bank nie stosuje strategii zróżnicowania w zakresie wyboru członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej oraz nie tworzy w obrębie Rady Nadzorczej komitetu ds. ryzyka.
7. Przepływ informacji dotyczącej ryzyka, kierowanej do Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej, jest sformalizowany i zgodny z regulacją wewnętrzną, definiującą: częstotliwość, zakres, odbiorców i terminy sporządzenia raportów i sprawozdań dotyczących między innymi ryzyka.
8. Systemem informacji zarządczej objęte są wszystkie rodzaje ryzyka, uznawane przez Bank za istotne.
9. Zakres i częstotliwość raportowania jest dostosowana do skali narażenia na ryzyko, a także zmienności ryzyka, zapewniając możliwość podejmowania decyzji oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko.

## **3. ZAKRES STOSOWANIA – Art. 436 ROZPORZĄDZENIA**

Bank nie dokonuje konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych.

## **4. FUNDUSZE WŁASNE**

Bank Spółdzielczy w Leśnicy ujawnia informacje dotyczące funduszy własnych zgodnie z przepisami art. 492 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013r. oraz zgodnie z wymogami zawartymi w Rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013r. ustanawiającemu wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE)



nr 575/2013 (załącznik nr 6 do Rozporządzenia nr 1423/2013).

Informacja na temat funduszy własnych w okresie przejściowym  
na dzień 31.12.2017 r. (w zł).

Kapitał podstawowy Tier I – instrumenty i kapitały rezerwowe		(A)	(B)	(C)
		Kwota w dniu ujawnienia 31.12.2017 r.	Odniesienie do artykułu Rozporządzenia (UE) NR 575/2013	Kwoty ujęte przed przyjęciem Rozporządzenia (UE) NR 575/2013 lub kwota rezydualna określona w Rozporządzeniu (UE) nr 575/2013
1	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne	1 157 850	art. 26 ust. 1, art. 27, 28 i 29 wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust. 3	
	w tym: instrument typu 1	1 157 850	wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust. 3	
	w tym: instrument typu 2		wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust. 3	
	w tym: instrument typu 3		wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust. 3	
2	Zyski zatrzymane		art. 26 ust. 1 lit. c)	
3	Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe, z uwzględnieniem niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości)	26 226 649	art. 26 ust. 1	
3a	Fundusze ogólnego ryzyka bankowego		art. 26 ust. 1 lit. f)	
4	Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art. 484 ust. 3, i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału podstawowego Tier I		art. 486 ust. 2	
	Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego, podlegające zasadzie praw		art. 483 ust. 2	

	nabytych do dnia 1 stycznia 2018 r.			
5	Udziały mniejszości (kwota dopuszczona w skonsolidowanym kapitale podstawowym Tier I)		art. 84, 479, 480	
5a	Niezależnie zweryfikowane zyski z bieżącego okresu po odliczeniu wszelkich możliwych do przewidzenia obciążeń lub dywidend		art. 26 ust. 2	
6	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	27 384 499		
Kapitał podstawowy Tier I: korekty regulacyjne				
7	Dodatkowe korekty wartości (kwota ujemna)		art. 34, 105	
8	Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	-149 484	art. 36 ust. 1 lit. b), art. 37 i art. 472 ust. 4	
9	Zbiór pusty w UE			
10	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności z wyłączeniem aktywów wynikających z różnic przejściowych (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3) (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. c), art. 38, art. 472 ust. 5	
11	Kapitały rezerwowe odzwierciedlające wartość godziwą związane z zyskami lub stratami z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne		art. 33 lit. a)	
12	Kwoty ujemne będące wynikiem obliczeń kwot oczekiwanej straty		art. 36 ust. 1 lit. d), art. 40, 159, art. 472 ust. 6	
13	Każdy wzrost kapitału własnego z tytułu aktywów sekurytyzowanych (kwota ujemna)		art. 32 ust. 1	
14	Zyski lub straty z tytułu zobowiązań, wycenione według wartości godziwej, które wynikają ze zmian zdolności kredytowej instytucji		art. 33 lit. b)	
15	Aktywa funduszu emerytalnego ze zdefiniowanymi świadczeniami (kwota		art. 36 ust. 1 lit. e), art.	

	ujemna)		41, art. 472 ust. 7	
16	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale podstawowym Tier I (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. f), art. 42, art. 472 ust. 8	
17	Udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. g), art. 44, art. 472 ust. 9	
18	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. h), art. 43, 45, 46, art. 49 ust. 2 i 3, art. 79, art. 472 ust. 10	
19	Posiadane przez instytucję bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. i), art. 43, 45, 47, art. 48 ust. 1 lit b), art. 49 ust. 1-3, art. 79, 470, art. 472 ust. 11	
20	Zbiór pusty w UE			
20a	Kwota ekspozycji następujących pozycji kwalifikujących się do wagi ryzyka równej 1 250 %, jeżeli instytucja decyduje się na wariant odliczenia		art. 36 ust. 1 lit. k)	
20b	w tym: znaczne pakiety akcji poza sektorem finansowym (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt (i), art. 89-91	
20c	w tym: pozycje sekurytyzacyjne (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt (ii)  art. 243 ust. 1 lit. b) art. 244 ust. 1 lit. b) art. 258	
20d	w tym: dostawy instrumentów z późniejszym terminem rozliczenia (kwota		art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt (iii), art. 379 ust.	

	ujemna)		3	
21	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota przekraczająca próg 10 %, po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3) (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. c), art. 38, art. 48 ust. 1 lit. a), art. 470, art. 472 ust. 5	
22	Kwota przekraczająca próg 15 % (kwota ujemna)		art. 48 ust. 1	
23	w tym: posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie instrumenty w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty		art. 36 ust. 1 lit. i), art. 48 ust. 1 lit. b), art. 470, art. 472 ust. 11	
24	Zbiór pusty w UE			
25	w tym: aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych		art. 36 ust. 1 lit. c), art. 38 art. 48 ust. 1 lit. a), art. 470, art. 472 ust. 5	
25a	Straty za bieżący rok obrotowy (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. a), art. 472 ust. 3)	
25b	Możliwe do przewidzenia obciążenia podatkowe związane z pozycjami kapitału podstawowego Tier I (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. I)	
26	Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału podstawowego Tier I pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR.			
26a	Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art. 467 i 468;	-82 960		
	w tym: ... filtr dla niezrealizowanej straty 1		art. 467	
	w tym: ... filtr dla niezrealizowanej straty 2		art. 467	
	w tym: 20% filtr dla niezrealizowanego zysku 1	-82 960	art. 468	
	w tym: ... filtr dla niezrealizowanego zysku 2		art. 468	
26b	Kwota, którą należy odjąć od lub dodać do kwoty kapitału podstawowego Tier I w odniesieniu do dodatkowych filtrów i		art. 481	

	odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR			
	w tym: ...		art. 481	
27	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale dodatkowym Tier I, które przekraczają wartość kapitału dodatkowego Tier I instytucji (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. j)	
28	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	-232 444		
29	Kapitał podstawowy Tier I	27 152 055		
Kapitał dodatkowy Tier I: instrumenty				
30	Instrumenty kapitałowe i powiązane akcje emisyjne		art. 51, 52	
31	w tym: zaklasyfikowane jako kapitał własny zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości			
32	w tym: zaklasyfikowane jako zobowiązania zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości			
33	Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art. 484 ust. 4, i powiązane akcje emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału		art. 486 ust. 3	
	Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego, podlegające zasadzie praw nabytych do dnia 1 stycznia 2018 r.		art. 483 ust. 3	
34	Kwalifikujący się kapitał Tier I uwzględniony w skonsolidowanym kapitale dodatkowym Tier I (w tym udziały mniejszości nieuwzględnione w wierszu 5) wyemitowany przez jednostki zależne i będący w posiadaniu stron trzecich		art. 85, 86, 480	
35	w tym: przeznaczone do wycofania instrumenty wyemitowane przez jednostki zależne		art. 486 ust. 3	
36	Kapitał dodatkowy Tier I przed korektami regulacyjnymi			
Kapitał dodatkowy Tier I: korekty regulacyjne				
37	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe we własnych		art. 52 ust. 1 lit. b), art. 56 lit. a), art. 57, art.	

	instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I (kwota ujemna)		475 ust. 2	
38	Udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)		art. 56 lit. b), art. 58 i art. 475 ust. 3	
39	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		art. 56 lit. c), art. 59, 60, 79, art. 475 ust. 4	
40	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		art. 56 lit. d), art. 59, 79, art. 475 ust. 4	
41	Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału dodatkowego Tier I pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)			
41a	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013		art. 472, art. 472 ust. 3 lit. a), art. 472 ust. 4, art. 472 ust. 6, art. 472 ust. 8 lit. a), art. 472 ust. 9, art. 472 ust. 10 lit. a), art. 472 ust. 11 lit. a)	
	W tym pozycje, które należy wyszczególnić, np. istotne straty netto w bieżącym okresie, wartości niematerialne i prawne, brak rezerw na pokrycie oczekiwanych strat itd.			
41b	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do		art. 477, art. 477 ust. 3,	

	odliczeń od kapitału podstawowego Tier II w okresie przejściowym zgodnie z art. 475 rozporządzenia (UE) nr 575/2013		art. 477 ust. 4 lit. a)	
	W tym pozycje, które należy wyszczególnić, np. krzyżowe powiązania kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.			
41c	Kwota, którą należy odjąć od lub dodać do kwoty kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do dodatkowych filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR		art. 467, 468, 481	
	w tym:... możliwe filtry dla niezrealizowanych strat		art. 467	
	w tym:... możliwe filtry dla niezrealizowanych zysków		art. 468	
	w tym:...		art. 481	
42	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale Tier II, które przekraczają wartość kapitału Tier II instytucji (kwota ujemna)		art. 56 lit. e)	
43	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale dodatkowym Tier I			
44	Kapitał dodatkowy Tier I			
45	Kapitał Tier I (kapitał Tier I = kapitał podstawowy Tier I + kapitał dodatkowy Tier I)	27 152 055		
<b>Kapitał Tier II: instrumenty i rezerwy</b>				
46	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne	4 790 137	art. 62, 63	
47	Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art. 484 ust. 5 i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału Tier II	163 562	art. 486 ust. 4	
	Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego, podlegające zasadzie praw nabytych do dnia 1 stycznia 2018 r.		art. 483 ust. 4	
48	Kwalifikujące się instrumenty funduszy własnych uwzględnione w skonsolidowanym kapitale Tier II (w tym		art. 87, 88, 480	

	udziały mniejszości i instrumenty dodatkowe w kapitale Tier I nieuwzględnione w wierszach 5 lub 34) wyemitowane przez jednostki zależne i będące w posiadaniu stron trzecich			
49	w tym: przeznaczone do wycofania instrumenty wyemitowane przez jednostki zależne		art. 486 ust. 4	
50	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego		art. 62 lit. c) i d)	
51	Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	4 953 699		
Kapitał Tier II: korekty regulacyjne				
52	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale Tier II i pożyczki		art. 63 lit. b) ppkt (i), art. 66 lit. a), art. 67, art. 477 ust.2	
53	Udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)		art. 66 lit. b), art. 68 i art. 477 ust. 3	
54	Bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		art. 66 lit. c), art. 69, 70, 79, art. 477 ust. 4	
54a	w tym: nowe udziały kapitałowe niebędące przedmiotem uzgodnień dotyczących okresu przejściowego			
54b	w tym udziały kapitałowe istniejące przed dniem 1 stycznia 2013 r. i będące przedmiotem uzgodnień dotyczących okresu przejściowego			
55	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała		art. 66 lit. d), art. 69, 79, art. 477 ust. 4	



	znaczej inwestycji w te podmioty (po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)			
56	Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału Tier II pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)			
56a	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013		art. 472, art. 472 ust. 3 lit. a), art. 472 ust. 4, art. 472 ust. 6, art. 472 ust. 8 lit a), art. 472 ust. 9, art. 472 ust. 10 lit. a), art. 472 ust. 11 lit. a)	
	W tym pozycje, które należy wyszczególnić, np. istotne straty netto w bieżącym okresie, wartości niematerialne i prawne, brak rezerw na pokrycie oczekiwanych strat itd.			
56b	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału dodatkowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013		art. 475, art. 475 ust. 2 lit. a), art. 475 ust. 3, art. 475 ust. 4 lit. a)	
	W tym pozycje, które należy wyszczególnić, np. krzyżowe powiązania kapitałowe w dodatkowych instrumentach w kapitale Tier I, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach dokonanych w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.			
56c	Kwota, którą należy odjąć od lub dodać do kwoty kapitału Tier II w odniesieniu do dodatkowych filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR		art. 467, 468, 481	
	w tym:... możliwe filtry dla niezrealizowanych strat		art. 467	
	w tym:... możliwe filtry dla niezrealizowanych zysków		art. 468	
	w tym:...		art. 481	

57	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II			
58	Kapitał Tier II	4 953 699		
59	Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)	32 105 754		
59a	Aktywa wazone ryzykiem pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym, przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)	200 489 245		
	w tym: pozycje nieodliczone od kapitału podstawowego Tier I (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) nr 575/2013)  (pozycje, które należy wyszczególnić, np. aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego, pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale podstawowym Tier I itd.)		art. 472, art. 472 ust. 5, art. 472 ust. 8 lit. b), art. 472 ust. 10 lit. b), art. 472 ust. 11 lit. b)	
	w tym: pozycje nieodliczone od kapitału dodatkowego Tier I (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) nr 575/2013)  (pozycje, które należy wyszczególnić, np. krzyżowe powiązania kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.)		art. 477, art. 477 ust. 2 lit. b), art. 477 ust. 2 lit. c), art. 477 ust. 4 lit. b)	
60	Aktywa wazone ryzykiem razem	200 489 245		
Współczynniki i bufory kapitałowe				
61	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	13,54%	art. 92 ust. 2 lit. a), art. 465	
62	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	13,54%	art. 92 ust. 2 lit. b), art. 465	
63	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	16,01%	art. 92 ust. 2 lit. c)	

64	Wymóg bufora dla poszczególnych instytucji (wymóg dotyczący kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. a) powiększony o wymogi utrzymywania bufora zabezpieczającego i antycyklicznego, jak również bufor ryzyka systemowego oraz bufor instytucji o znaczeniu systemowym (bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym) wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	2 506 116	dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 128, 129, 130	
65	w tym: wymóg utrzymywania bufora zabezpieczającego	2 506 116		
66	w tym: wymóg utrzymywania bufora antycyklicznego			
67	w tym: wymóg utrzymywania bufora ryzyka systemowego			
67a	w tym: bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym		dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 131	
68	Kapitał podstawowy Tier I dostępny w celu pokrycia buforów (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)		dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 128	
69	[nieistotne w przepisach unijnych]			
70	[nieistotne w przepisach unijnych]			
71	[nieistotne w przepisach unijnych]			
Współczynniki i bufory kapitałowe				
72	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich)		art. 36 ust. 1 lit. h), art. 45, 46, art. 472 ust. 10  art. 56 lit. c), art. 59, 60, art. 475 ust. 4 art. 66 lit. c), art. 69, 70, art. 477 ust. 4	
73	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich)		art. 36 ust. 1 lit. i), art. 45, 48, 470, art. 472 ust. 11	

74	Zbiór pusty w UE			
75	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota poniżej progu 10 %, po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3)		art. 36 ust. 1 lit. c), art. 38, 48, 470, art. 472 ust. 5	
Pułapy stosowane do uwzględnienia rezerw w kapitale Tier II				
76	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnione w kapitale Tier II w odniesieniu do ekspozycji objętych metodą standardową (przed zastosowaniem pułapu)		art. 62	
77	Pułap uwzględniania korekt z tytułu ryzyka kredytowego w kapitale Tier II zgodnie z metodą standardową		art. 62	
78	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnione w kapitale Tier II w odniesieniu do ekspozycji objętych metodą wewnętrznych ratingów (przed zastosowaniem pułapu)		art. 62	
79	Pułap uwzględniania korekt z tytułu ryzyka kredytowego w kapitale Tier II zgodnie z metodą wewnętrznych ratingów		art. 62	
Instrumenty kapitałowe będące przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania (mających zastosowanie wyłącznie od dnia 1 stycznia 2013 r. do dnia 1 stycznia 2022 r.)				
80	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale podstawowym Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania		art. 484 ust. 3, art. 486 ust. 2 i 5	
81	Kwota wyłączona z kapitału podstawowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)		art. 484 ust. 3, art. 486 ust. 2 i 5	
82	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów dodatkowych w kapitale Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania		art. 484 ust. 4, art. 486 ust. 3 i 5	
83	Kwota wyłączona z kapitału dodatkowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)		art. 484 ust. 4, art. 486 ust. 3 i 5	

84	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale Tier II będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania		art. 484 ust. 5, art. 486 ust. 4 i 5	
85	Kwota wyłączona z kapitału Tier II ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)		art. 484 ust. 5, art. 486 ust. 4 i 5	

Fundusze własne Banku to:

1. Kapitał TIER I
2. Kapitał TIER II

Kapitał TIER I Banku obejmuje:

1. kapitał podstawowy TIER I, na który składają się:

- a) wpłacony fundusz udziałowy;
- b) zysk w trakcie zatwierdzania oraz zysk netto bieżącego okresu sprawozdawczego, obliczone przez Bank zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości, pomniejszone o wszelkie przewidywane obciążenia i dywidendy, w kwotach nie większych niż kwoty zysku zweryfikowane przez biegłych rewidentów;
- c) kapitał rezerwy odpowiednio fundusz zasobowy;
- d) skumulowane inne całkowite dochody, w skład których wchodzi fundusz z aktualizacji rzeczowych aktywów trwałych oraz niezrealizowane zyski i straty z wyceny aktywów dostępnych do sprzedaży;

2. pomniejszenia kapitału podstawowego TIER I – korekty regulacyjne:

- a) strata z lat ubiegłych, strata w trakcie zatwierdzania i strata roku bieżącego – w przypadku wystąpienia;
- b) wartości niematerialne i prawne w wartości bilansowej;
- c) aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności – w przypadku wystąpienia;
- d) wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitału podstawowego TIER I (krzyżowe powiązania kapitałowe), uznane przez właściwy organ za mające na celu sztuczne zawyżenie funduszy własnych instytucji – w przypadku wystąpienia;
- e) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym TIER I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji – w przypadku wystąpienia;
- f) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym TIER I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji – w przypadku wystąpienia;
- g) inne korekty kapitału podstawowego TIER I - w przypadku wystąpienia.

3. kapitał dodatkowy TIER I, który stanowi:

kwota kwalifikujących się pozycji, które podlegają wycofaniu z kapitału dodatkowego TIER I a w przypadku Banku są to obligacje długoterminowe – w przypadku wystąpienia

4. pomniejszenia kapitału dodatkowego TIER I – korekty regulacyjne:

- a) wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitału dodatkowego TIER I (krzyżowe powiązania kapitałowe), uznane przez właściwy organ za mające na celu sztuczne zawyżenie funduszy własnych instytucji – w przypadku wystąpienia;

- b) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale dodatkowym TIER I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji – w przypadku wystąpienia;
- c) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale dodatkowym TIER I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji – w przypadku wystąpienia.

Kapitał TIER II Banku obejmuje:

1. instrumenty kapitałowe w postaci wyemitowanych obligacji – w przypadku wystąpienia;
2. kwota kwalifikujących się pozycji przeznaczonych, zgodnie z Rozporządzeniem CRR nr 575/2013, do wycofania z kapitału TIER II, zobowiązania podporządkowane – w przypadku wystąpienia;
3. korekty z tytułu ryzyka kredytowego w postaci utworzonej rezerwy na ryzyko ogólne – w przypadku wystąpienia;
4. pomniejszenia kapitału TIER II:
  - a) wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitałowe TIER II (krzyżowe powiązania kapitałowe), uznane przez właściwy organ za mające na celu sztuczne zawyżenie funduszy własnych instytucji – w przypadku wystąpienia;
  - b) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale TIER II podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji – w przypadku wystąpienia;
  - c) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale TIER II podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji – w przypadku wystąpienia.

Bank zgodnie z art. 127 Ustawy Prawo bankowe i Uchwałą Nr 325/2011 z dnia 20 grudnia 2011 r. KNF w sprawie funduszy własnych banku oraz Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. i Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r., utrzymywał na koniec 2017 r. fundusze własne na poziomie 32.106 tys. zł, pozwalającym pokryć sumę wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.

***Kapitał własny Banku stan na 31.12.2017 r.***

<b>Lp.</b>	<b>Wyszczególnienie</b>	<b>Wartość (w tys. zł)</b>	<b>Struktura (w %)</b>
<b>I.</b>	<b>Kapitał Tier I</b>	<b>27.152</b>	<b>84,57</b>
<b>1.1</b>	<b>Kapitał podstawowy Tier I</b>	<b>27.152</b>	<b>84,57</b>
	Fundusz udziałowy	1.158	<b>3,61</b>
	Fundusz zasobowy	25.840	<b>80,48</b>
	Skumulowane inne całkowite dochody	386	<b>1,20</b>
	<b>Pozycje pomniejszające fundusze podstawowe Tier I</b>	<b>-232</b>	<b>-0,72</b>
	Wartości niematerialne i prawne	-149	-0,46

	Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I	-83	-0,26
<b>1.2</b>	<b>Dodatkowy kapitał podstawowy (AT1)</b>	<b>0</b>	<b>0,00</b>
<b>II.</b>	<b>Kapitał Tier II</b>	<b>4.954</b>	<b>15,43</b>
	Instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane	4.954	15,43
<b>III.</b>	<b>Fundusze własne Banku</b>	<b>32.106</b>	<b>100</b>
<b>V.</b>	<b>Fundusze własne Banku dla potrzeb adekwatności kapitałowej</b>	<b>32.106</b>	<b>100</b>

## **5. WYMOGI KAPITAŁOWE**

Zgodnie z obowiązującym prawem, banki zobligowane są do utrzymania kapitałów własnych w wielkości adekwatnej do poziomu ponoszonego ryzyka. Do pomiaru adekwatności kapitałowej stosowany jest między innymi łączny współczynnik kapitałowy, wskazujący relację pomiędzy wymogami kapitałowymi z tytułu ryzyk, na jakie narażona jest działalność Banku do posiadanych kapitałów po uwzględnieniu, zdefiniowanych w CRD IV, obowiązkowych pomniejszeń. Łączny współczynnik kapitałowy stanowi podstawową miarę stosowaną w Banku do zarządzania kapitałem.

Bank stosuje następujące metody wyliczania wymogów kapitałowych:

- 1) metodę standardową w zakresie ryzyka kredytowego;
- 2) metodę podstawowego wskaźnika w zakresie ryzyka operacyjnego;
- 3) metodę podstawową w zakresie ryzyka walutowego.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego oblicza się jako sumę aktywów i udzielonych zobowiązań pozabilansowych ważonych ryzykiem, pomnożonych przez 8%.

W zakresie ryzyka kredytowego Bank stosuje metodę standardową wyliczania wymogów kapitałowych zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. i Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. Bank stosując metodę standardową zalicza ekspozycje do jednej z klas ryzyka, którym przypisane są odpowiednie wagi ryzyka.

### ***Kalkulacja wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego na 31 grudnia 2017 roku w tys. zł (wartość klas ekspozycji)***

<b>Klasy ekspozycji po odliczeniu korekt wartości i rezerw</b>	
Ekspozycje wobec rządów i Banków Centralnych	64.899
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	29.631
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	5.413
Ekspozycje wobec instytucji	98.911
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	9.523
Ekspozycje detaliczne	180.508
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	38.447

Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	918
Ekspozycje związane z przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania	112
Ekspozycje kapitałowe	3 188
Inne pozycje	18.460
<b>Razem:</b>	<b>450.010</b>

***Kalkulacja wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego na 31 grudnia 2017 roku w tys. zł.***

	Klasy ekspozycji	Pierwotna kwota ekspozycji	W pełni skorygowana wartość ekspozycji	Wartość ekspozycji	Wartość ekspozycji ważonej ryzykiem przed zastosowaniem wsp. wsparcia dla MŚP	Wartość ekspozycji ważonej ryzykiem po zastosowaniu wsp. wsparcia dla MŚP
1.	Ekspozycje wobec rządów i Banków Centralnych	60 254	64 899	64 899	0	0
2.	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	29 631	29 631	28 273	5 655	5 655
3.	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	5 413	5 413	5 348	5 348	5 348
4.	Ekspozycje wobec instytucji	98 911	98 911	98 911	896	896
5.	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	14 164	9 523	7 952	7 952	6 059
6.	Ekspozycje detaliczne	181 285	180 508	175 263	131 447	110 926
7.	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	38.461	38 447	36 973	36 973	28 170
8.	Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	3 622	918	918	930	930
9.	Ekspozycje związane z przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania	112	112	112	112	112
10.	Ekspozycje kapitałowe	3 218	3 188	3 188	3 188	3 188
11.	Inne pozycje	18 525	18 460	18 460	10 997	10 997
	<b>Razem:</b>	<b>453 596</b>	<b>450 010</b>	<b>440 297</b>	<b>203 498</b>	<b>172 281</b>

***Kalkulacja wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego wg wagi ryzyka kontrahenta na dzień 31.12.2017 r.***

Waga ryzyka	Wartość ekspozycji przed uwzgl. wspóln. konwersji	Podział w pełni skorygowanej eksp. pozycji pozabil. przez wspól. konwersji				Wartość ekspozycji	Wartość ekspozycji ważonej ryzykiem przed zastosowaniem wsp. wsparcia dla MŚP	Wartość ekspozycji ważonej ryzykiem po zastosowaniu wsp. wsparcia dla MŚP
		0%	20%	50%	100%			
0%	164 029					168 675	0	0



20%	30 639		2 716		29 280	5 856	5 856
50%	1 792				1 792	896	896
75%	181 285	1 769	7 660	1 045	175 263	131 447	110 927
100%	75 827	565	5 317	559	65 263	65 263	54 566
150%	24				24	36	36
<b>Razem:</b>	453 596	2 334	15 693	1 604	440 297	203 498	172 281

Bank nie prowadząc działalności handlowej wylicza wymogi kapitałowe tylko dla portfela bankowego.

**Wartość współczynników kapitałowych na 31.12.2017 r.**

Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12.2016 r. (%)	Stan na dzień 31.12.2017 r. (%)
Współczynnik wypłacalności dla Kapitału Tier I	13,45	13,54
Łączny współczynnik wypłacalności	16,79	16,01

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego obliczany jest tylko dla ryzyka walutowego metodą podstawową. Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego obliczany jest zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. i Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r.

Bank wylicza wymóg kapitałowy dla ryzyka operacyjnego stosując metodę wskaźnika bazowego, zgodnie z w/w Rozporządzeniem i Dyrektywą.

Celem procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego jest zapewnienie utrzymywania kapitału w wysokości dostosowanej do profilu ryzyka Banku.

Proces szacowania kapitału wewnętrznego stanowi integralną część systemu zarządzania Bankiem oraz podejmowania decyzji o charakterze zarządczym w Banku z uwzględnieniem strategii Banku, polityki zarządzania kapitałem oraz planów finansowych.

Bank zobowiązany jest do wyliczania i utrzymywania wymogu kapitałowego na wszystkie rodzaje ryzyka bankowego uznane za istotne.

W Banku za ryzyko istotne uznaje się: ryzyko kredytowe, rynkowe, operacyjne, koncentracji, płynności, stopy procentowej, oraz inne ryzyka, które zostaną zidentyfikowane jako istotne w prowadzonej działalności bankowej.

W ramach procesu oceny adekwatności kapitałowej Banku:

1. Rada Nadzorcza Banku:

- 1) zatwierdza strategię działania Banku oraz zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem obejmujące m.in. specyfikę i profil działalności, wielkości możliwych do zaakceptowania poziomów narażenia Banku na poszczególne ryzyka;

- 2) sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowania ryzyka ze strategią i planem finansowym Banku,
  - 3) zapewnia, iż członkowie Zarządu Banku posiadają odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji;
  - 4) ocenia, czy działania Zarządu Banku w zakresie kontroli nad działalnością Banku są skuteczne i zgodne z polityką Rady Nadzorczej.
2. Zarząd Banku odpowiada za zorganizowanie skutecznego procesu oceny adekwatności i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz za nadzór nad jego efektywnością, wprowadzając w razie zmiany poziomu ryzyka w działalności Banku lub czynników otoczenia gospodarczego, niezbędne korekty i udoskonalenia. Zarząd Banku odpowiada za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej, procesu szacowania kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz za nadzór nad efektywnością tych procesów, wprowadzając niezbędne korekty i udoskonalenia w razie zmiany poziomu ryzyka w działalności Banku, czynników otoczenia gospodarczego oraz nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemów i procesów.
  3. Do zadań Zespołu ds. analiz i ryzyka należy monitorowanie i sporządzanie analiz narażenia Banku na poszczególne ryzyka zgodnie z przyjętymi procedurami oraz przygotowywanie propozycji usprawniania procesu zarządzania ryzykami istotnymi i nieistotnymi.
  4. Do zadań Działu Ekonomicznego należy:
    - 1) wyliczanie wymogów kapitałowych,
    - 2) monitorowanie i sporządzanie analiz narażenia Banku na poszczególne ryzyka zgodnie z przyjętymi procedurami oraz przygotowywanie propozycji usprawniania procesu zarządzania ryzykami;
    - 3) działalność operacyjna uwzględniająca przestrzeganie dopuszczalnych poziomów ryzyka.
  5. Do wspólnych zadań Zespołu ds. analiz i ryzyka i Działu Ekonomicznego należy monitorowanie płynności zgodnie z procedurami zarządzania ryzykiem płynności i wypełnianie obowiązków związanych z zarządzaniem ryzykiem stopy procentowej oraz marżą odsetkową zgodnie z Instrukcją zarządzania ryzykiem stopy procentowej.
  6. Komórki organizacyjne Banku biorą udział w procesie analiz poprzez realizację celów zawartych w przyjętych przez Zarząd Banku procedurach zarządzania poszczególnymi ryzykami oraz zgodnie z przyjętym regulaminem organizacyjnym Banku.
  7. Do zadań stanowiska kontroli wewnętrznej w zakresie zarządzania procesem oceny adekwatności kapitałowej należy sprawowanie kontroli wewnętrznej instytucjonalnej, w tym:
    - 1) przeprowadzanie kontroli wewnętrznej instytucjonalnej w zakresie skuteczności zarządzania ryzykiem zgodnie z przyjętymi procedurami,
    - 2) nadzór nad prawidłowością funkcjonowania procesu oceny adekwatności kapitałowej w Banku.

Bank ocenia istotność opisywanych niżej ryzyk oraz w przypadku spełnienia warunków opisanych w procedurze szacowania kapitału wewnętrznego tworzy wymóg kapitałowy.

Ryzyko cyklu gospodarczego – jest to ryzyko wynikające z nieuwzględnienia w ocenie ryzyka kredytowego wpływu cyklu gospodarczego.

Ryzyko strategiczne – ryzyko wynikające ze zmian w otoczeniu gospodarczym oraz z podjęcia niekorzystnych decyzji biznesowych, wadliwej realizacji decyzji biznesowych lub braku reakcji na zmiany w otoczeniu gospodarczym.

Ryzyko utraty reputacji – jest to obecne lub przewidywane ryzyko dla przychodów i kapitału, wynikające z negatywnego odbioru wizerunku Banku przez klientów, kontrahentów, udziałowców lub regulatorów.

Ryzyko modeli – ryzyko wynikające z niedoskonałości lub nieprawidłowości występujących w stosowanych przez Bank modelach wykorzystywanych do pomiaru ryzyka kredytowego, operacyjnego jak i innych ryzyk bankowych.

Ryzyko transferowe – jest to ryzyko niemożności wypełniania przez dłużników Banku zobowiązań wobec Banku z powodu działań rządowych (w szczególności rządów krajów trzecich) w praktyce dotyczy to ograniczeń w możliwości dokonywania pieniężnych transferów zagranicznych.

W Banku przeprowadza się testy warunków skrajnych, czyli ocenę wpływu nieoczekiwanych zmian w strukturze kapitałów na adekwatność kapitałową.

***Wymogi kapitałowe Banku na poszczególne rodzaje ryzyka według stanu na 31 grudnia 2017 roku w tys. zł***

	Minimalne wymogi kapitałowe (I Filar) [tys. zł]	Kapitał wewnętrzny [tys. zł]
A. Aktywa ważone ryzykiem	172.281	
B. Minimalne wymogi kapitałowe (I Filar)	16.039	
B.1. Ryzyko kredytowe	13.782	13.782
B.2 Ryzyko rynkowe	0	0
B.3 Ryzyko operacyjne	2.257	2.257
C. Ryzyka II Filaru		833
C.1 Ryzyko koncentracji		0
C.2 Ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym		833
C.3 Ryzyko płynności		0
C.4 Ryzyko strategiczne		0
C.5 Ryzyko reputacji		0
C.6 Ryzyko prawne		0
C.7 pozostałe rodzaje ryzyka		0
C.8 planowanie kapitałowe, testy warunków skrajnych		0
D. Kapitał wewnętrzny	16.872	
E. Fundusze własne regulacyjne	32.106	
F. Nadwyżka/niedobór kapitału wewnętrznego nad minimalnymi wymogami kapitałowymi (I Filar)	833	
Nadwyżka/niedobór kapitału wewnętrznego nad funduszami własnymi regulacyjnymi	-15.234	
H. Współczynnik kapitałowy	16,01 %	
I. Kapitał wewnętrzny jako % aktywów ważonych ryzykiem	9,79 %	

Na dzień 31.12.2017 r. łączna wielkość dodatkowego wymogu kapitałowego wyliczona w oparciu o Procedurę oceny adekwatności kapitałowej wynosi 833 tys. zł. Na powyższą kwotę składa się naliczenie wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka stopy procentowej.

Do podstawowych działań mających na celu minimalizację ryzyka kredytowego należy zaliczyć:

- 1) dywersyfikację struktury przedmiotowej i podmiotowej portfela, poprzez wprowadzenie wewnętrznych limitów koncentracji;
- 2) preferowanie produktów generujących niższy wymóg kapitałowy w celu efektywnego zarządzania kapitałem;
- 3) analizę struktury i monitoring portfela w celu wczesnej identyfikacji zagrożeń wynikających z nadmiernych zaangażowań, a w przypadku zidentyfikowania sygnałów ostrzegawczych, wprowadzenie stosownych ograniczeń;
- 4) centralny nadzór i monitoring ekspozycji kredytowych;
- 5) wykorzystywanie informacji o klientach Banku z różnych dostępnych źródeł;
- 6) nadzór nad czynnościami wykonywanymi w toku procesu kredytowania;
- 7) analizę i monitoring wartości przyjętych prawnych zabezpieczeń ekspozycji kredytowych;
- 8) prowadzenie aktywnej polityki szkoleń.

W Banku funkcjonuje podział realizowanych zadań, który zapewnia niezależność funkcji pomiaru, monitorowania, i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej, z której wynika podejmowanie ryzyka przez Bank.

Bank Spółdzielczy w Leśnicy podejmuje szereg działań zmierzających do poprawy jakości zarządzania ryzykami i podnoszenia efektywności działalności Banku przy zachowaniu bezpieczeństwa jego działania. Prawidłowy i skuteczny proces zarządzania ryzykami i adekwatnością kapitałową pozwoli Bankowi na dynamiczny i bezpieczny rozwój.

## **6. EKSPOZYCJA NA RYZYKO KREDYTOWE KONTRAHENTA**

Nie dotyczy

## **7. BUFORY KAPITAŁOWE**

Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym zaimplementowała do polskiego prawa regulacje Dyrektywy CRD IV m.in. w zakresie utrzymywania przez banki dodatkowych buforów kapitałowych.

Od dnia 1 stycznia 2016 r. minimalne współczynniki kapitałowe dla sektora bankowego w Polsce zostały powiększone o 1,25 p.p. w związku z wprowadzeniem bufora zabezpieczającego.

Wartość bufora zabezpieczającego wyliczany jako 1,25% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko na dzień 31.12.2017 r. w Banku wynosił 2.506 tys. zł.

Od dnia 1 stycznia 2016 r. wskaźnik bufora antycyklicznego wynosi 0% dla ekspozycji kredytowych na terytorium RP. Wskaźnik w tej wysokości obowiązuje do czasu zmiany jego poziomu przez Ministra Finansów w drodze rozporządzenia. Bank nie ma więc obowiązku wyliczania bufora antycyklicznego.

## **8. WSKAŹNIK GLOBALNEGO ZNACZENIA SYSTEMOWEGO**

Nie dotyczy

## **9. KOREKTY Z TYTUŁU RYZYKA KREDYTOWEGO**

Jako ekspozycję przeterminowaną, Bank uznaje każdą należność z tytułu kapitału lub odsetek nie spłaconą zgodnie z definicją przyjętą w „Instrukcji wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka w Banku Spółdzielczym w Leśnicy”.

Ekspozycjami zagrożonymi są należności poniżej standardu, wątpliwe i stracone zgodnie z kryteriami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków z dnia 16.12.2008 r. (Dz.U. 2015 r., poz. 2066).

Bank dokonuje klasyfikacji ekspozycji kredytowych do odpowiednich kategorii ryzyka, stosując dwa kryteria:

- 1) kryterium terminowości – terminowość spłaty kapitału lub odsetek;
- 2) kryterium ekonomiczne – badanie sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika (kredytobiorcy, poręczyciela).

Przeglądów oraz klasyfikacji ekspozycji kredytowych Bank dokonuje zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków z dnia 16.12.2008 r. (Dz.U. 2015 r., poz. 2066).

Rezerwy celowe tworzone są na ryzyko związane z działalnością Banku w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do:

- 1) kategorii "normalne" – w zakresie ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych;
- 2) kategorii "pod obserwacją";
- 3) grupy "zagrożone" – w tym do kategorii "poniżej standardu", "wątpliwe" lub „stracone”.

Wysokość tworzonych rezerw związana jest bezpośrednio z kategorią ryzyka, do której została zaklasyfikowana ekspozycja oraz z jakością przyjętych zabezpieczeń prawnych ekspozycji.

Na pokrycie ryzyka związanego z działalnością kredytową, Bank dokonuje odpisów na rezerwy celowe, tworzone w ścisłej korelacji z rozpoznanym ryzykiem tj. na pokrycie straty związanej z określonymi należnościami lub ich grupami w oparciu o ocenę możliwości jej wystąpienia.

### ***Zmiana stanu wartości rezerw celowych na należności bilansowe w okresie od dnia 01.01.2017 do dnia 31.12.2017 roku (w tys. zł)***

<b>Wyszczególnienie</b>	<b>Na należności normalne i pod obserwacją</b>	<b>Na należności poniżej standardu</b>	<b>Na należności wątpliwe</b>	<b>Na należności stracone</b>	<b>Razem</b>
<b>Stan na początek okresu</b>	<b>262</b>	<b>235</b>	<b>213</b>	<b>2.570</b>	<b>3.280</b>
<b>Zwiększenia</b>					
Utworzenie rezerw celowych	218	404	455	2.210	<b>3.287</b>
<b>Zmniejszenia</b>					
Rozwiązanie rezerw tworzonych w koszty	214	235	526	587	<b>1.562</b>
Odpisanie do ewidencji				2.079	<b>2.079</b>

pozabilansowej					
<i>Kredyty spisane w ciężar rezerw</i>					
<i>Umorzenia rezerw</i>				3	3
<i>Zmiany z tytułu przekwalifikowania</i>					
<i>Korekta bilansu otwarcia w związku ze zmianą przepisów prawa</i>		3	2	22	27
<b>Stan na koniec okresu</b>	<b>266</b>	<b>407</b>	<b>144</b>	<b>2.133</b>	<b>2.950</b>

W związku z wejście w życie Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 października 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Dz. U. z 2017 r. poz. 1965), Bank dokonuje naliczenia odpisów aktualizacyjnych na odsetki.

**Zmiana stanu wartości odpisów aktualizacyjnych na odsetki w okresie od dnia 01.01.2017 do dnia 31.12.2017 roku (w tys. zł)**

Wyszczególnienie	Na należności normalne i pod obserwacją	Na należności poniżej standardu	Na należności wątpliwe	Na należności stracone	Razem
<b>Stan na początek okresu</b>	<b>1</b>	<b>15</b>	<b>22</b>	<b>639</b>	<b>677</b>
<i>Zwiększenia</i>					
Utworzenie odpisów aktualizacyjnych	20	73	56	280	429
<i>Zmniejszenia</i>					
Rozwiązanie odpisów tworzonych w koszty	19	75	60	67	221
Odpisanie do ewidencji pozabilansowej				343	343
<i>Odsetki spisane w ciężar odpisów</i>					
<i>Umorzenia odpisów</i>				1	1
<b>Stan na koniec okresu</b>	<b>2</b>	<b>13</b>	<b>18</b>	<b>508</b>	<b>541</b>

Rezerwa na ryzyko ogólne tworzona jest zgodnie z art. 130 ustawy Prawo bankowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 1876). Rezerwa tworzona jest w ciężar kosztów, na pokrycie niezidentyfikowanego ryzyka związanego z prowadzeniem działalności bankowej. Tworzenie i rozwiązywanie rezerwy dokonywane jest na podstawie oceny ryzyka, uwzględniającej w szczególności wielkość należności oraz udzielonych zobowiązań pozabilansowych.

**Aktywa Banku wg stanu na 31.12.2017 roku (w tys. zł)**

Pozycja	Wartość
Kasa i operacje z bankiem centralnym	6.656
Należności od sektora finansowego	100.954
Należności od sektora niefinansowego	227.261

Należności od sektora instytucji rządowych i samorządowych	28.350
Dłużne papiery wartościowe	58.768
Udziały i akcje w innych jednostkach	2.630
Pozostałe papiery wartościowe i inne aktywa finansowe	112
Rzeczowe aktywa trwałe, wartości niematerialne i prawne	18.393
Inne aktywa	3.418
Należne wpłaty na kapitał (fundusz podstawowy)	0
<b>Aktywa brutto razem</b>	<b>446.542</b>
Rezerwy na należności, korekty wartości i umorzenia	16.013
<b>Aktywa netto razem</b>	<b>430.529</b>

**Zobowiązania pozabilansowe ogółem wg stanu na 31.12.2017 roku (w tys. zł.)**

	kwota	% obliga
niewykorzystane linie kredytowe	4.190	1,53
niewykorzystane transze kredytów	14.645	5,34
Gwarancje udzielone	796	0,29
Razem	19.631	7,16

**Ekspozycje kredytowe w podziale na klasy stan na dzień 31.12.2017 r. (w tys. zł)**

Lp	Wyszczególnienie	Stan na dzień 31-12-2017 r. w tys. złotych	Udział w obligu kredytowym w %
1	Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec rządów i banków centralnych	64 899	14,42%
2	Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec samorządów terytorialnych i władz lokalnych	29 631	6,59%
3	Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec podmiotów sektora publicznego	5 413	1,20%
4	Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec instytucji	98 911	21,98%
5	Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec przedsiębiorstw	9 523	2,12%

6	Ekspozycje detaliczne lub warunkowe ekspozycje detaliczne	180 508	40,11%
7	Ekspozycje detaliczne lub warunkowe zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	38 447	8,54%
8	Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	918	0,20%
9	Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0,00	0,00%
10	Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	0,00	0,00%
11	Ekspozycje z tytułu należności od instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	0,00	0,00%
12	Ekspozycje związane z przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania	112	0,03%
13	Ekspozycje kapitałowe	3 188	0,71%
14	Inne pozycje	18 460	4,10%
RAZEM		450 010	100%

**Struktura koncentracji według placówek Banku oraz kwota należności zagrożonych i rezerw celowych oraz odpisów aktualizacyjnych na dzień 31.12.2017 r. (w tys. zł)**

Wyszczególnienie	Kwota zaangażowania regionów	Należności zagrożone	Rezerwy celowe i odpisy aktualizacyjne
Chrzastowice	13.303	0	<b>3</b>
Dobrodzień	24.055	10	<b>27</b>
Izbicko	14.421	301	<b>390</b>
Jemielnica	10.137	573	<b>597</b>
Leśnica	34.244	3.124	<b>818</b>
Ozimek	15.169	45	<b>75</b>
Pawonków	10.916	0	<b>14</b>
Strzelce Op.	38.786	6.694	<b>1.129</b>
Ujazd	16.982	43	<b>112</b>
Zdzieszowice	3.311	0	<b>26</b>



Krapkowice	7.065	47	<b>14</b>
Opole	38.353	137	<b>191</b>
Prudnik	12.528	13	<b>7</b>
Głucholazy	15.246	1.099	<b>87</b>
<b>RAZEM</b>	<b>254.516</b>	<b>12.086</b>	<b>3.490</b>

**Struktura zaangażowania kredytowego (nominał) według segmentów branżowych na dzień 31.12.2017 r. (w tys. zł)**

<b>BRANŻA</b>	<b>Kwota zaangażowania</b>	<b>% funduszy własnych</b>
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo i rybactwo	54.462	<b>169,63</b>
Przetwórstwo przemysłowe	19.335	<b>60,22</b>
Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0	<b>0</b>
Budownictwo	13.774	<b>42,90</b>
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	17.420	<b>54,26</b>
Transport i gospodarka magazynowa; informacja i komunikacja	2.326	<b>7,24</b>
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	17.108	<b>53,29</b>
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	697	<b>2,17</b>
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości; działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspomagająca	17.705	<b>55,15</b>
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją; pozostała działalność usługowa	4.926	<b>15,34</b>
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	26.865	<b>83,68</b>
Edukacja	101	<b>0,31</b>
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	17.073	<b>53,18</b>
Krajowe osoby fizyczne	62.724	<b>195,37</b>
<b>RAZEM</b>	<b>254.516</b>	

**Zestawienie zapadalności kredytów pozycje bilansowe na dzień 31.12.2017 r. (w tys. zł)**

Lp.	TERMIN WYMAGALNOŚCI	KREDYTY PODMIOTÓW NIEFINANSOWYCH	KREDYTY JEDNOSTEK SAMORZĄDOWYCH	KREDYTY OGÓLEM
1.	a'vista	3 129,00	0,00	3 129,00
2.	do 1 m-ca	2 343,00	172,00	2 515,00
3.	od 1 m-ca do 3 m-cy	5 578,00	539,00	6 117,00
4.	od 3 m-cy do 6 m-cy	7 981,00	759,00	8 740,00
5.	od 6 m-cy do 1 roku	22 280,00	5 389,00	27 669,00
6.	od 1 roku do 3 lat	61 080,00	6 469,00	67 549,00
7.	od 3 lat do 5 lat	36 234,00	10 802,00	47 036,00
8.	od 5 lat do 10 lat	52 664,00	3 897,00	56 561,00
9.	od 10 lat do 20 lat	31 400,00	258,00	31 658,00
10.	powyżej 20 lat	3 542,00	0,00	3 542,00
	<b>RAZEM</b>	226 231,00	28 285,00	254 516,00

**Zestawienie zapadalności kredytów pozycje pozabilansowe na dzień 31.12.2017 r.(w tys. zł)**

Lp.	TERMIN WYMAGALNOŚCI	NIEWYKORZYSTANE OTWARTE LINIE KREDYTOWE	GWARANCJE	POZYCJE POZABILANSOWE OGÓLEM
1.	a'vista	13 167,00	18,00	13 185,00
2.	do 1 m-ca	143,00	106,00	249,00
3.	od 1 m-ca do 3 m-cy	1 725,00	173,00	1 898,00
4.	od 3 m-cy do 6 m-cy	743,00	86,00	829,00
5.	od 6 m-cy do 1 roku	1 428,00	0,00	1 428,00
6.	od 1 roku do 3 lat	1 578,00	169,00	1 747,00
7.	od 3 lat do 5 lat	51,00	0,00	51,00
8.	od 5 lat do 10 lat	0,00	244,00	244,00
9.	od 10 lat do 20 lat	0,00	0,00	0,00
10.	powyżej 20 lat	0,00	0,00	0,00
	<b>RAZEM</b>	18 835,00	796,00	19 631,00

**Struktura zaangażowania kredytowego Banku wobec największych podmiotów na dzień 31.12.2017 r. (w %)**

Podmiot	% funduszy własnych Banku
Podmiot A	18,28%
Podmiot B	12,42%
Podmiot C	19,26%
Podmiot D	11,57%

Podmiot E	14,69%
Podmiot F	11,29%
Podmiot G	14,88%
Podmiot H	21,65%
Podmiot I	10,28%
Podmiot J	14,67%
Podmiot K	16,28%
Podmiot L	16,38%
Podmiot M	17,44%
Podmiot N	11,83%
Podmiot O	25,21%
Podmiot P	10,42%
<b>Razem zaangażowanie bilansowe i pozabilansowe podmiotów (tys. zł.)</b>	<b>79.153</b>

*Wielkość kredytów według stanu na dzień 31.12.2017 r., w podziale na kategorie:*

Lp.	Kategoria	Kredyty	
		Kwota w (tys. zł)	Udział w %
1.	Normalne	238.682,00	93,78
2.	Pod obserwacją	3.747,00	1,47
3.	Poniżej standardu	7.913,00	3,11
4.	Wątpliwe	1.360,00	0,53
5.	Stracone	2.814,00	1,11
<b>6.</b>	<b>Razem</b>	<b>254.516,00</b>	<b>100,00</b>

*Charakterystyka portfela detalicznych ekspozycji kredytowych na dzień 31.12.2017 r.*

Lp.	Tytuł informacji	Stan na
		31-12-2017
1.	Suma bilansowa Banku	430.529
2.	Kredyty ogółem	265 146
3.	Kredyty bilansowe ogółem	254.516
4.	Wartość detalicznych ekspozycji kredytowych (zaangażowanie bilansowe)	14 565

5.	Wartość detalicznych ekspozycji kredytowych	15.199
6.	Udział detalicznych ekspozycji kredytowych w sumie bilansowej (%)	3,38%
7.	Udział detalicznych ekspozycji kredytowych w kredytach ogółem (%)	5,73%
8.	Wartość detalicznych ekspozycji kredytowych w sytuacji zagrożonej	124
9.	Wskaźnik jakości detalicznych ekspozycji kredytowych (udział detalicznych ekspozycji kredytowych w sytuacji zagrożonej w portfelu ekspozycji detalicznych)	0,85%
10.	Rezerwy celowe na kredyty i pożyczki w sytuacji zagrożonej w portfelu detalicznych ekspozycji kredytowych	123

***Analiza ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie stan na 31.12.2017 r. (w zł).***

Lp.	Tytuł informacji	Stan na	
		30-06-2017	31-12-2017
1.	Suma bilansowa Banku	412 473 257,65	430 529 141,99
2.	Kredyty ogółem	257 975 099,66	274 146 242,55
3.	Wartość ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie	160 642 121,55	165 259 536,46
4.	Udział ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w sumie bilansowej (%)	38,95%	38,39%
5.	Udział ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w kredytach ogółem (%)	62,95%	61,51%
6.	Wartość ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie indywidualnie istotnych (pow. 5%)	33 512 155,71	31 999 927,43
7.	Wartość ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w sytuacji zagrożonej	9 768 027,48	11 691 287,59
8.	Wskaźnik jakości ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie	6,08%	7,07%
9.	Wartość ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie indywidualnie istotnych (pow. 5%) w sytuacji zagrożonej	1 679 475,00	0,00
10.	Wskaźnik jakości ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie indywidualnie istotnych (pow. 5%)	1,05%	0,00%

11.	Wartość rynkowa nieruchomości stanowiących zabezpieczenie hipoteczne ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie	809 070 963,13	829 966 542,05
12.	Wartość rynkowa nieruchomości stanowiących zabezpieczenie hipoteczne indywidualnie istotnych ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie (pow. 5%)	87 485 172,00	87 522 172,00
13.	Wskaźnik LtV dla ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie	0,20	0,20
14.	Wskaźnik LtV dla indywidualnie istotnych ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie (pow. 5%)	0,11	0,13

**Wskaźniki jakości zaangażowań zabezpieczonych tym samym rodzajem zabezpieczenia według stanu na dzień 31.12.2017 r. (w tys. zł.)**

Nazwa zabezpieczenia	zaangażowanie	% obliga	% funduszy własnych
Gwarancja	188	0,07	0,58
Hipoteka na nieruchomości komercyjnej i pozostałej	145 212	54,29	452,29
Hipoteka na nieruchomości mieszkalnej	43 267	16,17	134,76
Kaucja	80	0,03	0,25
Przewłaszczenie rzeczy ruchomych	3 235	1,21	10,08
Zastaw rejestrowy	1 983	0,74	6,18
Pozostałe zabezpieczenia	73 535	27,49	229,04
<b>Suma</b>	<b>267.500</b>	<b>100,00</b>	<b>833,18</b>

**I. Limit D – łącznego zaangażowania Banku w podmioty tego samego sektora gospodarczego według stanu na 31.12.2017 r. (zł)**

Sektor gospodarki	Wartość ekspozycji	Limit (%)	Limit (kwotowo)	Przekroczenie limitu	% wykorzystania limitu
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	29 631 466,44	160%	51 369 206,50	0,00	57,68%
Budownictwo	16 152 652,28	130%	41 737 480,28	0,00	38,70%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	744 561,71	5%	1 605 287,70	0,00	46,38%

Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją; Pozostała działalność usługowa	6 485 179,18	50%	16 052 877,03	0,00	40,40%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości; Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	20 555 976,90	100%	32 105 754,06	0,00	64,03%
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	16 581 741,42	100%	32 105 754,06	0,00	51,65%
Edukacja	101 005,94	5%	1 605 287,70	0,00	6,29%
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	18 134 707,92	200%	64 211 508,12	0,00	28,24%
Inne	8 755,81	10%	3 210 575,41	0,00	0,27%
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	17 220 723,48	90%	28 895 178,65	0,00	59,60%
Przetwórstwo przemysłowe	22 970 706,89	120%	38 526 904,87	0,00	59,62%
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	56 309 542,56	300%	96 317 262,18	0,00	58,46%
Transport i gospodarka magazynowa; Informacja i komunikacja	2 206 545,43	50%	16 052 877,03	0,00	13,75%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0,00	20%	6 421 150,81	0,00	0,00%
Suma	207 103 565,97				

**II. Limit G – łącznego zaangażowania Banku w podmioty danego regionu geograficznego według stanu na 31.12.2017 r.**

Bank ma określony w Statucie obszar geograficzny, zatwierdzony przez Komisję Nadzoru Finansowego, poza którym nie może funkcjonować. W związku z powyższym Bank nie wyznacza dodatkowych obszarów geograficznych w celu ustalania limitów. Wszystkie zaangażowania Banku są wobec podmiotów z ww. obszaru geograficznego.

**III. Limit P – łącznego zaangażowania Banku w ten sam instrument finansowy według stanu na 31.12.2017 r. (zł)**

Produkt	Wartość ekspozycji	Limit (%)	Limit (kwotowo)	Przekroczenie limitu	% wykorzystania limitu
Inne należności	10 653 643,55	40%	12 842 301,62	0,00	82,96%
Instrumenty dłużne klasyfikowane do portfela „kredyty i inne należności”	122 978,23	2%	642 115,08	0,00	19,15%
Kredyt w rachunku karty kredytowej	49 992,11	1%	321 057,54	0,00	15,57%
Kredyty inwestycyjne	66 647 001,78	500%	160 528 770,30	0,00	41,52%
Kredyty na cele konsumpcyjne	31 354 166,53	160%	51 369 206,50	0,00	61,04%
Kredyty na nieruchomości komercyjne i pozostałe	66 951 473,91	300%	96 317 262,18	0,00	69,51%
Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	31 177 967,81	150%	48 158 631,09	0,00	64,74%
Kredyty na zakupy ratalne	0,00	0%	0,00	0,00	0,00%
Kredyty obrotowe	32 972 049,15	200%	64 211 508,12	0,00	51,35%
Kredyty w rachunku bieżącym	9 198 183,50	100%	32 105 754,06	0,00	28,65%
Limity w ROR	353 908,99	5%	1 605 287,70	0,00	22,05%
Udzielone zobowiązania pozabilansowe	19 630 728,18	150%	48 158 631,09	0,00	40,76%
Suma	269 112 093,74				

**IV. Limity Z - łącznego zaangażowania Banku w jeden rodzaj zabezpieczenia według stanu na 31.12.2017 r. (zł)**

Rodzaj zabezpieczenia	Wartość ekspozycji	Limit (%)	Limit (kwotowo)	Przekroczenie limitu	% wykorzystania limitu
Gwarancja	187 527,97	50,00%	16 052 877,03	0,00	1,17%
Hipoteka na nieruchomości komercyjnej i pozostałej	145 212 186,80	650,00%	208 687 401,39	0,00	69,58%
Hipoteka na nieruchomości mieszkalnej	43 266 675,11	200,00%	64 211 508,12	0,00	67,38%
Kaucja	80 000,00	5,00%	1 605 287,70	0,00	4,98%
Przewłaszczenie rzeczy ruchomych	3 235 275,60	70,00%	22 474 027,84	0,00	14,40%
Zastaw rejestrowy	1 982 599,95	40,00%	12 842 301,62	0,00	15,44%
pozostałe zabezpieczenia	73 535 300,50	500,00%	160 528 770,30	0,00	45,81%
Suma	267 499 565,93				

**V. Limity dotyczące portfela detalicznych ekspozycji kredytowych\* według stanu na 31.12.2017 r. (zł)**

Rodzaj limitu	Wartość ekspozycji	Limit (%)	Limit (kwotowo)	Przekroczenie limitu	% wykorzystania limitu
<b>Limity związane z rodzajem ekspozycji kredytowej</b>					
kredyty gotówkowe	1 796 922,00	35,00%	11 237 013,92	0,00%	15,99%
kredyty SZYBKA GOTÓWKA	968 409,08	20,00%	6 421 150,81	0,00%	15,08%
kredyty sezonowe	0,00	2,00%	642 115,08	0,00%	0,00%
kredyty na zakup pojazdów	2,09	2,00%	642 115,08	0,00%	0,00%
kredyty w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym	928 070,66	10,00%	3 210 575,41	0,00%	28,91%
karta kredytowa	116 644,48	1,00%	321 057,54	0,00%	36,33%
kredyt konsolidacyjny bez hipoteki	0,00	2,00%	642 115,08	0,00%	0,00%
Kredyty Bezpieczny kredyt	4 121 806,52	20,00%	6 421 150,81	0,00%	64,19%
Kredyt Eko kredyt	320 696,98	3,00%	963 172,62	0,00%	33,30%
Kredyt Wygodny kredyt	6 946 271,81	25,00%	8 026 438,52	0,00%	86,54%
<b>Limit wiązany z portfelem ekspozycji kredytowych</b>					
Detaliczne ekspozycje kredytowe	15 198 823,62	90,00%	28 895 178,65	0,00%	52,62%

**VI. Limity dotyczące portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie według stanu na 31.12.2017 r. (zł)**

Rodzaj limitu	Wartość ekspozycji	Limit (%)	Limit (kwotowo)	Przekroczenie limitu	% wykorzystania limitu
EKZH wobec podmiotów gospodarczych zabezpieczone na nieruchomościach mieszkalnych	2 853 582,90	25,00%	8 026 438,52	0,00	35,55%
EKZH wobec podmiotów gospodarczych zabezpieczone na nieruchomościach komercyjnych	79 140 748,93	400,00%	128 423 016,24	0,00	61,63%
EKZH wobec podmiotów gospodarczych ogółem	81 994 331,83	425,00%	136 449 454,76	0,00	60,09%
EKZH wobec rolników	41 311 991,40	160,00%	51 369 206,50	0,00	80,42%
EKZH wobec osób prywatnych	45 329 474,44	180,00%	57 790 357,31	0,00	78,44%
EKZH udzielone na cele związane z finansowaniem pozostałych nieruchomości	62 506 699,49	300,00%	96 317 262,18	0,00	64,90%
EKZH udzielone na pozostałe cele	78 759 617,02	600,00%	192 634 524,36	0,00	40,89%
Kredyty mieszkaniowe	27 369 481,16	150,00%	48 158 631,09	0,00	56,83%
Kredyty hipoteczne	18 545 856,89	100,00%	32 105 754,06	0,00	57,76%
Kredyty pozostałe	60 213 760,13	550,00%	176 581 647,33	0,00	34,10%
EKZH powyżej 10 lat	116 507 925,41	400,00%	128 423 016,24	0,00	90,72%

\* zaangażowanie bilansowe i pozabilansowe - zgodnie z rekomendacją T



**VII. Limity łącznych zaangażowań wobec podmiotów wynikających z ustawy według stanu na 31.12.2017 r. (zł)**

Rodzaj limitu	wartość ekspozycji (bilans i pozabilans)	Limit (%)	Limit (kwotowo)	Przekroczenie limitu	% wykorzystania limitu
Suma kredytów i zobowiązań wobec kredytobiorców w stosunku do których zaangażowanie przekracza 10% uznanych łącznych kapitałów (dużych ekspozycji)	79 153 242,24	450%	144 475 893,27	0,00	54,79%

**VIII. Limity łącznych zaangażowań wobec podmiotów wynikających z ustawy według stanu na 31.12.2017 r. (zł)**

Rodzaj limitu	wartość ekspozycji (bilans i pozabilans)	Limit (%)	Limit (kwotowo)	Przekroczenie limitu	% wykorzystania limitu
Suma kredytów i innych zobowiązań udzielonych na podstawie art. 79a Prawa Bankowego	1 161 734,63	25%	6 788 013,77	0,00	17,11%

**10. AKTYWA WOLNE OD OBCIĄŻEŃ**

Ujawnienie zgodnie z EBA/GL/2014/03 - Informacja o obciążeniach aktywów na dzień 31.12.2017 r. (w zł.)

Formularz A - Aktywa

	Wartość bilansowa aktywów obciążonych	Wartość godziwa aktywów obciążonych	Wartość bilansowa aktywów wolnych od obciążeń	Wartość godziwa aktywów wolnych od obciążeń
Aktywa instytucji zgłaszającej	201 510		430 327 632	
Instrumenty kapitałowe			2 741 670	
Dłużne papiery wartościowe			58 768 334	
Inne aktywa			368 817 628	

Formularz B - Zabezpieczenia otrzymane

Aktywa nieobciążone	Wartość godziwa obciążonych zabezpieczeń otrzymanych lub wyemitowanych własnych dłużnych papierów wartościowych	Wartość godziwa zabezpieczeń otrzymanych lub wyemitowanych własnych dłużnych papierów wartościowych dostępnych dla celów obciążenia
Zabezpieczenie otrzymane przez instytucję zgłaszającą		7 519 871
Instrumenty kapitałowe		
Dłużne papiery wartościowe		
Inne zabezpieczenia otrzymane		7 519 871
Wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe inne niż obligacje zabezpieczone lub		

papiery typu ABS		
------------------	--	--

Formularz C - Aktywa obciążone/ zabezpieczenia otrzymane i powiązane zobowiązania

	Odpowiadające zobowiązania, zobowiązania warunkowe i udzielone pożyczki papierów wartościowych	Aktywa, zabezpieczenia otrzymane i wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe inne niż obciążone obligacje zabezpieczone i papiery typu ABS
Wartość bilansowa wybranych zobowiązań finansowych		201 510

Formularz D - Informacje o istotności obciążeń

- 1) Aktywa Banku Spółdzielczego w Leśnicy są obciążone w kwocie 201 510 i stanowią 0,05% aktywów
- 2) W wartości bilansowej aktywów wolnych od obciążeń instrumenty kapitałowe stanowią 0,64% aktywów, zaś papiery wartościowe stanowią 13,66% aktywów

## **11. KORZYSTANIE Z ECAI**

Nie dotyczy

## **12. EKSPOZYCJA NA RYZYKO RYNKOWE**

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego obliczany jest tylko dla ryzyka walutowego metodą podstawową. Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego obliczany jest zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. i Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r.

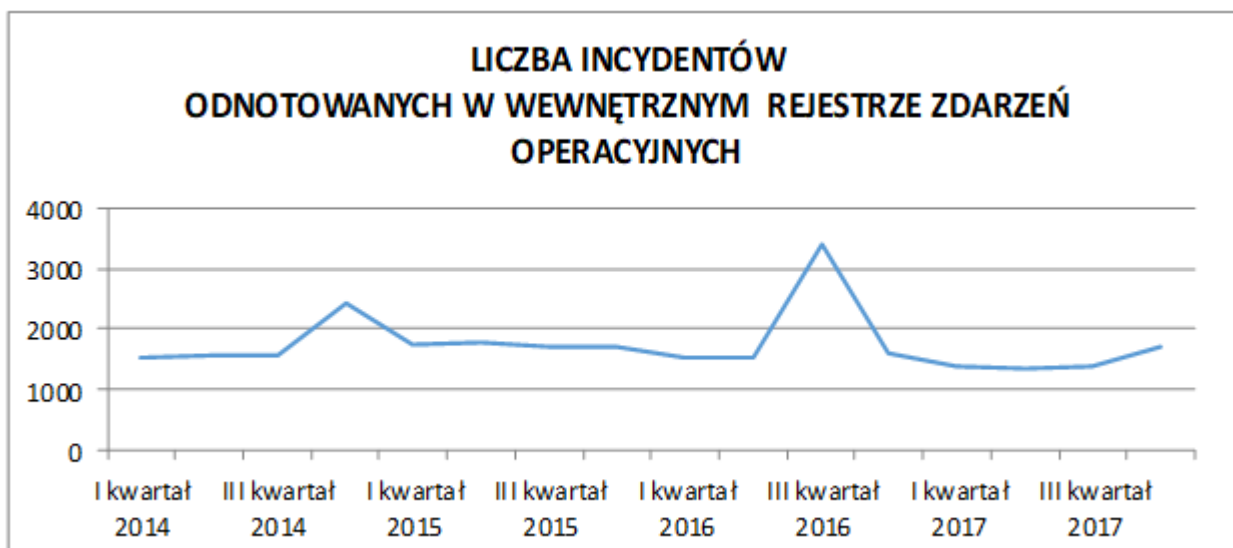
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego na dzień 31.12.2017 r. wyniósł 0,00 zł.

## **13. RYZYKO OPERACYJNE**

Bank wylicza wymóg kapitałowy dla ryzyka operacyjnego stosując metodę wskaźnika bazowego, zgodnie z w/w Rozporządzeniem i Dyrektywą.

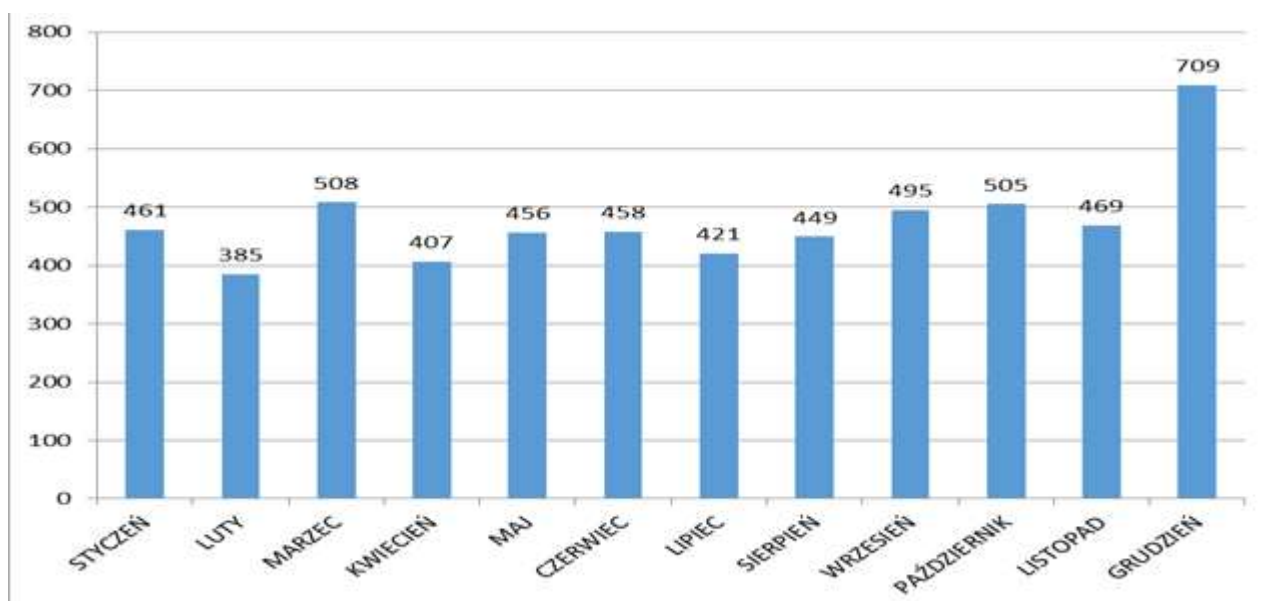
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego na dzień 31.12.2017 r. wyniósł 2.257 tys. zł.

W 2017 roku w systemie AZRO zarejestrowano 5.837 szt. incydentów (2.210 szt. więcej niż w roku 2016).



W liczbie 5.837 incydentów z tytułu ryzyka operacyjnego jakie zarejestrowano w 2017 roku zawierają się:

- 5.723 storn wykonanych w jednostkach organizacyjnych (2.208szt. mniej niż w roku 2016) tj. średnio 1 storno tygodniowo na pracownika. Liczbę storn w poszczególnych miesiącach 2017 roku prezentuje poniższy wykres:



- 19 przerw w pracy bankomatu (795,5 godz. łącznie)
- 3 incydenty dot. braku prądu w placówkach (4,5 godz. łącznie)
- 43 nadwyżki bankomatowe
- 6 niedoborów bankomatowych
- 6 niedoborów kasowych
- 4 nadwyżki kasowe
- 2 niedobory gotówki w zasileniu z BPS SA O/Opole,
- 1 awaria multisejfu,
- 3 awarie samochodu służbowego,
- 2 zalania pomieszczeń tj.:

- niekontrolowany wyciek wody w nieruchomości w Kłodnicy, którego przyczyną było wystarczające zabezpieczenie instalacji przed mrozem (rozszerzenie wodomierza i zaworów). W wyniku awarii zalane zostało pomieszczenie w hali, jednak woda miała ujście na zewnątrz wobec czego nieruchomość nie uległa uszkodzeniu - jedynie wodomierz.
- zalanie części piwnicy w Filii Izbicko (skarbiec i kotłownia) przez wody gruntowe spowodowane awarią pompy zanurzeniowej w studziencie.
- 3 przelewy typu „fraud”
- 1 nieudana próba przelewu fraudowego.
- 2 niezasadne reklamacje klienta dot. transakcji w bankomacie.
- 1 niezgodność pomiędzy stanem wykazany w raporcie ATM z rozliczenia bankomatu a stanem księgowym na koncie kasy bankomatu w systemie DEF-bank.
- 2 przypadki dot. braku wprowadzenia do DefBanku kart VISA, skutkiem czego nie były pobierane opłaty miesięczne za użytkowanie tych kart
- 2 błędne księgowania na kontach prowizyjnych tego samego klienta
- 14 pomyłkowych księgowień dyspozycji klientów.

Zgodnie z raportami dotyczącymi oceny, pomiaru i monitorowania ryzyka operacyjnego oraz kontroli przestrzegania ustalonych limitów wg danych na koniec poszczególnych kwartałów Bank poniósł w 2017 roku 162.684,86zł straty brutto, z czego 11.643,39zł. znalazło odzwierciedlenie w rachunku wyników.

W 2017 roku podejmowane przez Bank Spółdzielczy w Leśnicy działania mitygujące (działania naprawcze mające na celu minimalizowanie skutków zdarzeń rzeczywistych i potencjalnych ryzyka operacyjnego) pozwoliły uniknąć 45.099,66zł. straty, w tym samym kwartale w którym wystąpiły.

Działania mitygujące polegały na:

- 1) pokrywaniu niedoborów kasowych przez kasjerów;
- 2) zwroty błędnie wysłanych przelewów dzięki uczestnictwu w witrynie OGNIVO;
- 3) naprawianie awarii urządzeń (multisejfu, bankomatu) w ramach posiadanych gwarancji i podpisanych umów serwisowych;
- 4) zwrot środków pochodzących z „fraudu”.

Udział strat (brutto) spowodowanych zdarzeniami ryzyka operacyjnego w 2017r. w wymogu kapitałowym z tytułu ryzyka operacyjnego (w zł.) przedstawia poniższa tabela:

Straty brutto	Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego	Udział strat brutto w wymogu kapitałowym z tytułu ryzyka operacyjnego
162.684,86	2.256.674,00	7,21%

Bank analizuje występujące incydenty pod kątem czynnika ryzyka. W 2017r. w Banku Spółdzielczym w Leśnicy występowały następujące czynniki ryzyka:

- 1) ludzie;
- 2) procesy i systemy;
- 3) zdarzenia zewnętrzne;
- 4) zlecenie czynności na zewnątrz – outsourcing.

Zgodnie z rekomendacją M dokonuje się również klasyfikacji incydentów pod względem rodzajów występujących zdarzeń wyodrębniając:

- 1) oszustwo wewnętrzne (0 incydentów w 2017 roku);
- 2) oszustwo zewnętrzne (4 incydenty w 2017 roku);
- 3) zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy (0 incydentów w 2017 roku);
- 4) klienci, produkty i praktyka biznesowa (2 incydent w 2017 roku);
- 5) szkody związane z aktywami rzeczowymi (8 incydenty w 2017 roku);
- 6) zakłócenia działalności systemów i błędy systemów (23 incydentów w 2017r.);
- 7) wykonywanie transakcji, dostawa oraz zarządzanie procesami operacyjnymi (5.800 incydentów w 2017r.).

Bank Spółdzielczy w Leśnicy wyznaczył sześć Kluczowych Wskaźników Ryzyka Operacyjnego (KRI), które poddawane są kwartalnym analizom:

- 1) Czas przestoju z powodu awarii  
-w 2017 roku nie było postojów spowodowanych awariami telekomunikacyjnymi lub sprzętowymi.
- 2) Choroby pracowników  
-w 2017 roku liczba zwolnień lekarskich wynosiła 1144 dni roboczych, które wyceniono na 44.159,18zł;
- 3) Zwracane przelewy  
-w 2017 roku zwrócono 3 mylnie wysłanych przelewów, których wysłanie naraziło Bank na 0,17zł. straty;
- 4) Awaryjność bankomatów  
-w 2017 roku odnotowano 795,5godz. przestoju bankomatu wycenionego na 2.545,86zł;
- 5) Brak prądu  
-w 2017 roku odnotowano 4,5 godz przerwy w działaniu DefBank w placówkach z powodu braku prądu co wyceniono na kwotę 514,05zł.
- 6) Liczba storn  
-w 2017 roku odnotowano 5.723 storn

Do w/w wskaźników przyjęte zostały pułapy graniczne (kwota limitu i próg narażenia). W żadnym analizowanych kwartale nie zostały przekroczone przyjęte limit czy wartości progowe, za wyjątkiem III kwartału, gdzie w przypadku wskaźnik „awaryjność bankomatów” próg narażenia (500 godz.) został zachowany jednak kwota limitu straty niefinansowej (700,00zł. został przekroczony o 471,51zł.). Kwota limitu została przekroczona m.in. z powodu podwyższenia kwoty liczonej na 1 godzinę nieczynności bankomatu (wzrost o 50gr/1godz w stosunku do poprzedniego kwartału). Awarie bankomatu w III kwartale skutkowały jedynie startami niefinansowymi bo usuwane były bezkosztowo. W związku z powyższym podczas rocznej weryfikacji procedur kwota limitu została urealniona (podniesiona do kwoty 2.000,00 zł.)

Zgodnie z analizą dokonaną na dzień 31.12.2017 r. ryzyko operacyjne oceniono na poziomie akceptowalnym bez konieczności stosowania dodatkowych środków ochrony lub dodatkowego działania monitorującego. Przyjęte mechanizmy zapewniały bezpieczeństwo w obszarze tego ryzyka.

#### **14. EKSPOZYCJE W PAPIERACH KAPITAŁOWYCH NIEUWZGLEDNIONYCH W PORTFELU HANDLOWYM**

Instrumenty kapitałowe w portfelu bankowym

Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku Bank Spółdzielczy w Leśnicy posiadał następujące ekspozycje kapitałowe w portfelu bankowym:

##### ***Dłużne papiery wartościowe stan na 31.12.2017 r.***

<b>Wyszczególnienie</b>	<b>wartość bilansowa</b>
Bony pieniężne NBP	58 210
Obligacje BPS S.A.	558
<b>RAZEM</b>	<b>58 768</b>

Bony pieniężne obejmują 7-dniowe bony wyemitowane przez NBP. Nabyte przez Bank dłużne papiery wartościowe w postaci bonów pieniężnych oparte są o dyskonto. Posiadane przez Bank obligacje BPS S.A. to 7-letnie i 10-letnie obligacje.

##### ***Udziały i akcje w innych jednostkach stan na 31.12.2017 r.***

<b>Wyszczególnienie</b>	<b>wartość bilansowa</b>
Akcje w BPS S.A. W Warszawie	2.625
Akcje w Centrum Technologii Bankowości Spółdzielczej S.A. w Warszawie	0
Udziały w bankach spółdzielczych	0
Udziały w Towarzystwach Ubezpieczeń	0
Udziały w Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS	5
<b>RAZEM</b>	<b>2.630</b>

Akcje BPS S.A. nie znajdują się w publicznym obrocie. Zarówno akcje BPS S.A. i akcje Centrum Technologii Bankowości Spółdzielczej S.A. w Warszawie wyceniono w cenie nabycia. Z tytułu posiadanych akcji w BPS S.A. Bank w 2017 r. nie uzyskał dywidendy.

##### ***Pozostałe papiery wartościowe i inne aktywa finansowe na 31.12.2017 r.***

<b>Wyszczególnienie</b>	<b>wartość bilansowa</b>
Certyfikaty inwestycyjne w cenie zakupu	140
Różnica z wyceny na dzień bilansowy	-28
<b>RAZEM</b>	<b>112</b>

Na koniec 2017 r. Bank posiadał w swoim portfelu Certyfikaty inwestycyjne BPS TFI w Warszawie o wartości zakupowej 140 tys. zł. Na dzień 31.12.2017 r. certyfikaty inwestycyjne wyceniono w wartościach rynkowych, a skutki tej wyceny odniesiono na fundusze z aktualizacji wyceny.

## **15. EKSPOZYCJA NA RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ PRZYPISANE POZYCJOM NIEUWZGLĘDNIONYM W PORTFELU HANDLOWYM**

Bank szczególnie narażony jest na ryzyko stopy procentowej z tytułu przeszacowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmianę oprocentowania oraz na ryzyko bazowe z tytułu posiadania znaczącego portfela kredytowego, indeksowanego od stawek rynku międzybankowego.

Polityka Banku w zakresie stopy procentowej polega na optymalizacji stosowanych stawek oprocentowania depozytów oraz kredytów, zapewniających jednocześnie konkurencyjność na rynku, osiągnięcie zaplanowanego wyniku finansowego oraz odpowiedniego poziomu płynności dla poszczególnych przedziałów zapadalności aktywów i wymagalności pasywów.

Ryzyko stopy procentowej Bank uznaje za istotne z uwagi na to, że zmiana głównych stóp procentowych jest niezależna od Banku, a przychód odsetkowy stanowi jeden z głównych elementów jego zysków.

Poziom ekspozycji na ryzyko stopy procentowej określają zasady szacowania kapitału wewnętrznego na to ryzyko, a dopuszczalny jego poziom określa Polityka zarządzania kapitałem.

Testy warunków skrajnych,

### 1. Ryzyko przeszacowania - w oparciu o lukę terminów przeszacowania

Analiza prowadzona jest dla założonej, szokowej zmiany stóp procentowych (domyślnie 200 punktów bazowych). Wykorzystana jest metoda, której podstawą jest oszacowanie wpływu szokowej zmiany stóp procentowych na wielkość wyniku odsetkowego Banku. Wyznaczana jest zmiana wyniku odsetkowego jako suma iloczynów wielkości luki w danym przedziale przeszacowania oraz założonej skali zmiany stopy procentowej z jednoczesnym uwzględnieniem średniego czasu trwania luki.

Na dzień 31.12.2017 r. łączna zmiana wyniku odsetkowego kształtowała się na poziomie 3.807,00 tys. zł, co stanowi 11,86 % funduszy własnych Banku przy obowiązującym poziomie granicznym 15 % funduszy własnych .

### 2. Analiza ryzyka z tytułu niedopasowania pomiędzy aktywami i pasywami w przedziałach przeszacowania

Celem obliczeń jest symulacyjna analiza zmiany wyniku odsetkowego banku na skutek zakładanej zmiany stóp procentowych. Podstawą obliczeń jest zestawienie aktywów i pasywów odsetkowych w przedziałach przeszacowania. Wyliczana jest wielkość niedopasowania w poszczególnych okresach oraz wielkość zmiany wyniku odsetkowego w skali roku w przypadku zakładanego spadku oraz wzrostu stóp procentowych. Zakładana zmiana dotyczy zarówno aktywów jak i pasywów Banku. Dla każdej stawki bazowej przyjmowana jest taka sama wielkość jej zmiany. W obliczeniach nie są uwzględniane współczynniki elastyczności oprocentowania względem stawek bazowych. Przy zakładanej zmianie stóp oprocentowania o 200 pb łączna zmiana wyniku odsetkowego w skali 12 miesięcy kształtowała się na poziomie:

- dla spadku stopy – spadek o 3.966,00 tys. zł ,co stanowi 12,35 % funduszy własnych Banku
- dla wzrostu stopy – wzrost o 3.384,00 tys. zł, co stanowi 10,54 % funduszy własnych Banku

### 3. Analiza ryzyka z tytułu niedopasowania pomiędzy aktywami i pasywami w przedziałach przeszacowania z uwzględnieniem współczynnika elastyczności zmian oprocentowania

Celem obliczeń jest symulacyjna analiza zmiany wyniku odsetkowego banku na skutek zakładanej zmiany stóp procentowych. W obliczeniach uwzględniane są współczynniki elastyczności oprocentowania względem stawek bazowych. Zakładana zmiana dotyczy

zarówno aktywów jak i pasywów Banku. Dla każdej stawki bazowej przyjmowana jest taka sama wielkość jej zmiany.

Przy zakładanej zmianie stóp oprocentowania o 200 pb łączna zmiana wyniku odsetkowego w skali 12 miesięcy kształtowała się na poziomie:

- dla spadku stopy – spadek o 4.057,00 tys. zł, co stanowi 12,64 % funduszy własnych Banku
- dla wzrostu stopy - wzrost o 3.817,00 tys. zł, co stanowi 11,89 % funduszy własnych Banku

Prognozowana zmiana wyniku odsetkowego w skali 12 miesięcy w żadnym z analizowanych wariantów zmiany oprocentowania nie przekroczy poziomu granicznego 15 % funduszy własnych Banku.

4. Zmiana wyniku odsetkowego na skutek szokowej zmiany stawek bazowych w analizowanym miesiącu kształtowała się na poziomie 833,00 tys. zł, co stanowi 2,60 % funduszy własnych Banku przy granicznym poziomie 2,00 %. Bank ma obowiązek naliczyć wewnętrzny wymóg kapitałowy w kwocie 833,00 tys. zł.
5. W oparciu o lukę bank dokonuje analizy stress test. tj. badania wpływu niekorzystnych zmian kształtu krzywej dochodowości na wynik odsetkowy. Wyliczany jest wpływ niekorzystnych zmian kształtu krzywej dochodowości na wynik odsetkowy poprzez obliczenie sumy iloczynów wielkości luki w danym przedziale przeszacowania oraz założonej zmiany stopy procentowej, z jednoczesnym uwzględnieniem średniego czasu trwania danej luki.

Zakładana zmiana stopy procentowej wynosi:

- 1) + 12 pb dla ujemnej luki w danym przedziale przeszacowania ;
- 2) – 12 pb dla dodatniej luki w danym przedziale przeszacowania

Zmiana wyniku odsetkowego wynosić będzie 209,00 tys. zł tj. 0,65 % funduszy własnych przy granicznym poziomie 2,00 %.

Bank dokonuje pomiaru ryzyka stopy procentowej ogółem dla wszystkich walut.

Zgodnie z dokonaną analizą Bank utrzymuje stosunkowo bardzo niski koszt z tytułu pozyskiwania depozytów. Wartość aktywów przychodowych pracujących w relacji do aktywów ogółem utrzymuje się na wysokim poziomie.

**Wskaźniki ograniczające poziom ryzyka stopy procentowej stan na 31.12.2017 r.**

Rodzaj ryzyka	Parametr	Maksymalny poziom wskaźnika	Poziom wskaźnika na dzień analizy (%)
Ryzyko przeszacowania	Zmiana stóp procentowych	200 pb.	
	Poziom graniczny funduszy własnych	15%	<b>11,86%</b>
Ryzyko przeszacowania -niedopasowanie pomiędzy aktywami i pasywami w przedziałach przeszacowania	Zmiana stóp procentowych	200 pb.	
	Poziom graniczny funduszy własnych - spadek	15%	<b>12,35%</b>
	Poziom graniczny funduszy własnych -wzrost	15%	<b>10,54%</b>
Ryzyko przeszacowania -niedopasowanie	Zmiana stóp procentowych	200 pb.	



<b>pomiędzy aktywami i pasywami w przedziałach przeszacowania z uwzględnieniem współczynnika elastyczności zmian oprocentowania</b>	Poziom graniczny funduszy własnych - spadek	15%	<b>12,64%</b>
	Poziom graniczny funduszy własnych -wzrost	15%	<b>11,89%</b>
<b>Ryzyko bazowe</b>	Szkokowa zmiana stóp bazowych	35 pb.	
	Poziom graniczny funduszy własnych	2%	<b>2,60%</b>
<b>Ryzyko krzywej dochodowości</b>	Zakładana zmiana stopy procentowej	12pb.	
	Poziom graniczny funduszy własnych	2%	<b>0,65%</b>
<b>Ryzyko opcji klienta</b>	Poziom graniczny dla oceny ryzyka opcji-kredyty	25% obliga kredytów normalnych i pod obserwacją	<b>3,34%</b>
	Poziom graniczny dla oceny ryzyka opcji-depozyty	25% obliga depozytów ogółem	<b>10,87%</b>

## **16. EKSPOZYCJA NA POZYCJE SEKURTYZACYJNE**

Nie dotyczy

## **17. POLITYKA W ZAKRESIE WYNAGRODZEŃ**

Polityka zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym w Leśnicy została opracowana zgodnie z zapisami Uchwały Nr 258/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 04 października 2011 roku w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku, przy uwzględnieniu zasady proporcjonalności, o której mowa w § 57 cytowanej Uchwały.

Polityka została opracowana z uwzględnieniem formy prawnej w jakiej działa Bank Spółdzielczy w Leśnicy, rozmiaru jego działalności, ryzyka związanego z prowadzoną działalnością, wewnętrznej organizacji oraz charakteru, zakresu i stopnia złożoności prowadzonej działalności.

W szczególności Polityka zmiennych składników wynagrodzeń uwzględnia to, że Bank Spółdzielczy w Leśnicy jest Spółdzielnią oraz to, że Bank prowadzi działalność na ograniczonym terenie określonym w Statucie Banku.

Ogólne zasady zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku zatwierdza Rada Nadzorcza.

Zakres podmiotowy polityki zmiennych składników wynagrodzenia obejmuje osoby mające istotny, merytoryczny wpływ na profil i poziom ryzyka bankowego w Banku oraz otrzymujące

zmiennie składniki wynagrodzenia (w szczególności premie, nagród) w takiej wysokości, która uzasadnia objęcie tych osób postanowieniami niniejszej Polityki.

Istotny wpływ na profil ryzyka w Banku posiadają pracownicy, którzy mają nadane uprawnienia do podejmowania decyzji finansowych w wysokości przekraczającej 2% funduszy własnych Banku.

W rozumieniu niniejszej Polityki osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Banku to :

- 1) Prezes Zarządu Banku;
- 2) Wiceprezesi Zarządu Banku;
- 3) Członek Zarządu Banku.

Do zmiennych składników wynagrodzeń, zależnych od wyników Banku zalicza się premie i nagrody o charakterze uznaniowym określone w Regulaminie wynagradzania członków Zarządu Banku Spółdzielczego w Leśnicy.

Łączna kwota, którą Bank zamierza w danym roku przeznaczyć na wypłatę zmiennych składników wynagrodzeń dla członków Zarządu Banku, jest uwzględniona w pozycji wynagrodzeń z narzutami w planie finansowym na dany rok obrachunkowy zatwierdzonym przez Radę Nadzorczą Banku.

Premie, nagrody uznaniowe dla Prezesa Zarządu, Wiceprezesów Zarządu i Członka Zarządu przyznawane są przez Radę Nadzorczą w cyklach kwartalnych.

Rada Nadzorczą Banku zatwierdza Uchwałą przyznanie i wysokość premii, nagrody uznaniowej za dany kwartał dla poszczególnych członków Zarządu Banku.

***Informacje ilościowe na temat wysokości wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku według stanu na 31 grudnia 2017 roku w tys. zł. :***

<b>Wyszczególnienie</b>	<b>wartości liczbowe</b>
Wynagrodzenia ogółem pracowników	6 689
Narzuty na wynagrodzenia oraz dodatkowe świadczenia dla pracowników	1 188
Wynagrodzenie stałe pracowników	4 875
Wynagrodzenie pracowników wskazanych w Polityce zmiennych składników wynagrodzeń (ogółem)	626
Wynagrodzenie zmienne osób zajmujących stanowiska kierownicze	101
Liczba osób na stanowiskach kierowniczych w rozumieniu Polityki zmiennych składników wynagrodzeń	5

Polityka zmiennych składników wynagrodzeń w Banku uwzględnia następujące zasady:

1. wynagrodzenie zmienne powinno być rozliczane i wypłacane w sposób przejrzysty, zapewniający efektywną realizację polityki zmiennych składników wynagrodzeń;
2. wynagrodzenie zmienne jest przyznawane lub wypłacane, gdy odpowiada sytuacji finansowej całego Banku oraz jest uzasadnione wynikami Banku i efektami pracy wyżej wymienionych osób;
3. w przypadku wynagrodzeń zależnych od wyników, podstawą do określenia łącznej wysokości wynagrodzenia jest ocena efektów pracy danej osoby zajmującej stanowisko kierownicze w Banku oraz wyników Banku w obszarze odpowiedzialności tej osoby z uwzględnieniem wyników całego Banku, przy ocenie indywidualnych efektów pracy

bierze się pod uwagę zapisy wskazane w Regulaminie Wynagradzania Członków Zarządu Banku Spółdzielczego w Leśnicy w zakresie przyznawania premii, nagrody uznaniowej;

4. łączne wynagrodzenie zmienne przyznawane osobom zajmującym stanowiska kierownicze w Banku nie ogranicza zdolności Banku do zwiększania jego bazy kapitałowej;
5. ocena wyników odbywa się w cyklach kwartalnych, tak aby wysokość wynagrodzenia zależnego od wyników uwzględniała stopień realizacji zadań wyszczególnionych w Regulaminie Pracy Zarządu Banku Spółdzielczego w Leśnicy oraz stopień realizacji założeń planu finansowego Banku na dany rok.
6. Premie dla członków Zarządu nie mogą przekraczać 40% kwoty wynagrodzenia zasadniczego za dany kwartał.

Wynagrodzenie zmienne w rozumieniu Polityki, związane z zarządzaniem ryzykiem oraz zachowaniem zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi jest opiniowane i monitorowane przez Radę Nadzorczą Banku.

Wdrożenie oraz realizacja założeń polityki zmiennych składników wynagrodzeń podlega przeglądowi dokonywanemu przez stanowisko kontroli wewnętrznej nie rzadziej niż raz w roku. Raport z przeglądu przedstawiany jest Radzie Nadzorczej.

Rada Nadzorcza, raz w roku, w oparciu o raport z przeglądu dokonanego przez stanowisko kontroli wewnętrznej dokonuje oceny realizacji założeń polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących kierownicze stanowiska w Banku.

## **18. DŹWIGNIA FINANSOWA**

Informacja o wskaźniku dźwigni na dzień 31.12.2017 r. (w zł.).

Bank oblicza wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 2 Rozporządzenia CRR jako miarę kapitału Banku podzieloną przez miarę ekspozycji całkowitej Banku wyrażoną jako wartość procentowa.

Wskaźnik dźwigni określony w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych – formularz do celów ujawniania informacji

1	Dzień odniesienia	31.12.2017
2	Nazwa podmiotu	Bank Spółdzielczy w Leśnicy
3	Poziom stosowania	indywidualny

Tabela LRSum: Zestawienie dotyczące uzgodnienia aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni

		Kwota mająca zastosowanie
1	Aktywa razem według opublikowanych sprawozdań finansowych	430 529 142
2	Korekta z tytułu jednostek objętych konsolidacją na potrzeby rachunkowości, ale nieobjętych zakresem konsolidacji regulacyjnej	
3	(Korekta z tytułu aktywów powierniczych ujętych w bilansie zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości, ale wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 13 rozporządzenia (UE) nr	

	575/2013)	
4	Korekta z tytułu instrumentów pochodnych	
5	Korekta z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych (SFT)	
6	Korekta z tytułu pozycji pozabilansowych (tj. konwersja na kwoty ekwiwalentu kredytowego ekspozycji pozabilansowych)	9 917 034
EU-6a	(Korekta z tytułu ekspozycji wewnątrz grupy wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 7 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)	
EU-6b	(Korekta z tytułu ekspozycji wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 14 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)	
7	Inne korekty	(149 484)
8	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	440 147 206

Tabela LRCom: Wspólne ujawnienie wskaźnika dźwigni

		Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych
Ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych i transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych)		
1	Pozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych, ale z uwzględnieniem zabezpieczenia)	430 529 142
2	(Kwoty aktywów odliczane przy ustalaniu kapitału Tier I)	(149 484)
3	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych) (suma wierszy 1 i 2)	430 379 656
Ekspozycje z tytułu instrumentów pochodnych		
4	Koszt odtworzenia związany z wszystkimi transakcjami na instrumentach pochodnych (tj. z pominięciem kwalifikującego się zmiennego depozytu zabezpieczającego w gotówce)	
5	Kwoty narzutu w odniesieniu do potencjalnej przyszłej ekspozycji związanej z wszystkimi	

	transakcjami na instrumentach pochodnych (metoda wyceny według wartości rynkowej)	
EU-5a	Ekspozycja obliczona według metody wyceny pierwotnej ekspozycji	
6	Ubruttowanie zapewnionego zabezpieczenia instrumentów pochodnych, jeżeli odliczono je od aktywów bilansowych zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości	
7	(Odliczenia aktywów wierzytelności w odniesieniu do zmiennego depozytu zabezpieczającego w gotówce zapewnionego w transakcjach na instrumentach pochodnych)	
8	(Wyłączone ekspozycje z tytułu transakcji rozliczanych za pośrednictwem klienta w odniesieniu do składnika rozliczanego z kontrahentem centralnym)	
9	Skorygowana skuteczna wartość nominalna wystawionych kredytowych instrumentów pochodnych	
10	(Skorygowana skuteczna wartość nominalna kompensat i odliczeń narzutów w odniesieniu do wystawionych kredytowych instrumentów pochodnych)	
11	Całkowite ekspozycje z tytułu instrumentów pochodnych (suma wierszy 4–10)	
Ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych		
12	Aktywa z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych brutto (bez uwzględnienia kompensowania), po korekcie z tytułu transakcji księgowych dotyczących sprzedaży	
13	(Skompensowane kwoty zobowiązań gotówkowych i wierzytelności gotówkowych w odniesieniu do aktywów z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych brutto)	
14	Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta w odniesieniu do aktywów z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych	
EU-14a	Odstępstwo dotyczące transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych: Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta zgodnie z art. 429b ust. 4 i art. 222 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	
15	Ekspozycje z tytułu transakcji zawieranych poprzez pośrednika	
EU-15a	(Wyłączone ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych rozliczanych za pośrednictwem	

	klienta w odniesieniu do składnika rozliczanego z kontrahentem centralnym)	
16	Całkowite ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych (suma wierszy 12–15a)	
Inne ekspozycje pozabilansowe		
17	Ekspozycje pozabilansowe wyrażone wartością nominalną brutto	19 630 729
18	(Korekty z tytułu konwersji na kwoty ekwiwalentu kredytowego)	(9 713 695)
19	Inne ekspozycje pozabilansowe (suma wierszy 17 i 18)	9 917 034
Ekspozycje wyłączone zgodnie z art. 429 ust. 7 i 14 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (bilansowe i pozabilansowe)		
EU-19a	(Wyłączenie ekspozycji wewnątrz grupy (na zasadzie nieskonsolidowanej) zgodnie z art. 429 ust. 7 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (bilansowych i pozabilansowych))	
EU-19b	(Ekspozycje wyłączone zgodnie z art. 429 ust. 14 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (bilansowe i pozabilansowe))	
Kapitał i miara ekspozycji całkowitej		
20	Kapitał Tier I	27 152 055
21	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni (suma wierszy 3, 11, 16, 19, EU-19a i EU-19b)	440 147 206
Wskaźnik dźwigni		
22	Wskaźnik dźwigni	6,17%
Wybór przepisów przejściowych i kwota wyłączonych pozycji powierniczych		
EU-23	Wybór przepisów przejściowych na potrzeby określenia miary kapitału	przejściowe
EU-24	Kwota wyłączonych pozycji powierniczych zgodnie z art. 429 ust. 11 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	

Tabela LRSpl: Podział ekspozycji bilansowych (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych)

		Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych
EU-1	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych), w tym:	430 379 656
EU-2	Ekspozycje zaliczane do portfela handlowego	
EU-3	Ekspozycje zaliczane do portfela bankowego, w	430 379 656

	tym:	
EU-4	Obligacje zabezpieczone	
EU-5	Ekspozycje traktowane jako ekspozycje wobec państwa	64 899 232
EU-6	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych, wielostronnych banków rozwoju, organizacji międzynarodowych i podmiotów sektora publicznego, których nie traktuje się jak państwa	31 638 542
EU-7	Instytucje	98 910 726
EU-8	Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	35 499 235
EU-9	Ekspozycje detaliczne	170 033 895
EU-10	Przedsiębiorstwa	6 720 914
EU-11	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	917 900
EU-12	Pozostałe ekspozycje (np. kapitałowe, sekurytyzacyjne i inne aktywa niegenerujące zobowiązania kredytowego)	21 759 212

Tabela LRQua: Pola na tekst o dowolnym formacie do celów ujawniania informacji jakościowych

		Dowolny format
1	Opis procedur stosowanych w celu zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej	<p>W ramach zarządzania ryzykiem dźwigni finansowej, w Banku stosuje się przepisy „Instrukcji wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka w Banku Spółdzielczym w Leśnicy” przyjętej przez Zarząd Banku 14.10.2016.</p> <p>Stosownie do przepisów ww. procedury, Bank w okresach kwartalnych (do 10 dnia po jego zakończeniu) wyznacza i monitoruje wskaźnik dźwigni finansowej. Komórką odpowiedzialną za wyznaczenie wskaźnika, jest Dział Ekonomiczny. Informacja nt. poziomu wskaźnika przekazywana jest Zarządowi, który podejmuje decyzje w zakresie kształtowania wielkości ekspozycji, oraz Radzie Nadzorczej Banku, która nadzoruje ten proces.</p>
2	Opis czynników, które miały wpływ na wskaźnik dźwigni w okresie, którego dotyczy ujawniony wskaźnik dźwigni	<p>W 2017 roku głównym czynnikiem, który miał zasadniczy wpływ na poziom wskaźnika dźwigni finansowej, była wielkość posiadanego przez Bank kapitału Tier I, którego wielkość wzrastała (dynamika 107,65% rdr) w tempie mniejszym niż zwiększanie się wielkości</p>

		całkowitej ekspozycji wskaźnika (dynamika 112,40 rdr).
--	--	--

## **19. STOSOWANIE METODY IRB W ODNIESIENIU DO RYZYKA KREDYTOWEGO**

Nie dotyczy

## **20. STOSOWANIE TECHNIKI OGRANICZANIA RYZYKA KREDYTOWEGO**

Zabezpieczenie wierzytelności ma na celu zapewnienie zwrotu należności Banku, w szczególności z tytułu udzielonego kredytu, pożyczki wraz z odsetkami, prowizjami i innymi kosztami, lub wykonania przez dłużnika innego zobowiązania pieniężnego wobec Banku, w razie gdyby dłużnik nie wywiązał się w terminie z warunków umowy.

Warunkiem pozytywnej decyzji kredytowej jest dobra kondycja ekonomiczno-finansowa klienta oraz perspektywy rozwoju, zapewniające jego zdolność do spłaty zaciągniętego zobowiązania. Podstawowym źródłem spłaty są dochody dłużnika, dlatego nawet fakt przyjęcia zabezpieczenia o jak najwyższej jakości nie wyłącza konieczności sporządzenia szczegółowej analizy wniosku kredytowego, zgodnie z wewnętrznymi regulacjami.

Bank preferuje następujące prawne zabezpieczenia ekspozycji kredytowych:

- 1) zabezpieczenia hipoteczne na nieruchomości mieszkalnej,
- 2) zabezpieczenia hipoteczne na nieruchomości komercyjnej,
- 3) zdeponowane w Banku środki pieniężne,
- 4) poręczenia osób fizycznych i prawnych o dobrej kondycji ekonomicznej,
- 6) przewłaszczenia na zabezpieczenie,
- 7) przelewy wierzytelności z umowy handlowej,
- 8) przelewy wierzytelności z umowy ubezpieczenia,

oraz inne zabezpieczenia pozwalające na pomniejszenie podstawy naliczania rezerwy celowej, wynikające z regulacji wewnętrznych.

Bank, podejmując decyzję o zaangażowaniu kredytowym, dąży do uzyskania pełnego zabezpieczenia o jak najwyższej jakości, przez cały okres kredytowania. Jakość zabezpieczenia Bank ocenia według jego płynności, aktualnej wartości rynkowej, wpływu na poziom tworzonych rezerw celowych oraz możliwości zmniejszenia wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego.

Rodzaj prawnego zabezpieczenia spłat ekspozycji kredytowych uzależniony jest od:

- 1) rodzaju produktu kredytowego,
- 2) oceny zdolności i wiarygodności kredytowej kredytobiorcy,
- 3) długości okresu kredytowania,
- 4) kwoty kredytu,
- 5) ryzyka kredytowego związanego z transakcją.

Udzielając kredytu inwestycyjnego lub zabezpieczonego hipotecznie Bank wymaga ustanowienia prawnego zabezpieczenia spłaty ekspozycji kredytowej na przedmiocie kredytowania. W przypadku, gdy wartość prawnego zabezpieczenia spłaty ekspozycji kredytowej nie zabezpiecza w pełni ryzyka związanego z tą ekspozycją, Bank żąda zabezpieczenia uzupełniającego na majątku kredytobiorcy niestanowiącym przedmiotu kredytowania.



Bank ustanawia zabezpieczenie na majątku osób trzecich wyłącznie w sytuacjach wyjątkowych, gdy majątek kredytobiorcy jest już obciążony na rzecz innych wierzycieli lub jego wartość jest nieadekwatna do ryzyka kredytowego związanego z ekspozycją albo majątek osób trzecich charakteryzuje się lepszą jakością i płynnością.

Szczególne warunki powinny spełniać prawne zabezpieczenia spłat ekspozycji kredytowych w formie hipoteki na nieruchomości, zarówno mieszkalnej jak i komercyjnej, z uwagi na czynniki makroekonomiczne, mające znaczący wpływ na zmianę wartości nieruchomości.

Zabezpieczenie wierzytelności Banku w formie hipoteki na nieruchomości powinno spełniać następujące warunki:

- 1) nieruchomość wyceniona została przez niezależnego rzeczoznawcę według wartości rynkowej, a wartość rynkowa jest jasno i przejrzysto udokumentowana;
- 2) aktualizacja wyceny nieruchomości powinna być dokonywana przez niezależnego rzeczoznawcę, jeżeli istnieją przesłanki wskazujące, że wartość nieruchomości mogła istotnie obniżyć się w stosunku do ogółu cen rynkowych na rynku nieruchomości;
- 3) nieruchomość jest odpowiednio ubezpieczona od szkód;
- 4) wartość nieruchomości powinna być monitorowana regularnie, nie rzadziej niż raz w roku w odniesieniu do nieruchomości komercyjnych i nie rzadziej niż co trzy lata w odniesieniu do nieruchomości mieszkalnych, a w przypadku istotnych zmian warunków rynkowych, monitorowanie wartości nieruchomości powinno odbywać się z większą częstotliwością;
- 5) w posiadaniu Banku znajdują się dokumenty potwierdzające, że zabezpieczenie na nieruchomości zostało prawomocnie ustanowione;

W celu monitorowania wartości rynkowych nieruchomości pracownicy Banku zobowiązani są do korzystania z Systemu Analiz i Monitorowania Rynku Obrotu Nieruchomościami AMRON, jak również innych dostępnych Bankowi innych źródeł takich jak: kancelaria notarialne, urzędy miast i gmin, urzędy wojewódzkie, wojewódzkie urzędy statystyczne, oddziały terenowe Agencji Nieruchomości Rolnych i innych agencji nieruchomości, Ośrodki Doradztwa Rolniczego, internetowa sieć komputerowa.

Ustanawiane zabezpieczenia muszą korespondować z poziomem ryzyka związanego z ekspozycją kredytową. Umowy dotyczące zabezpieczeń ekspozycji kredytowych powinny być regularnie monitorowane pod kątem ekonomicznym i prawnym.

Przed udzieleniem kredytu Bank bada relację wartości prawnego zabezpieczenia spłaty ekspozycji kredytowej do kwoty tej ekspozycji oraz monitoruje poziom tej relacji w trakcie trwania umowy kredytowej.

W celu szybkiej reakcji na pogorszenie relacji wartości prawnego zabezpieczenia spłaty ekspozycji kredytowej do kwoty tej ekspozycji, Bank stosuje zapisy w umowach o kredyt, które zapewniają w całym okresie kredytowania:

- 1) dostarczanie przez kredytobiorcę określonych przez Bank informacji;
- 2) możliwość przeprowadzenia inspekcji i oceny stanu oraz lokalizacji przedmiotu prawnego zabezpieczenia spłaty ekspozycji kredytowej;
- 3) dokonanie zmiany prawnego zabezpieczenia spłaty ekspozycji kredytowej lub modyfikacji warunków umowy o kredyt;
- 4) nieobciążanie przedmiotu prawnego zabezpieczenia spłaty ekspozycji kredytowej bez powiadomienia Banku;
- 5) ubezpieczenie przedmiotu prawnego zabezpieczenia spłaty ekspozycji kredytowej oraz kontrolę wykorzystania środków odszkodowania z tytułu ochrony ubezpieczeniowej;
- 6) obowiązek okresowej aktualizacji wyceny wartości nieruchomości stanowiącej przedmiot prawnego zabezpieczenia spłaty ekspozycji kredytowej.

W celu zmniejszenia ekspozycji Banku na ryzyko kredytowe, przy ustanawianiu prawnego zabezpieczenia spłaty ekspozycji kredytowych należy stosować zasadę dywersyfikacji, zarówno w zakresie zabezpieczeń rzeczowych, jak i osobistych.

O ile regulacje wewnętrzne nie stanowią inaczej zaleca się, aby ekspozycja kredytowa była w 100% zabezpieczona prawnymi zabezpieczeniami, pozwalającymi na pomniejszenia podstawy tworzenia rezerw celowych, z uwzględnieniem obowiązujących w Banku wskaźników korygujących wartość przyjętych prawnych zabezpieczeń spłat ekspozycji kredytowych.

W przypadku zmiany klasyfikacji należności do wyższej kategorii ryzyka należy dążyć do ustanowienia dodatkowych prawnych zabezpieczeń spłat tych ekspozycji, w szczególności umożliwiających całkowite pomniejszenie podstawy naliczania rezerw celowych.

Każdorazowo, przed przyjęciem zabezpieczeń rzeczowych, pracownicy Banku zobowiązani są do przeprowadzenia inspekcji u Klienta, mającej na celu dokonanie weryfikacji proponowanych zabezpieczeń i dokumentów, o ile uregulowania wewnętrzne nie stanowią inaczej.

W przypadku zabezpieczeń osobistych należy bezwzględnie wymagać od osoby fizycznej (również występującej w roli poręczyciela) oświadczenia o stanie majątkowym.

Bank może przyjąć poręczenie współmałżonka kredytobiorcy nieposiadającego zdolności kredytowej w celu ewentualnego uproszczenia w przyszłości trybu dochodzenia wierzytelności w drodze egzekucji.

Prawne zabezpieczenie wierzytelności Banku stanowi potencjalne źródło spłaty tej wierzytelności. Z tego względu wartość rynkowa przyjętych prawnych zabezpieczeń spłat ekspozycji kredytowych powinna być systematycznie monitorowana przez pracowników Banku. Oceniając przedmiot prawnego zabezpieczenia spłat ekspozycji kredytowych należy uwzględniać wartość zabezpieczenia możliwą do uzyskania podczas ewentualnego postępowania windykacyjnego, biorąc pod uwagę ograniczenia prawne, ekonomiczne oraz inne mogące wpływać na rzeczywistą możliwość zaspokojenia się Banku. Wymogi, jakie powinno spełniać prawne zabezpieczenie wierzytelności Banku określa regulacja wewnętrzna.

## **21. STOSOWANE METODY ZAAWANSOWANEGO POMIARU W ODNIESIENIU DO RYZYKA OPERACYJNEGO**

Nie dotyczy

## **22. STOSOWANIE WEWNĘTRZNYCH MODELI POMIARU RYZYKA RYNKOWEGO**

Bank Spółdzielczy w Leśnicy nie stosuje wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego .

## **23. WYMOGI INFORMACYJNE ZGODNIE Z ART. 111A UST. 4 USTAWY PRAWO BANKOWE**

### **23.1 Opis systemu zarządzania, w tym systemu zarządzania ryzykiem**

Opis zarządzania ryzykiem zawarto w pkt 2 Cele i strategię w zakresie zarządzania ryzykiem niniejszej Informacji.

## 23.2 Opis systemu kontroli wewnętrznej

W Banku funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, który jest dostosowany do struktury organizacyjnej, wielkości i stopnia złożoności działalności Banku, ustanowiony „Regulaminem System kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Leśnicy”.

Celem systemu kontroli wewnętrznej jest wspomaganie procesów decyzyjnych przyczyniających się do zapewnienia:

- 1) przestrzegania przepisów prawa oraz obowiązujących w Banku regulacji wewnętrznych;
- 2) przestrzeganie zasad zarządzania ryzykiem w Banku;
- 3) funkcjonowania w Banku systemu informacji zarządczej;
- 4) skuteczności ujawniania błędów i nieprawidłowości oraz podejmowania skutecznych działań naprawczych lub korygujących;
- 5) realizacji określonych i wymaganych przez zarząd celów i polityki Banku;
- 6) kompletności, prawidłowości i kompleksowości procedur księgowych;
- 7) jakości (dokładności i niezawodności) systemów:
  - a) księgowego,
  - b) sprawozdawczego,
  - c) operacyjnego,
- 8) adekwatności, funkcjonalności i bezpieczeństwa systemu informatycznego;
- 9) efektywności wykorzystania dostępnych środków, w tym funduszy własnych i zasobów we wszystkich obszarach działalności Banku;
- 10) struktury organizacyjnej Banku, w tym w zakresie podziału kompetencji i koordynacji działań pomiędzy poszczególnymi jednostkami organizacyjnymi i stanowiskami pracy, a także systemu tworzenia i obiegu dokumentów i informacji;
- 11) oceny funkcjonowania systemów wewnętrznych w aspekcie poprawy efektywności działania Banku jako całości;
- 12) czynności zleczanych przez Bank do wykonania podmiotom zewnętrznym.

System kontroli wewnętrznej – to system funkcjonujący w ramach systemu zarządzania w Banku, na który składa się:

- 1) środowisko kontroli wewnętrznej;
- 2) ocena ryzyka nieosiągnięcia celów systemu kontroli wewnętrznej;
- 3) procedury i mechanizmy kontrolne zapewniające osiągnięcie celów systemu kontroli wewnętrznej;
- 4) monitorowanie stopnia osiągnięcia celów systemu kontroli wewnętrznej;
- 5) raportowanie.

Odpowiednią organizację i sprawne funkcjonowanie systemu kontroli wewnętrznej Bank zapewnia tworząc środowisko kontroli wewnętrznej Banku obejmujące:

- 1) strukturę organizacyjną,
- 2) wartości etyczne.

W ramach systemu kontroli wewnętrznej wyodrębnia się:

- 1) funkcję kontroli (ryzyka) mającą za zadanie przestrzeganie mechanizmów kontroli dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem – obejmuje ona w Banku Zespół ds. analiz i ryzyka.
- 2) komórkę kontroli wewnętrznej – stałą komórkę kontroli wewnętrznej, wspomagającą efektywność systemu kontroli wewnętrznej, której zadania realizuje Stanowisko Kontroli Wewnętrznej (SKW),
- 3) komórkę ds. zgodności - mającą za zadanie badanie zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi – realizowaną w Banku przez pracownika Zespołu ds. analiz i ryzyka,
- 4) niezależną komórkę audytu wewnętrznego – realizowaną przez Komórkę Audytu Wewnętrznego Spółdzielni zgodnie z umową Systemu Ochrony.

Bank posiada mechanizmy kontroli wewnętrznej, które są dostosowane do specyfiki Banku i obejmują:

- 1) zasady, limity i procedury dotyczące prowadzonej przez Bank działalności, mające charakter kontrolny i funkcjonujące w ramach systemu operacyjnego Banku,
- 2) czynności mające na celu kontrolę jakości i poprawności realizowanych w Banku zadań, wykonywane przez każdego pracownika oraz dodatkowo przez bezpośredniego zwierzchnika.

W ramach systemu kontroli wewnętrznej identyfikuje się i odpowiednio zabezpiecza poprzez stosowanie mechanizmów kontroli wewnętrznej ryzyko:

- 1) związane z każdą operacją, transakcją, produktem i usługą;
- 2) wynikające ze struktury organizacyjnej.

Zarząd Banku podejmuje działania mające na celu zapewnienie ciągłości monitorowania efektywności wewnętrznych mechanizmów kontrolnych oraz identyfikuje obszary działania Banku, operacje, transakcje oraz inne czynności przeznaczone do stałego monitorowania – tzn. objęcia czynnościami kontroli wewnętrznej realizowanymi przez pracowników Banku w ramach kontroli wewnętrznej bieżącej lub następnej.

Zarząd Banku podejmuje decyzje dotyczące:

- 1) weryfikacji funkcjonujących w Banku mechanizmów i procedur kontroli wewnętrznej;
- 2) określenia właściwej formy dokumentowania przeprowadzonego przeglądu i oceny efektywności wewnętrznych mechanizmów kontrolnych oraz wniosków wynikających z tych przeglądów;
- 3) określenia trybu przekazania wewnątrz Banku raportu, w celu podjęcia działań służących usunięciu stwierdzonych nieprawidłowości mechanizmów kontroli wewnętrznej oraz sposobu kontroli skorygowania tych nieprawidłowości.

Na podstawie dokonywanych przeglądów i ocen efektywności wewnętrznych mechanizmów kontrolnych Zarząd i Rada Nadzorcza Banku otrzymują:

- 1) informacje dotyczące istotnych, stwierdzonych nieprawidłowości mechanizmów kontroli wewnętrznej, niezwłocznie po ich ujawnieniu oraz informacje dotyczące efektów działań podjętych w celu usunięcia tych nieprawidłowości;
- 2) okresowe informacje dotyczące wszystkich obszarów kontroli wewnętrznej.

Zarząd i Rada Nadzorcza w ramach systemu kontroli wewnętrznej otrzymują informacje dotyczące oceny prawidłowości funkcjonowania mechanizmów kontroli (oceny ryzyka niespełniania celów kontroli wewnętrznej) w postaci oceny jakości działania:

- 1) przestrzegania przepisów prawa oraz obowiązujących w Banku regulacji wewnętrznych;
- 2) funkcjonowania w Banku systemu informacji zarządczej;
- 3) skuteczności ujawniania w ramach kontroli funkcjonalnej błędów i nieprawidłowości oraz podejmowania skutecznych działań naprawczych lub korygujących;

- 4) realizacji określonych i wymaganych przez Zarząd celów i polityki Banku;
- 5) kompletności, prawidłowości i kompleksowości procedur księgowych;
- 6) jakości (dokładności i niezawodności) systemów: księgowego, sprawozdawczego, i operacyjnego;
- 7) adekwatności, funkcjonalności i bezpieczeństwa systemów informatycznych;
- 8) efektywności wykorzystania dostępnych środków;
- 9) oceny struktury organizacyjnej Banku, podziału kompetencji i koordynacji działań pomiędzy poszczególnymi jednostkami, komórkami, a także systemem tworzenia i obiegu dokumentów i informacji,
- 10) poprawności i zgodności polityki rachunkowości w zakresie ujmowania i rozliczania przychodów oraz kosztów związanych ze sprzedażą produktów ubezpieczeniowych z obowiązującymi przepisami.

### **23.3 Informacje dotyczące polityki wynagradzania**

Informacje dotyczące polityki wynagradzania zawarto w pkt 17 niniejszej Informacji.

### **23.4 Informacja o spełnianiu przez członków Rady Nadzorczej Banku i Zarządu Banku wymogów określonych w art. 22aa ustawy Prawo bankowe.**

Członkowie Zarządu Banku i Rady Nadzorczej Banku są objęci oceną w zakresie wiedzy, umiejętności i doświadczenia, odpowiedniego do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych im obowiązków, a także rękojmi należytego wykonania tych obowiązków dokonywanych odpowiednio przez Zebranie Przedstawicieli w zakresie oceny członków Rady Nadzorczej Banku oraz Radę Nadzorczą Banku w zakresie członków Zarządu Banku. Ocena ma charakter uprzedni przed powołaniem oraz następczy w trakcie pełnienia funkcji.

Wszyscy członkowie Zarządu Banku i Rady Nadzorczej Banku zgodnie z dokonaną za 2017 rok oceną spełniają wymagania art. 22aa ustawy Prawo bankowe.


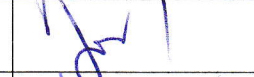
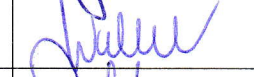
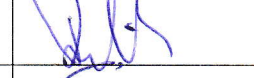

## **24. INFORMACJA O WYNIKACH OCENY ADEKWATNOŚCI ZAKRESU OGŁASZANYCH INFORMACJI DO SKALI I PROFILU RYZYKA BANKU.**

Na podstawie przeprowadzonej analizy adekwatności zakresu ogłaszanych informacji do skali i profilu ryzyka ponoszonego przez Bank Spółdzielczy w Leśnicy stwierdzono, że nie zaistniały przesłanki do ogłaszania informacji dodatkowych, które nie zostały objęte zakresem niniejszej Informacji. Stwierdzono że:

- 1) na przestrzeni 2017 r. nie odnotowano uwag innych uczestników rynku ani innych podmiotów bądź osób zainteresowanych zakresem ogłaszanych informacji, w celu oceny działalności Banku w obszarze: metod szacowania kapitału, metod i technik stosowanych przez Bank w celu identyfikacji, pomiaru, monitorowania i kontroli poszczególnych rodzajów ryzyka;
- 2) Bank nie odnotował uwag w obszarze polityki informacyjnej wynikających z procesu „Badanie i Ocena Nadzorcza BION” przeprowadzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego w 2017 roku.

## 25. OŚWIADCZENIE ZARZĄDU O ZAKRESIE UJAWNIEŃ

Zarząd Banku Spółdzielczego w Leśnicy z siedzibą w Strzelcach Opolskich, ul. Gogolińska 2 niniejszym oświadcza, że ustalenia opisane w Informacji o charakterze ilościowym i jakościowym dotyczącej adekwatności kapitałowej Banku Spółdzielczego w Leśnicy podlegająca ujawnieniom według stanu na 31.12.2017 r., są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i Strategii ryzyka Banku.

L.p.	Data	Imię i Nazwisko	Stanowisko	Podpis
1.	20.06.2018	Józef Garbacz	Prezes Zarządu	
2.	20.06.2018	Małgorzata Plachetka	Wiceprezes Zarządu	
3.	20.06.2018	Gabriela Waloszek	Wiceprezes Zarządu	
4.	20.06.2018	Władysław Pyclik	Wiceprezes Zarządu	
5.	20.06.2018	Andrzej Sitnik	Członek Zarządu	

Informacja o charakterze ilościowym i jakościowym dotyczącej adekwatności kapitałowej Banku Spółdzielczego w Leśnicy podlegająca ujawnieniom przyjęta przez Zarząd Banku Spółdzielczego w Leśnicy dnia 20 czerwca 2018 r.

Zarząd Banku

